

بی کفایتی آل سعود و وہابیت

۵۰ مقاله کوتاه به مناسبت فاجعه منا ۱۳۹۴

پژوهشگاه بین المللی المصطفی (ص)

پژوهشکده ادیان و فرق

مجموعه مقالات

آل سعود

تألیف و گردآوری: محمدصادق احمدی

پژوهشکده ادیان و فرق

۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

- آل سعود و ترویج الكل و مسكرات ۱۰
- نزاع اقتصادی میان خاندان حاكم ۱۴
- فعالیت‌های اقتصادی ال سعود ۱۶
- نفوذ در خاندان ال سعود از طریق هوس ۲۰
- شیوع فساد جنسی در دربار ۲۴
- فرار زنان و دختران دربار ۲۸
- فقر، رهاورد مدیریت سعودی ۳۲
- فساد سعودی و فقر عمومی ۳۶
- نظام تعیین جانشین در خاندان آل سعود ۳۸
- زن در عربستان سعودی ۴۲
- آزادی بیان ۴۶
- بحران تبعیض کارگران خارجی ۵۰
- منافع آل سعود برای وهابیت ۵۴
- آزادی عقیده ۵۸
- روابط آل سعود و القاعده ۶۲

۶۶	آل سعود و داعش
۶۸	آل سعود و طالبان
۷۲	آل سعود دشمن جهان اسلام
۷۶	نژاد پرستی
۸۰	آل سعود و بحرین
۸۲	آل سعود و یمن
۸۶	روابط آل سعود و بریتانیا
۹۰	آل سعود و ایالات متحده
۹۲	آل سعود و سرمایه گذاری در غرب
۹۶	آل سعود و تروریسم
۱۰۰	جاسوسی آل سعود برای غرب
۱۰۲	ثروت شاهزادگان آل سعود
۱۰۴	تنش میان ال سعود و سران قطر
۱۰۶	تنش‌های میان آل سعود و مصر
۱۱۰	آل سعود و ترکیه
۱۱۴	حقوق کودک و آل سعود
۱۱۸	وهابیت و کشتار مسلمانان
۱۲۲	کودتا در آل سعود
۱۲۶	منافع اقتصادی آل سعود برای ایالات متحده
۱۳۰	آل سعود و سوریه
۱۳۲	وهابیت و زیارت
۱۳۴	وهابیت و شفاعت
۱۳۸	وهابیت و مردم عربستان

- ۱۴۰..... وهابیت و تحریف اسلام
- ۱۴۲..... وهابیت و علم
- ۱۴۴..... وهابیت و تخریب
- ۱۴۶..... کودتای آل سعود در سایر کشورها
- ۱۵۰..... نفت شبه جزیره در اختیار شاهان و شاهزادگان سعودی
- ۱۵۴..... وهابیت و حقوق زنان
- ۱۵۶..... فتوهای وهابیت
- ۱۶۰..... ابعاد حقوقی فاجعه منا
- ۱۶۴..... تعداد کشته شدگان فاجعه منا
- ۱۶۸..... علل وقوع فاجعه منا
- ۱۷۲..... تنش در مدیریت حج
- ۱۷۶..... تعداد کل کشته شدگان در مراسم حج تحت مدیریت ال سعود

آل سعود و ترویج الکل و مسکرات

قرآن کریم در آیات خود به تدریج ممنوعیت شراب و مسکرات را در میان جامعه اسلامی رواج داد و به این منظور در کنار توصیه به ترک آن به خاطر کمبود منفعت، نسبت به آثار سوء و مضر آن هشدار داد. با این همه گاهی سران طاغوتی چون ولید که بر اساس دوری از ولایت اهل بیت علیهم السلام به مقاماتی رسیده و زعامت بخشی از جامعه اسلامی را در اختیار داشتند به این عمل شنیع مبادرت میکردند. جانشینان رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله برای پاسداشت اسلام ناب محمدیص و جبهه همت خود را در مبارزه با این حرام بین قرار داده و به منظور ریشه کنی مستی و جهالت و بازگردان تعقل و آگاهی با سران شرک و جهالت چون ولید درافتادند. این نزاع میان پیشوایان خدایی و سران طاغوتی تا به امروز ادامه دارد و آنان که منافعشان در ترویج مستی و جهالت جامعه اسلامی است، گام در راه پیشینیان ولیدی خود می‌نهند.

بازخوانی کارنامه خاندان آل سعود که امروزه به مدد وهابیت و غرب خود را خادم الحرمین می‌خوانند، در مواجهه با شراب و مسکرات نشان از میزان صداقت ایشان در ادعای این عنوان مبارک دارد.

در حالی که الکل و مشروبات الکی بر اساس فقه تمامی فرق اسلامی حرمت داشته و بر اساس قانون شرعی استفاده و خرید و فروش آن در کشور عربستان ممنوع می‌باشد (Niblock, 2004, 180) و حتی در مواردی کارمندان سفارتخانه‌های اروپایی و آمریکایی که اقدام به مصرف و فروش آن کرده باشند شلاق زده می‌شوند (Aburish, 2005, 96) با این حال مصرف الکل و فراورده‌های مسکر در میان خاندان آل سعود که خود را خادم حرمین شریفین می‌خوانند شیوع داشته و در بالاترین سطوح رواج دارد چنانکه وابستگی ملک فهد به الکل شهره عام و خاص بوده و علنی شده بود. (Aburish, 2005, 57) این امر صرفاً در میان شاهزادگان و خاندان آل سعود دیده نمی‌شود، گو اینکه یک عزم جدی در خروج از سختگیریهای وهابیت جریان دارد و آزادیهای عمومی و فردی به یک خواست همگانی تبدیل شده است و الکل و مصرف مشروبات الکی بار دیگر در تمامی منطقه حجاز به جریان افتاده است. (Bowen, 2014, 95)

امروزه تحت تاثیر این رویکرد خاندان آل سعود برخی از جوانان عربستانی به تاسی از شاهزادگان سعودی در کمترین زمان و با هزینه بالا اقدام به خرید و فروش مشروبات الکی میکنند چنانکه امروزه یک بطری ویسکی با قیمت حدود ۱۰۰ دلار براحتهی در منطقه حجاز در دسترس قرار دارد (Niblock, 2004, 180) و مفتی‌های آل شیخ نیز در این راستا متعرض شاهزادگان و خاندان سعودی نمیشوند تا براحتهی به عیش خود پردازند.^۱

آل سعود نه تنها به احکام متفق علیه اسلامی که مورد قبول تمامی مذاهب اسلامی است، پایبند نیستند بلکه با فساد درونی و توسعه آن به سطح

1-www.theguardian.com/world/2010/dec/07/wikileaks-cables-saudi-princes-parties.

جامعه در تبدیل اسلام ناب محمدی به اسلام آمریکایی میکوشند که مشخصه بارز آن خمودی و جهالت نسبت به دشمن حقیقی و تامین منافع استکبار است.

1. Aburish, Saïd K. The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface, London: Bloomsbury, 2005.
2. Bowen, Wayne H. The History of Saudi Arabia, Greenwood, 2nd Ed, 2014.
3. Niblock, Tim , State, Society and Economy in Saudi Arabia (RLE Saudi Arabia), Routledge, 2015.

نزاع اقتصادی میان خاندان حاکم

اسلام خاموش و بی فروغی که توسط رژیمهای وابسته مانند خاندان سعودی ترویج میشود، همواره با جهت دهی نخبگان و تزریق اموال عمومی به سمت منافع خاندان حاکم از تامین منافع جامعه اسلامی منحرف میشوند. از صدر اسلام که رویگردانی از اسلام راستین با تزریق ثروتهای بادآورده بنی امیه آغاز شد و حتی برخی از یاران مجاهد پیامبر ﷺ چون زبیر را در خود غرق نمود تا به امروز که خاندان سعودی سعی در غارت اموال عمومی و بیت المال مسلمین به نفع خود دارد، این جریان پول پرستی در میان بندگان طاغوت ادامه دارد.

بسیاری از حجاج از بی مسئولیتی خاندان سعودی حاکم نگراند و جالب اینجاست که در همین راستا شاه سعودی ملک سلمان بجای پذیرش نقصان در میزبانی از ضیوف الرحمان، هلدینگ تجاری بن لادن را مقصر جلوه داده و ایشان را از ساخت و سازهای بیشتر ممنوع نمود (theguardian, 2015)^۱ و از پاسخگویی و مسئولیت پذیری و اشاره به نقش هیئت حاکمه در این ماجرا

طرفه رفت و به نقش خود در فرمان واگذاری بسیاری از ساخت و سازهای پروژه‌های بزرگ عمرانی بویژه در اطراف حرم به شرکت نسما (NESMA) که به فرزند او محمد بن سلمان وابسته است اشاره نکرد.^۱ شرکت نسما با ورود در روند این ابرپروژه که تا پیش از این در اختیار هلدینگ بن لادن بوده و قول شروع ابرپروژه‌ای جدید در هر دو سال را داده بود،^۲ عملاً در روند ساخت و سازهای شرکت بن لادن خلل وارد کرد.

سلمان که خود از سالها پیش وارد فعالیتهای اقتصادی شده و در مواردی به شراکت با برادرانش نیز مبادرت ورزیده بود، (Sabri, 2001, 52) با رسیدن به قدرت سعی در بازپس گرفتن کلان پروژه‌های اقتصادی و ربودن قدرت اقتصادی از چنگ جناح رقیب و اعطای آن به جناح فرزندش محمد بن سلمان داشت.

توجه بیش از حد رژیم سعودی به کسب منافع بجای توجه به زیرساختهای توسعه اسلام و حرمین شریفین و نیز توجه به وضعیت معیشتی مسلمانان سبب شده که حوادث خونبار و اسفناکی چون فاجعه منا و سقوط جرنقیل در حرم رقم بخورد که نتیجه مستقیم بی کفایتی‌های خاندان حاکم است. رژیم سعودی مانند سایر رژیمهای خونخوار و مستبد به ظاهر اسلامی چون رژیم حسنی مبارک در مصر، خاندان پهلوی در ایران، صدام در عراق، شاه اردن و سایر رژیمهای فاسدی است که در بسیاری از کلان پروژه‌های اقتصادی باید امتیاز خود را با قانونهای به ظاهر مشروع بستانند و جیب خود را از دلارهای نفتی پر سازند.

1. Sabri Sharaf, *the House of Saud in Commerce: A Study of Royal Entrepreneurship in Saudi Arabia*, New Delhi: I.S. Publications, 2001.

1-alkhaleejaffairs.org/c-23717/

2-www.theguardian.com/world/2015/sep/15/mecca-crane-collapse-saudi-arabia-king-sanctions-binladin-group

فعالیت‌های اقتصادی آل سعود

وجود چاههای نفت و گاز و قرار گرفتن مکه و مدینه و اماکن تاریخی اسلامی در اختیار خاندان سعودی سبب واریز وجوه حاصل از فروش نفت و گاز و توریسم مذهبی به جیب خاندان سعودی شده است. این امر سبب ریختن پاشهای فراوان خاندان چند هزار نفری حاکم و نزاع برای دستیابی به پروژه‌های بزرگ اقتصادی به نفع خاندان سعودی حاکم شده است و برای مردم عربستان و امت اسلام حاصلی جز تضعیف و زیان نداشته است.

ساکنین مکه از این که محلی که برای سالیان سال محل رفت و آمد و زیارت و تجارت برای اقوام مختلف مسلمان بشمار می‌آمد با سیاستهای اقتصادی خاندان حاکم در حال از میان رفتن است، ناراحت هستند. از نظر بسیاری از ساکنان مکه خاندان حاکم و شاهزادگان سوداگر سعودی صرفاً در پی افزایش ثروت خود از طریق معاملات نفتی و ساخت سازه‌های غیر ضروری و ناامن هستند و هیچ نفعی برای اسلام و برای مردم را دنبال نمیکنند چنانکه تا کنون فعالیتهای ایشان هیچ منفعتی باری مکه و عامه مردم نداشته است.^۱

خاندان آل سعود پس از اکتشاف نخستین چاه نفت در مارس ۱۹۳۸ و بستن قراردادهای تجاری بلند مدت و پربازده صرفاً دامنه حکمرانی خود را از رهبری قبیله ای به رهبری تمامی منطقه حجاز توسعه داده و از ظرفیت نفت و تجارت حج سود کلانی برای خود فراهم آوردند. (Sabri, 2001, 7-9)

ثروتهایی که پس از سالهای دهه ۱۹۵۰ در اثر تجارت نفت نصیب خاندان سعودی شد، سبب تغییر نگرش در میان شاهزادگان شد به گونه‌ای که قراردادهای جدید برای ساختن کاخهای شاهانه با پیمانکاران غربی بسته شد. (Commins, 2009, 101)

این انحصار اقتصادی سبب ظهور نسلی از شاهزاده‌هایی شد که هرکدام در مسابقه برای همسرگزینی و تکثیر نسل بوده و هر شاهزاده و همسران و فرزندانش دارای دستمزد و حقوق ماهانه هستند. (Unger, 2004, 151)

این امر سبب محبوبیت بیشتر هلدینگ بن لادن شد چرا که رقیبی اقتصادی برای خاندان سلطنتی به نظر می‌آمد. (Ibid)

همین امر سبب اختلافات اساسی درون خاندان گشته که البته موارد اختلاف جزئی است و در رابطه با اصل نگاهداری حکومت در میان خاندان آل سعود علیرغم نبود حمایت در میان جامعه عربستان، اتفاق نظر وجود دارد. (shoult, 2006, 25)

در نتیجه این چالشها و نزاعهای اقتصادی که هدفی جز واریز عوائد حج و درآمدهای نفت به جیب خاندان سعودی ندارد، نظارتهای اصولی بر بسیاری از فعالیتهای اقتصادی دیده نمیشود که محصولی جز: زدودن آثار تمدنی اصیل اسلامی با ساختن ابرپروژه ای مانند برج ساعت در جوار خانه خدا و تغییر کاربری برخی از اماکن مقدس؛ شکاف اقتصادی در بطن جامعه و افزایش روزانه طبقات فقیر در حاشیه شهرهای بزرگ مانند ریاض؛ بی

کفایتی و ناکارآمدی در مدیریت حرمین به عنوان وظیفه ادعایی اصلی؛ بروز فجایع اسفناکی چون کشتار حجاج در سالهای مختلف در حین مراسم حج؛ حمایت از گروه‌های تروریستی مانند القاعده و داعش برای مقابله با مخالفان؛ انجام اقداماتی در جهت تامین منافع غرب و اسرائیل و تضعیف جهان اسلامی و فلسطین و اموری از این دست در پی ندارد.

1. Sabri Sharaf, *the House of Saud in Commerce: A Study of Royal Entrepreneurship in Saudi Arabia*, New Delhi: I.S. Publications, 2001.
2. Commins, David, *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, I.B.Tauris, 2009.
3. Shoult, Anthony, *Doing Business with Saudi Arabia*, 3rd Ed, GMB Publishing Ltd, 2006.
4. Unger, Craig, *House of Bush, House of Saud: The Secret Relationship Between the World's Two Most Powerful Dynasties*, NY: Scribner, 2004.

نفوذ در خاندان ال سعود از طریق هوس

بر اساس آموزه‌های اسلامی از مهمترین راههای نفوذ شیطان هوس و هرزگی در رابطه با جنس مخالف شمرده میشود. خاندان سعودی که به داشتن زنان دائم و متعه و کنیزان فراوان در دربار شهره است، با فروافتادن در دام هوسرانی و سریدن در دامان فاحشه‌های خوش سیما و بد سرشت و وابسته موجبات تضعیف امت اسلامی و تقویت استکبار ضد اسلامی گشته اند.

ضعف جنسی در میان خاندان سعودی سبب شده تا بسیاری از جمله دشمنان غربی اسلام بتوانند گاه از طریق فواحش مدرن و گاهی بواسطه تحمیل زنهای مورد نظر خود سیاستهای خود را در عربستان پیش ببرند. شروع این رفتار از ملک عبدالعزیز بود که در طول زندگی خود بیش از سیصد نفر را به عنوان همسر برگزیده بود که مدت ازدواجش با بسیاری از آنها تنها یک روز بود (Reed, 2007, 30)، بیبش از نیمی از آنها باکره بودند و البته با این حال هرگز زنان دائمش از چهار نفر تجاوز نکرد بلکه با طلاق یکی، همسر جدید را برای خود عقد می‌کرد. (Weston, 2008, 129) برای نمونه مادر شاهزاده طلال از مهمترین شاهزاده‌های سعودی که ثروت زیادی

در دست فرزندان او وجود دارد، یک زن ارمنی بنام موناپیر بود. (Kechichian, 2001, 28; Aburish, 2005, 31)

در رابطه با صحت ازدواج مشروع موناپیر ارمنی که مادر طلال بود با ملک عبدالعزیز حرف و حدیث فراوان است چرا که عبدالعزیز همسر چهارمش را در سال ۱۹۴۰ طلاق داده بود^۱ و از آثار این ازدواج نیز این بود که فرزند ارشد طلال یعنی ولید طلال تابعیت لبنان را گرفته و از حمایت‌های جدی امیل لاهود ریاست جمهوری مسیحی مارونی لبنان در امور مختلف برخوردار بود.^۲ در کنار موناپیر که متعه ارمنی و مورد علاقه ملک عبدالعزیز بشمار می‌رفت، شهیده دیگر همسر ارمنی وی بود (Kechichian, 2001, 285) که عبدالعزیز علاقه وافری بدو داشت و از او شاهزاده‌های نامدار و تاثیرگذاری چون شاهزاده مشعل، شاهزاده متعب، شاهزاده منصور و شاهزاده قماش متولد شدند.^۳

ملک فهد که همواره به نوشیدن مشروبات الکلی و مستی و نیز وابستگی زیاد به زنان و ضعف جنسی متهم شده است، در سال ۱۹۶۸ با دختری فلسطینی و مسیحی بنام جنان حرب که در آن روزگار در حیفا زندگی میکرد آشنا شد و مخفیانه او را به عقد خود در آورد و تا چند سال بعدی از او بهره جنسی میبرد تا اینکه شاه شد و باز هم او را در لندن ملاقات میکرد و که پس از قطع شدن مواجب و نفقه اش جنان در دادگاه‌های انگلیس پیگیر حقوقش شد و در این ارتباط جلسات متعددی با فرزند ملک فهد دادگاه‌هایی تشکیل شد.^۴

1-www.atimes.com/front/DC19Aa02.html

2-www.chezchiara.com/2009/12/royal-saudinon-saudi-marriages-and_2681.html

3-en.wikipedia.org/wiki/Mishaal_bin_Abdulaziz_Al_Saud#cite_note-4

4-www.independent.co.uk/news/uk/home-news/the-late-king-of-saudi-arabia-his-secret-christian-wife-and-the-missing-12-million-janan-harb-9517343.html,

البته نفوذ غرب به دربار شاهزادگان عرب صرفاً به آل سعود محدود نیست برای نمونه شریف حسین پدر ملک عبدالله، شاه سابق اردن که پس از تحصیل در مصر و انگلستان از تروری مشکوک جان سالم به در برد و در شانزده سالگی شاه اردن شد، و البته نسبت خانوادگی اش نیز مجعول دانسته شده است، (Wilson, 1987, 6) با ازدواج با یک زن یهودی انگلیسی موجبات تولد ملک عبدالله دوم شاه فعلی اردن را فراهم ساخت. نقش پررنگ ملک عبدالله دوم را بر اساس این نسب مادری یهودی در قراردادهای بین‌المللی و چالشهای میان اعراب و اسرائیل و بازی خاص عبدالله در این روابط می‌توان مشاهده نمود که همگی در جهت تامین امنیت اسرائیل و تامین منافع آن و مشروعیت بخشیدن به آن است. (French, 2012, 26-54-243...)

حمایت از جریانات تکفیری که به تصفیه داخلی مسلمانان جهان اسلام باور داشته و با غرب و بویژه اسرائیل سازشکاری نموده و زیرساختهای مقابله با اسرائیل را تضعیف میکنند از جمله محصولات ضعف جنسی و نگاه هوس آلود و هرزگی سران سعودی در مواجهه با زن است.

1. Aburish Said K. *The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface*, London: Bloomsbury, 2005.
2. French, Carole, Jordan, UK: Bradt Travel Guides, 2012.
3. Kechichian, Joseph A. *Succession In Saudi Arabia*, New York: Palgrave Macmillan, 2001.
4. Reed Jennifer, *The Saudi Royal Family*, NY: Infobase Publishing, 2007.
5. Weston, Mark, *Prophets and Princes: Saudi Arabia from Muhammad to the Present*, John Wiley & Sons, 2008.
6. Wilson, Mary Christina, *King Abdullah, Britain and the Making of Jordan*, New York: Cambridge University Press, 1987.

شیوع فساد جنسی در دربار

تجمیع ثروت و فقدان پایبندی به آموزه‌های اسلامی و مراعات تقوی در میان سران سعودی سبب شیوع انواع فساد جنسی در میان شاهزادگان و بعضا شاهان ال سعود گشته است چنانکه از هرزگی جنسی با زنان تا همجنس بازی و علاقه به فساد یکجنسی در میان بزرگان این خاندان فاسد دیده میشود. رواج این مفاسد تا جایی علنی شده که صدر اخبار شرق تا غرب جهان را بخود اختصاص داده است.

علاقه به زن و شهوترانی جنسی چنان در میان شاهان و شاهزادگان آل سعود رواج دارد (See: Aburish, 2005, 57; Unger, 2004, 151) که خواه ناخواه به یک سیاست راهبردی در اداره جامعه تبدیل شده است چنانکه ابن سعود همواره چهار زن دائم، چهار متعه و چهار کنیز را برای برآورده ساختن امیال شهوانی خود بکار می‌بست و تعویض این چهارگانه‌ها برای تازه ماندن مادینه‌های در دسترس او یک سیاست همیشگی بود. (Aburish, 2005, 31) چنین رویکردی در میان طبقه حاکم از آل سعود در بالاترین سطح سبب سرایت این بیماری به سایر شاهزادگان و نیز مقامات دربار سعودی شده است چنانکه فقط در سال ۲۰۱۵ بارها شاهزاده‌های سعودی و سفیران و

مقامات ارشد این رژیم در صدر اخبار مرتبط به تجاوزهای جنسی قرار داشته اند. بزمهایی که فاحشه‌های چدن ملیتی در آن حضور داشته و در زیر پوست شهرهای عربستان انجام شده و پلیس شرعی نیز بدان نزدیک نمی‌شود،^۱ تجاوز و هتک حرمت خشونت آمیز شاهزاده ماجد عبدالعزیز آل سعود در لس آنجلس به یکی از خدومه منزل که پس از تحقیقات پلیس روشن شد شاکیان دیگری نیز وجود دارند،^۲ تجاوز دیپلمات سعودی وابسته به سفارت عربستان در هند و برانگیختن اعتراضات مردم و مسئولان هندی^۳ و گزارش دیلی میل و دیلی تلگراف و بی بی سی از سعود بن عبد العزیز بن ناصر بن عبد العزیز آل سعود و ماجرای کشتن خادمش در هتل لندمارک لندن در سال ۲۰۱۰ که با او رابطه جنسی داشته است؛^۴ از جمله سرایت این بیماری در میان شاهزادگان و بدنه مدیران ارشد رژیم سعودی است.

تسامح خاندان حاکم در مبارزه با مفاسد جنسی سبب شده تا جرثومه فسادی چون سعود بن عبدالعزیز بن ناصر که به جرم همجنس بازی و قتل در انگلستان در حبس بود، در دادگاه‌های وهابی سعودی به تحمل کار اجباری در کشور عربستان محکوم شده است و این در حالی است که پلیس شریعت در عربستان مردم عادی و بویژه مخالف با وهابیت را با کمترین مناسبتی مشمول سنگین ترین مجازات‌های شرعی می‌دانند.

1-www.theguardian.com/world/2010/dec/07/wikileaks-cables-saudi-princes-parties

2-www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-saudi-prince-arrest-beverly-hills-20150924-story.html

3-www.cnn.com/2015/09/10/asia/saudi-diplomat-delhi-rape-case;www.huffingtonpost.in/2015/09/11/saudi-diplomat-rape-case_n_8120306.html

4-www.telegraph.co.uk/news/uknews/czime/8046884/Colour-co-ordinated-trousers-gave-gay-Saudi-prince-away-court-hears.htm;

www.dailymail.co.uk/news/article-1321860/Gay-Saudi-prince-pictured-happily-manservant-beat-death.htm; www.bbc.co.uk/news/uk-england-london-11571822

1. Aburish Said K. The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface, London: Bloomsbury, 2005.
2. Unger, Craig, House of Bush, House of Saud: The Secret Relationship Between the World's Two Most Powerful Dynasties, NY: Scribner, 2004.

فرار زنان و دختران دربار

اسلام مرد و زن را به لحاظ فطرت و کرامت شان دارای جایگاه یکسانی نزد خدا دانسته و با ارزش ترین انسانها اعم از زن و مرد را در پیشگاه باری تعالی با تقوی ترین آنها معرفی میکند. با این همه رژیم سعودی و هیئت حاکمه عربستان که خود را نمایندگان خداوند متعال و خلیفه او در نگاهداری از حرمین شریفین و ترویج اسلام می‌پندارند، با هوسرانی و بی‌بش قرون وسطایی سبب فرار بسیاری از شاهزاده‌های مونث سعودی و سایر زنان دربار و گدایی حقوق اولیه سلب شده‌شان از مقامات غربی شده اند.

نگاه ابزاری به زن و استفاده برای لذت و تولید مثل در میان خاندان حاکم عربستانی شیوع دارد (Aburish, 2005, 31) و همین امر سبب وجود شاهزاده‌های بسیار با حقوق دستمزد در میان خاندان حاکم شده است. (Unger, 2004, 151) معضل بزرگی که در این راستا دامنگیر خاندان سعودی شده است، فرار همسران مطلقه‌ای است که دیگر نفعی به لحاظ جنسی یا تولید مثل برای شاه یا شاهزادگان ندارند.

در این میان برخی از همسران حرمسرای سعودی سالهای سال را برای افشا نشدن اسرار دربار در زندانهای خانگی بسر می‌برند تا این سیاست

هرزگی سعودیها در جامعه عربستان منتشر نشود. برای نمونه الفانز همسر ۵۸ ساله و مطلقه ملک عبدالله در سال ۲۰۱۴ از اوپاما درخواست نمود تا برای دیدار او با شاه و ملاقات دختران دربندش میانجیگری نماید.^۱

سارا بنت طلال بن عبدالعزیز بر اثر اختلافاتی که در رابطه با جانشینی ملک فهد داشت از بریتانیا پناهندگی سیاسی ریافت نمود و به همراه چهار فرزند خویش از سال ۲۰۰۷ تا کنون در تبعید بسر میبرد. او درخواست داشت که مکانیسم جانشینی برای شاه بعدی شفاف تر شود تا از تباری‌های درون خاندان آل سعود در این امر جلوگیری شود.^۲

دادگاه بریتانیا در سال ۲۰۰۹ نیز درگیر منازعه ای بود که در آن خاندان آل سعود از دولت این کشور میخواستند که به شاهزاده سعودی پناهندگی سیاسی اعطا نکند. این در حالی بود که شاهزاده سعودی زندگی خود را اینگونه وصف میکرد که مانند برده ای مجبور به همسری با یکی از شاهان آل سعود شده و هر هفته روزهای شنبه دو ساعت این توفیق نصیبش می‌شود که شاه در اطاق خواب در کنار او باشد، شاهی سالخورده و ناتوان با بیش از هفتاد سال سن!

این شاهزاده نگون بخت به دادگاه توضیح داد که در صورت بازگشت به عربستان توسط آل سعود کشته خواهد شد زیرا از طریق شبکه مجازی با مردی در انگلستان آشنا شده است و از عربستان سعودی گریخته تا شاید

1-www.dailymail.co.uk/news/article-2591253/Cast-wife-Saudi-king-begs-Obama-help-free-four-starving-daughters-whove-locked-away-palace-13-years.html
2-www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/9383601/Saudi-Arabias-Princess-Sara-claims-asylum-in-the-UK.html;
www.bbc.co.uk/news/uk-18761359; daily.bhaskar.com/article/WOR-TOP-my-father-wanted-to-crush-me-claims-saudi-princes-seeks-asylum-in-uk-3500341.html?HF-8=: www.dailymail.co.uk/news/article-2170633/Saudi-princess-niece-countrys-ruler-seeks-political-asylum-UK-claiming-assaulted-persecuted-family.html.

رنگ زندگی و طعم آزادی را بچشد.^۱

پول پرستی و لذت گرایی حاکم در میان سران رژیم سعودی و شاهزاده‌های فاسد موجب فرار زنان و دختران دربار آل سعود به غرب و درخواست حقوق اولیه از غرب شده که این امر آسیب و لطمه بزرگ و جبران ناپذیری به اسلام وارد کرده است، چرا که سران آل سعود مدعی جانشینی رسول گرامی اسلام ﷺ و ترویج اسلام حقیقی هستند.

1. Unger, Craig, House of Bush, House of Saud: The Secret Relationship Between the World's Two Most Powerful Dynasties, NY: Scribner, 2004.
2. Aburish Said K. The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface, London: Bloomsbury, 2005.

فقر، رهاورد مدیریت سعودی

به موجب قانونی که به تصویب هیئت دولت عربستان رسیده و پادشاه عربستان نیز آن را تأیید نموده است در پروژه‌های اقتصادی ویژه که منافع قابل توجهی دارد، خاندان سعودی باید دخالت مستقیم داشته باشد. همین امر توجیه کننده ورود محمد بن سلمان فرزند شاه سعودی کنونی در پروژه‌های بزرگ و کنار زدن سایر رقباست. البته باید توجه داشت که سایر رقبا نیز وابستگی‌هایی به حزب حاکم دارند چنان که هلدینگ بن لادن با محمد بن نایف و هلدینگ نسما با محمد بن سلمان روابط ویژه‌ای دارند. این قوانین و روابط اقتصادی و رانت‌های ویژه سبب ظهور فقر عمده و گسترده در میان ملت محروم عربستان گشته است چنانکه در حاشیه شهرهای بزرگ این امر بخوبی مشهود است.

پس از اکتشاف نخستین چاه نفت در مارس ۱۹۳۸ و بستن قراردادهای تجاری با غرب، آل سعود دامنه حکمرانی خود را از قبیله به رهبری تمامی منطقه حجاز توسعه داده و از ظرفیت نفت و تجارت حج سود کلانی برای خود فراهم آوردند. (Sabri, 2001, 7-9) ثروتهایی که پس از سالهای دهه ۱۹۵۰ در اثر تجارت نفت نصیب خاندان سعودی شد، سبب تغییر نگرش در

Commins, 2009,) میان شاهزادگان سعودی و تاسیس کاخهای مدرن شد. (101

فقیر و فساد دو مشکل بزرگ اجتماعی در عربستان تحت مدیریت خاندان سعودی است که گرچه به صورت گسترده و سطح بسیار بزرگی از زندگی ساکنان شبه جزیره را تحت الشعاع قرار داده است، با این حال از سوی مقامات پنهان شده و یا نادیده گرفته می‌شود. (Thompson, 2014, 214) با گشت و گذار و جستجوی کمی در میان ییلاقات مانند روستاهای استان اسیر خانه‌های ییلاقی ثروتمندان در کنار خانه‌های فقرا دیده می‌شود و جالب اینجاست که غالب مردم علاقه‌ای به بحث در رابطه به فقر و معضلات اینچنین نشان نمی‌دهند چرا که شکاف طبقاتی به درجه‌ای رسیده که بحث در رابطه با آن را بی‌فایده می‌دانند. (Thompson, 2014, 214)

در حقیقت فقر مفرط در شهرها، روستاها، مناطق ییلاقی و روستایی و عشایری سرتاسر عربستان شایع است. این در حالی است که مسئولان رسمی خاندان آل سعود به طور کل فقر مفرط را انکار کرده و فعالیت‌های خود را در راستای ریشه کنی آن عنوان می‌کنند. فعالیتهای نمایشی همچون بازدید ملک عبدالله در سال ۲۰۰۲ از مناطق فقسر نشین ریاض نیز در همین مسیر عنوان می‌شود در حالی که هر روز بر آمار بیوه زنان و مطلقه‌ها و از کار افتاده‌ها و بیکاران متاهل، ترک تحصیل ... افزوده می‌شود (Zuhur, 2011, 212-258...) و نفت به عنوان یک ثروت پرقیمت در اختیار خاندان آل سعود است. با این همه خاندان سعودی آمار رسمی در رابطه با میزان فقر در پادشاهی عربستان در اختیار ندارد (Ramady, 2010, 378) گرچه برخی آمارها شمار نیازمندان به خدمات اجتماعی را در سال ۲۰۱۰ بیش از ده درصد جمعیت عربستان سعودی عنوان کرده‌اند. (Ramady, 2010, 56)

برای کاهش فشار از سوی افکار عمومی خاندان آل سعود با جهت دهی با آمارگیریهای انجام شده عنوان نمودند که فقرا را باید به دو دسته فقرای بسیار تنگدست و فقرای عمومی تقسیم نمود و سپس اظهار کردند که فقر مفرط حداکثر به حدود ۶/۱ درصد از جمعیت عربستان سرایت نموده است. این در حالی است که فعالان غیر حکومتی به مخالفت جدی با این آمارسازی مقامات رسمی برآمده اند. به باور ایشان دولت سعودی علاوه تنبلی در ریشه کنی فقر، منجر به فقیر شدن ده تا بیست درصد از جمعیت عربستان شده اند. (Andersson & Djeflat, 2013, 205)

1. Andersson Thomas, Djeflat Abdelkader, *The Real Issues of the Middle East and the Arab Spring: Addressing Research, Innovation and Entrepreneurship*, NY: Springer Science & Business Media, 2013.
2. Commins, David, *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, I.B.Tauris, 2009.
3. Ramady, Mohamed A. *The Saudi Arabian Economy: Policies, Achievements, and Challenges*, NY: Springer Science & Business Media, 2010.
4. Sabri Sharaf, *the House of Saud in Commerce: A Study of Royal Entrepreneurship in Saudi Arabia*, New Delhi: I.S. Publications, 2001.
5. Thompson, Mark, *Saudi Arabia and the Path to Political Change: National Dialogue and Civil Society*, London: I.B.Tauris, 2014.
6. Zuhur, Sherifa, *Saudi Arabia, California: ABC-CLIO*, 2011.

فساد سعودی و فقر عمومی

در سالهای اخیر امراتی چون فقر و فساد سبب ناامیدی عمومی در اجتماعات عمومی مردم عربستان شده است. (Thompson, 2014, 214) با این حال اشکار است که مقامات سعودی از انتشار مطالبی در رابطه با فساد موجود در نظامات حکومتی خویش جلوگیری نموده و نسبت به اظهار آن حساسیت ویژه ای به خرج میدهند. برای نمونه عرب نیوز گزارش کرد که در سال ۲۰۰۲ مقامات سعودی شاعر عرب عبدالمحسن مسلم را به جرم سرودن شعری که در آن قوه قضاییه کشور عربستان متهم به فساد شده بود دستگیر نموده و برای مدتهای متمادی وی را در شرایط سخت بازجویی نگاه داشته بودند. (North & Tripp, 2012, 226) سردبیر روزنامه المدینه که این شعر در صفحه‌ای از آن چاپ شده بود نیز پس از این واقعه از کار برکنار شد. (Cordesman & Obaid, 2005, 383)

فهرست سازمان بین‌المللی احساس فساد عربستان را در زمره کشورهای با درجه فساد بالا قرار داده که عضو این سازمان جهانی نبوده و در کشور خود نیز مشابه چنین سازمانی را برای مبارزه با فساد ترتیب نداده‌اند (USA International Business Publications, 2005, 138) و

همین امر سبب تعجب بسیاری از محققان شده که چگونه این کشور بدون وجود یک سازمان مبارزه با فساد در پی ریشه کنی فساد است. (Kilani, 2007, 89)

تمامی آمارها حکایت از فساد نهادینه در خاندان سلطنتی دارد چنانکه سازمانهای بین‌المللی حیطه فعالیت‌های عمومی، حوزه دفاعی، نفت و گاز را دارای بیشترین موردهای ارتشاء و فساد گزارش نموده اند و پر واضح است که این حوزه‌ها در اختیار خاندان سعودی حاکم است و همین امر نیز علت وجود فساد زیاد در عربستان در قیاس با برخی از کشورهای منطقه است. (Niblock, 2006, 119-120)

میزان فساد در میان خاندان سعودی به حدی شدت یافته است که حتی برخی از شاهزاده‌های سعودی که از گردونه قدرت فاصله دارند نیز به نقد فقر مفرط در میان جامعه عربستان و فساد در میان دولتمردان سعودی پرداخته‌اند.^۱

1. Cordesman, Anthony H. Obaid Nawaf E. National Security in Saudi Arabia: Threats, Responses, and Challenges, Greenwood Publishing Group, 2005.
2. Niblock, Tim, Saudi Arabia: Power, Legitimacy and Survival, Routledge, 2006.
3. North Peter, Tripp Harvey, CultureShock! Saudi Arabia: A Survival Guide to Customs and Etiquette, 4th Ed, NY: Marshall Cavendish International Asia Pte Ltd, 2012.
4. Kilani, Saeda, Against Corruption: The role of Arab Civil Society in Fighting Corruption, Arab Archives Institute for Human Rights, 2007.
5. Thompson, Mark, Saudi Arabia and the Path to Political Change: National Dialogue and Civil Society, London: I.B.Tauris, 2014.
6. USA International Business Publications, Saudi Arabia Central Bank & Financial Policy Handbook, Int'l Business Publications, 2005.

نظام تعیین جانشین در خاندان آل سعود

پس از روی کار آمدن سلاطین اموی و عباسی در قرون اولیه تاریخ اسلام، و با ادعای جانشینی و خلافت شاهان عباسی بر عالم اسلامی، رویه نوینی در میان مستکبران و ظالمان حاکم پدیدار شد که خود را سایه خداوند و جانشین رسول خدا ﷺ میخواند. در دوره معاصر خاندان سعودی با غلبه و سلطه بر منطقه حجاز خود را خلیفه اسلامی خوانده و اطاعت از خود را بر سایر مسلمین فرض میداند. یکی از چالشهایی که خاندان سعودی در این نظام خودساخته با آن مواجه گشته تعیین جانشین جدید پس از مرگ شاه پیشین است، مساله ای که تا به امروز سبب درگیریهای درون خانواده ای در میان آل سعود گشته است.

پس از تسخیر چند باره حجاز توسط خاندان سعودی، ملک عبدالعزیز به فرزندان ارشدش سعود و فیصل سفارش نمود که تاج تخت را میان خویش نگاه داشته و به نزاع درباره آن برنخیزند. با این همه کودتاهای مکرر درون این خاندان نشان از ضعف نظام تعیین شده توسط ملک عبدالعزیز دارد و به همین علت سعودیها رغبتی به مطالعاتی که منجر به توسعه سیاسی درونی شود ندارند. (Kechichian, 2001, 19)

ملک عبدالعزیز در اقدامی کم سابقه نظام تعیین جانشین را از نظام پدر و فرزندی به برادری تغییر داد به این معنا که پس از مرگ برادر بزرگتر، برای تصدی خلافت نوبت به برادر کوچکتر می‌رسد و همین امر سبب پشت در ماندن بسیاری از نوادگان و نسل سومیهای خاندان آل سعود شده است، امری که نزاعهای پیدا و پنهان زیادی را برانگیخته است. دستور ملک عبدالله که ولیعهدی غیرسدیری بود مبنی بر اینکه توانایی اداره کشور مهمتر از ارشدیت و بزرگزادگی است نیز بر همین اساس اجرایی شده است. (Marshall, 2005, 26)

شاهزاده بندر بن سلطان که نواده سدیری ملک عبدالعزیز است، در اواخر سال ۱۹۹۶ نظام جانشینی که در آن افراد از کار افتاده و فلج به پادشاهی عربستان می‌رسند را زیر سوال برد و پیشنهاد داد که جانشینانی برای اداره بهتر مملکت منصوب شوند. (Kechichian, 2001, 19)

جناح سدیریهای هفت گانه که در مواقعی مشکلاتی را برای سایر فرزندان عبدالعزیز ایجاد کرده اند (Hart, 1998, 238)، خود از بزرگترین عوامل نارضایتی نسلهای اول، دوم و سوم در میان سعودیها هستند چرا که ایشان هفت برادر بنامهای ملک فهد، امیر سلطان، امیر نایف، امیر عبدالرحمن، امیر ترکی، ملک سلمان و امیر احمد هستند (Thompson, 2014, 285) که با توجه به اینکه از ملک عبدالعزیز و همسر او حصه دختر احمد السدیری زاده شده اند، بنام هفت سدیری مشهور شده اند. (Bronson, 2006, 215) البته با توجه به قدرت یافتن این برادران در زمان حکومت ملک فهد به این سو به ایشان آل فهد نیز گفته می‌شود.

یکی از سیاستهای سدیریها که مورد نقد غیر سدیریها قرار می‌گیرد همین شدت وابستگی و ارتباط با ایالات متحده و غرب مسیحی است که نه بر

مبنای دوستی وهابیت با مسیحیت بلکه بر اساس اتکا به قدرت غرب مسیحی تعیین شده است. بر همین اساس عبدالله که غیرسدیری و اندکی سکولار مسلک بود بر آن بود تا سنت گرایی و عرب گرایی را رواج داده و وهابیت و غرب را کمتر در امور دخالت دهد. (Marshall, 2005, 27)

بندر بن سلطان و ترکی فیصل از مدعیان پادشاهی و بازتر شدن نظام تعیین جانشین هستند که از علیرغم ارتباطات خود با غرب حمایت‌های جدی از اسامه بن لادن و القاعده کرده اند و با این حال سودای قدرت را در سر دارند چرا که فرمان سال ۱۹۹۲ که بر خلاف فرمان ملک عبدالعزیز صادر شده است، برای نسل‌های بعدی از فرزندان او نیز امید رسیدن به قدرت را فراهم کرده است. (Marshall, 2005, 27)

انتقادات ساره بنت طلال که پدرش علیرغم ثروت فراوان از کانون قدرت سیاسی کنار گذاشته شده است، نیز متوجه اصلاحات سیاسی در نحوه انتخاب جانشین برای شاه و ایجاد آزادی‌های سیاسی در این ارتباط بود که منجر به فرار و پناهندگی او شد.^۱

در هر صورت نظام حاکم چه از خاندان سدیری باشد یا غیر از ایشان معمولاً کمتر به تغییرات سیاسی و بازتر شدن فضای تعیین جانشین حمایت میکنند چرا که توسعه و شفافیت این امر منجر به سقوط رژیم سعودی خواهد شد.

1. Bronson, Rachel, *Thicker than Oil: America's Uneasy Partnership with Saudi Arabia*, NY: Oxford University Press, 2006.

1-www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/9383601/Saudi-Arabias-Princess-Sara-claims-asylum-in-the-UK.html;
www.bbc.co.uk/news/uk-18761359; daily.bhaskar.com/article/WOR-TOP-my-father-wanted-to-crush-me-claims-saudi-princes-seeks-asylum-in-uk-3500341.html?HF-8=;
www.dailymail.co.uk/news/article-2170633/Saudi-princess-niece-countrys-ruler-seeks-political-asylum-UK-claiming-assaulted-persecuted-family.html.

2. Hart, Parker T. Saudi Arabia and the United States: Birth of a Security Partnership, Indiana: Indiana University Press, 1998.
3. Kechichian, Joseph A. Succession In Saudi Arabia, New York: Palgrave Macmillan, 2001.
4. Marshall, Paul, Radical Islam's Rules: The Worldwide Spread of Extreme Shari'a Law, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.
5. Thompson, Mark, Saudi Arabia and the Path to Political Change: National Dialogue and Civil Society, NY: I.B.Tauris, 2014.

زن در عربستان سعودی

از مشکلاتی که در قرون وسطی دامنگیر بدنه وسیعی از اجتماع شده بود، نگاه پست و تحقیرآمیز به زن به عنوان جنس دوم بود. این نگاه که در نتیجه حمایت الهیدانان مسیحی و کلیسا در جامعه ترویج شده بود، در نهایت با نهضت اصلاح دینی و دوره روشنگری سبب هجوم زنان برای ستاندن حق خود از کلیسای مسیحی و برخورد خشن و سلبی در برابر دین شد. علی‌رغم وجود روایات صحیح و سیره پیامبر ﷺ و نص قرآن مبنی بر کرامت زن و حفظ شان او، رفتارهای تبعیض آمیز و آمیخته با توهین خاندان سعودی به پشتوانه وهابیت چنان سبب بدنامی اسلام گشته که جنبشهای حمایت از حقوق زنان و فمینیسم اسلامی در بخش عمده ای محصول همین رفتار خشک و توهین آمیز رژیم سعودی تلقی میشود.

از نظر بسیاری از مردم زندگی زنها در عربستان سعودی بسیار مشکل تر از زندگی در سایر کشورهای دنیاست. این امر بویژه در ارتباط با آزادی ایشان برای انجام فعالیتهای مدنی و زندگی شهری، ممنوعیت رانندگی در کشور عربستان و ممنوعیت مسافرت بدون همراه داشتن یکی از محرمها و سخت گیری در نوع پوشش به روشنی دیده می‌شود. این امر سبب بروز اعتراضهای

فراوانی از سوی زنان گشته تا جایی که خیابانهای عربستان عرصه نمایش و بیان اعتراضات شده است چنانکه در سال ۱۹۹۱ یک زن عربستانی در اعتراض به این سیاست وهابی سعودی، در خیابانهای ریاض علنا رانندگی کرد. (Ham, Shams, Madden, 2004, 37-38)

تحقیر زن و نگاه پست به شخصیت زن در میان خاندان سعودی وهابی آل سعود به قدری انزجار آور است که هر از چندی برخی از زنان از درون این خاندان رو به سوی غرب نموده و از کشورهای غربی تقاضای پناهندگی می کنند و از چنگال وهابیت و آل سعود می گریزند^۱ چرا که معتقدند آل سعود زن را صرفا برای لذت و یا فرزندآوری می خواهند (Aburish, 2005, 31)

استفاده از نقاب یا روبنده در قوانینی که توسط آل شیخ دیکته شده و توسط آل سعود اجرا میشود چنان ضرورت دارد که برخی محققان مینویسند گمان کردیم که روبنده برای زن مرده نیز واجب است. (Ahmed, 2008, 6)

در عربستان جوانان مجرد از ازدواج با زنان کارمند، خارجی یا مطلقه منع میشوند و اگر کسی بخواهد با زنی مطلقه ازدواج کند، زن مجبور است از فرزندان خود جدا شود و آنها را رها نماید. اجبار به ختنه زنان در قبایل بسیاری و با تبلیغات وهابیت صورت میپذیرد که البته مقامات آل سعود همواره در مجامع بین المللی آن را انکار نموده و به مهاجران افریقایی نسبت

1-www.theguardian.com/commentisfree/2009/jul/24/saudi-princess-asylum-freedom;
www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/9383601/Saudi-Arabias-Princess-Sara-claims-asylum-in-the-UK.html;
www.bbc.co.uk/news/uk-18761359; daily.bhaskar.com/article/WOR-TOP-my-father-wanted-to-crush-me-claims-saudi-princes-seeks-asylum-in-uk-3500341.html?HF-8=:
www.dailymail.co.uk/news/article-2170633/Saudi-princess-niece-countrys-ruler-seeks-political-asylum-UK-claiming-assaulted-persecuted-family.html.

میدهند حال آنکه منتقدان بخوبی از لزوم این امر آگاه بوده و بر وجود آن
 اصرار می‌ورزند. (Zuhur, 2011, 225)

وجود رفتارهای خشن و تبعیض آمیز علیه زنان در عربستان که با
 حمایت رژیم سعودی و مشروعیت بخشی ال شیخ و وهابیت دنبال میشود،
 سبب اعتراض نهادهای حقوق بشری، برانگیختن خشم و پیشداوری در رابطه
 با اسلامی که آل سعود و ال شیخ خود را نماینده اش میخوانند و گریختن
 بسیاری از زنان و دختران از دربار آل سعود شده است.

1. Aburish Said K. *The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface*, London: Bloomsbury, 2005.
2. Ahmed Qanta, *In the Land of Invisible Women: A Female Doctor's Journey in the Saudi Kingdom*, Illinois: Sourcebooks, 2008.
3. Ham Anthony, Shams Martha Brekhus, Madden Andrew, *Saudi Arabia, Lonely Planet*, 2004.
4. Zuhur Sherifa, *Saudi Arabia*, California: ABC-CLIO, 2011

آزادی بیان

آزادی بیان و حق سخن گفتن چنان در اسلام اهمیت دارد که خوارج که دشمنان امیرالمؤمنان علی علیه السلام بودند، آزادانه به مجالس حضرت آمده و با سبکسری مطالبی را علیه ایشان نشر میدادند و البته حضرت نیز تا زمانی که مخالفتها به قصد براندازی و مسلحانه نشد با ایشان مدارا نمودند. در دوران حکمرانی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله نیز همین امر حاکم بود. اما با روی کار آمدن شاهان ظاهرا مسلمان همانند برخی از سلاطین اموی و عباسی ورق برگشت و رژیمهای فاسد که تاب و تحمل شنیدن مفساد خویش از زبان سخنوران را نداشتند به بستن دهان منقدان روی آوردند؛ سیاستی که امروزه از سوی خاندان سعودی در عربستان دنبال میشود.

نظام استبدادی و دیکتاتوری حاکم بر عربستان سعودی موجب بسته شدن فضای سیاسی و سلب آزادی بیان از مردم و حتی بسیاری از رجال سیاسی این کشور را فراهم آورده است چنانکه درون خاندان آل سعود نیز افرادی که لب به انتقاد بگشایند مورد غضب این خاندان واقع خواهند شد چنانکه بندر بن سلطان پس از انتقادات تندی که داشت از قدرت کنار

گذاشته شد.^۱ بندر بن سلطان که قصد داشت تا قدرت را از نسل کهنه و ناتوان به نسل جدید منتقل نماید، پس از کودتای نافرجام بازداشت شد.^۲ شاهزاده بندر بن سلطان که نواده سدیری ملک عبدالعزيز است، در اواخر سال ۱۹۹۶ نظام جانشینی که در آن افراد از کار افتاده و فلج به پادشاهی عربستان می‌رسند را زیر سوال برد و پیشنهاد داد که جانشینانی برای اداره بهتر مملکت منصوب شوند. (Kechichian, 2001, 19)

بندر بن سلطان و ترکی فیصل از مدعیان پادشاهی و بازتر شدن نظام تعیین جانشین بودند که سودای قدرت را در سر دارند چرا که فرمان سال ۱۹۹۲ که بر خلاف فرمان ملک عبدالعزيز صادر شده است، برای نسلهای بعدی از فرزندان او نیز امید رسیدن به قدرت را فراهم کرده است. (Marshall, 2005, 27)

در حالی که منتقدان از خاندان حاکم حق مخالفت با قدرت برتر درون خاندان سعودی را ندارد، تکلیف مخالفان از میان مردم عادی روشن است. مقامات سعودی از انتشار مطالبی در رابطه با فساد موجود در نظامات حکومتی خویش جلوگیری نموده و نسبت به اظهار آن حساسیت ویژه‌ای به خرج می‌دهند. برای نمونه عرب نیوز گزارش کرد که در سال ۲۰۰۲ مقامات سعودی شاعر عرب عبدالمحسن مسلم را به جرم سرودن شعری که در آن قوه قضاییه کشور عربستان متهم به فساد شده بود دستگیر نموده و برای مدتهای متمادی وی را در شرایط سخت بازجویی نگاه داشته بودند. (North & Tripp, 2012, 226) سردبیر روزنامه المدینه که این شعر در صفحه‌ای از آن چاپ شده بود نیز پس از این واقعه از کار برکنار شد. (Cordesman & Obaid, 2005, 383)

1-www.bbc.com/news/world-middle-east-27047856

2-www.africasource.com/rasta/sesostris-the-great-the-egyptian-hercules/prince-bandar-the-black-prince-of-saudi-under-arrest-breaking-news/

اساساً سخن از آزادی بیان در کشوری چون عربستان بویژه برای اقشار ضعیف تر همچون زنان فاقد موضوع است. (Ham, Shams, Madden, 2004, 37)

خاندان سلطنتی هرگونه فضایی را که بتوان در آن آزادانه به نقد خاندان سعودی پرداخت چنانکه در بسیاری از کشورهای دنیا نقد آزادانه رواج دارد، ممنوع کرده اند و اصلاً چنین فضای آکنده از نقد و آزادی بیان قابل تصور نیست. (Great Britain, 2013, 53)

در نتیجه این فضای بسته و فشار بر مطبوعات، انتقادات علیه خاندان حاکم معمولاً در رسانه‌های مجازی و نشریاتی در حنجارج از فضای رسمی عربستان توسط تبعیدشدگان دنبال میشود که البته از سوی رسانه‌های داخلی آل سعود بایکوت میشوند.

1. Cordesman, Anthony H. Obaid Nawaf E. National Security in Saudi Arabia: Threats, Responses, and Challenges, Greenwood Publishing Group, 2005.
2. Great Britain: Parliament: House of Commons: Foreign Affairs Committee, House of Commons - Foreign Affairs Committee: The UK's Relations with Saudi Arabia and Bahrain - HC 88: Fifth Report of Session 2013-14, Vol. 1: Report, Together with Formal Minutes, Oral and Written Evidence, Volume 1, UK: The Stationery Office, 2013.
3. Ham Anthony, Shams Martha Brekhus, Madden Andrew, Saudi Arabia, Lonely Planet, 2004.
4. Kechichian, Joseph A. Succession In Saudi Arabia, New York: Palgrave Macmillan, 2001.
5. Marshall, Paul, Radical Islam's Rules: The Worldwide Spread of Extreme Shari'a Law, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.
6. North Peter, Tripp Harvey, CultureShock! Saudi Arabia: A Survival Guide to Customs and Etiquette, 4th Ed, NY: Marshall Cavendish International Asia Pte Ltd,

بحران تبعیض کارگران خارجی

رفتار رژیم سعودی با کارگرانی که از اقصی نقاط ممالک اسلامی برای جستجوی کار در سایه حرمین شریفین وارد خاک این کشور میشوند به حدی اسفناک است که اعتراض نهادهای حقوق بشری غیر مسلمان نیز متوجه آن شده است. رژیم سعودی که بر اساس روابط و نه ضوابط در حال پیشبرد مقاصد خویش و تامین منافع غرب است، بدون توجه به حقوق اولیه کارگران مسلمان خارجی و روا داشتن انواع اهانتها به ایشان سبب ایجاد موج گسترده ای از نارضایتیها در میان کارگران خارجی از تمامی بلاد اسلامی شده است.

بنابر سرشماری سال ۲۰۰۳ جمعیت عربستان سعودی حدود ۲۴ میلیون نفر تخمین زده میشود که از این تعداد حدود یک چهارم را خارجی‌هایی تشکیل میدهند که یا برای کار و یا برای امور دیگر به این کشور مهاجرت کرده اند. (USA International Business Publications, 2005, 19)

علیرغم تمام مشقات و سختیهایی که نیروهای کار خارجی در عربستان در طول سالهای متمادی توسعه یافتن عربستان برای این کشور متحمل شده اند، با این حال رویکرد خاندان حاکم سعودی وهابی به این قشر همراه با

بدگمانی است چرا که حاکمان سعودی صرفاً بدنبال بهره‌کشی از ایشان بوده و از این در هراسند که مبادا فرهنگ بومی منطقه را دچار دگرگونی و ناپاکی کنند. (Harper & Subanthore & Gritzner, 2007, 84) وجود نظام فاسد اداری که خاندان سعودی سعی در ترویج و توسعه آن در بدنه جامعه دارند موجب شده تا مشاغل کاذبی در جامعه ایجاد شود که چهار سعودی و یا بیشتر از قبل آن کسب درآمد کنند و حال آنکه کار واقعی را یک نفر کارگر خارجی انجام می‌دهد و مدیرانی که از سوی ال سعود برای انجام کار مامور شده‌اند در حقیقت حقوق بدون کار می‌گیرند. (Cordesman, 2003, 117) این در حالی است که در بسیاری از مجازات‌های سنگین مانند اعدام که در زنان با سپردن به جوخه آتش انجام شده و در مردان با گردن زدن در مورد همین کارگران خارجی اجرا می‌شود و در برخی موارد مانند مواد مخدر در برخی سالها تمامی اعدام شدگان خارجی بوده‌اند (Cordesman, 2003, 294) و حال آنکه مصرف‌کننده‌ها و سفارش‌دهندگان این مواد مخدر شاهزادگان سعودی هستند که از آن در مهمانی‌های خود استفاده می‌کنند و اجراکنندگان شریعت نیز متعرض ایشان نمی‌شوند.^۱

تبعیض موجود در کار و قوانین آن به همراه تقسیم ناعادلانه دستمزد و مسائلی از این دست سبب اعتراض رو به رشد کارگران خارجی شده است. در کنار مشکلاتی از این دست، تبعیض در اجرای قوانین قضایی عربستان سعودی برای کارگران خارجی نیز مشکلاتی را ایجاد کرده است چنانکه در سپردن وثیقه برای خارجی‌ها و یا ملاقات با خانواده‌هایشان و یا ارائه روایت برای ورود اقوام به خاک عربستان، وزارت امور خارجه عربستان همکاری

1-E.g.: www.theguardian.com/world/2010/dec/07/wikileaks-cables-saudi-princes-parties.

لازم را انجام نمی‌دهد و سازمان زندان‌ها نیز خارجی‌ها را با محدودیت بیشتری مواجه می‌کند. (Wilcke, 2009, 13-15)

این فضای نا امن برای کارگران موجب رکود جذب کارگر خارجی ارزان برای عربستان و نگاه سران سعودی حاکم به سرزمنیهای غیر مسلمان و بویژه آفریقایی فقیر برای به بردگی گرفتن موج دیگری از کارگران مهاجر است.

1. Cordesman Anthony H. Saudi Arabia Enters the Twenty-first Century: The military and international security dimensions, Volume 1, Washington: Center for Strategic and International Studies, 2003.
2. Robert Alexander Harper, Aswin Subanthore, Charles F. Gritzner, Saudi Arabia, Chelsea House, 2nd Ed, 2007.
3. USA International Business Publications, Saudi Arabia Central Bank & Financial Policy Handbook, Int'l Business Publications, 2005.
4. Wilcke Christoph, Human Rights and Saudi Arabia's Counterterrorism Response: Religious Counseling, Indefinite Detention, and Flawed Trials, NY: Human Rights Watch, 2009.

منافع آل سعود برای وهابیت

خاندان آل سعود بدون پشتیبانی و حمایت همه جانبه آل شیخ که معمولاً عهده دار سمت افتاء در عربستان سعودی هستند از مشروعیت ساقط میشود. این امر سبب حمایت دو جانبه ال سعود و ال شیخ از یکدیگر گشته تا از این طریق ال سعود دلارهای نفتی را صرف ترویج باورهای وهابیت در جهان اسلام نموده و آل شیخ نیز با فتوهای سفارشی از اقدامات آل سعود حمایت نماید. از بارزترین حمایت‌های ال شیخ می‌توان به فتوهای توجیه کننده فاجعه منا و سقوط جرتقیل اشاره کرد.

در سال ۱۷۴۴ محمد بن عبدالوهاب برای ترویج اسلام خالص و بی‌پیرایه به منطقه نجد آمده و با رایزنی‌هایی که با امیران منطقه انجام داد توانست رضایت محمد بن سعود از امیران این منطقه را کسب نماید تا از وی حمایت کند. از آن روزگار تا به امروز وهابیت به مشروعیت بخشی به رژیم سعودی پرداخته و در عوض آل سعود نیز از وهابیت پشتیبانی می‌کند^۱ چرا که رژیم سعودی را به هیچ معنایی نمیتوان یک دولت ملت لحاظ نمود زیرا ال سعود در رسیدن به حکومت و چگونگی حکومت بر مردم عربستان

کمترین مشروعیتی از سوی مردم کسب نکرده اند. (Moqtedar Khan, 2004, 166; Pendergast, 2014, 30; Ayoob, 2008, 44-45)

امروزه خاندان سعودی در داخل کشور عربستان به تقویت تفکر وهابی کمک شایانی نموده و در خارج از مرزهای عربستان نیز با حمایت همه جانبه از جنبشهایی که از سوی اندیشه وهابیت عربستانی رشد کرده اند مانند طالبان افغانستان، پیوند خود با وهابیت را مستحکم میکند و سعی در ترویج هویت سعودی وهابی در میان مسلمانان دارد. (Moqtedar Khan, 2004, 166)

روحانیت وهابی نیز به مرور زمان متوجه این امر شده که مسائل اخلاقی و شریعت را به عهده گرفته و وارد مسائل سیاسی و قدرت نشود چنانکه آل سعود با استفاده از وجود و حضور وهابیت توانست مانع نفوذ اخوان المسلمین شود. (Ayoob, 2008, 44-45)

در حقیقت وهابیت با استفاده از خاندان سعود توانسته است نهضت دینی سیاسی را رهبری نموده و برای خود قدرت نظامی مهیا نماید چنانکه در قرن نوزدهم و پس از غلبه محمدعلی مصری بر آل سعود، این خاندان با استفاده از تبلیغات وهابیت توانست بر محمدعلی پیروز شود. (Esposito, 2002, 48)

وهابیت تا به امروز و با حمایتهای خاندان سعودی حاکم و هزینه کردن دلارهای نفتی، توانسته قرائت و خوانش دلخواهش از اسلام را به سرتاسر جهان از شرق آسیا تا غرب آمریکا و آفریقا توسعه دهد و به مدد همین امر به یارگیری و جذب جوانان جوینای اسلام ناب و حذف فیزیکی مخالفانش در قالب القاعده و داعش و طالبان و... اقدام نماید.

1. Muqtedar Khan M. A. Jihad for Jerusalem: Identity and Strategy in International Relations, Westport: Praeger Publication, 2004.
2. Pendergast Michael S. The Assault Continues, Author House, 2014.
3. Ayoob, Mohammed, The Many Faces of Political Islam: Religion and Politics in the Muslim World, Michigan: University of Michigan Press, 2008.
4. Esposito John L. Unholy War: Terror in the Name of Islam, NY: Oxford University Press, 2002.

آزادی عقیده

قرآن به تصریح از آزادی در انتخاب دین سخن رانده و در نخستین آیات خویش اجباری بودن پذیرش دین را نفی میکند. آل سعود بر خلاف این وعده مصرح قرآن با تحت فشار قرار دادن سایر اندیشه‌ها در کشورش تحت امرش موجبات رسوایی و بدنامی اسلام در جوامع غربی را پدید آورده است. رفتار قرون وسطایی خاندان سعودی حاکم که همانند کلیسا و شکنجه گرانس در دادگاه‌های تفتیش عقاید عمل میکند، سبب اعتراضات جهانی نهادهای حقوق بشری در دفاع از حقوق اولیه اقلیتهای مذهبی شده است. علاوه بر این وهابیت با حمایت پیدا و پنهان آل سعود سایر خوانشهای از اسلام را نیز نامعتبر شمرده و با اقدامات سختگیرانه خود سعی در حذف آنها دارد.

سخن از آزادی عقیده در عربستان تحت سیطره آل سعود اقتدارگرا و آل شیخ وهابی امری گزاف است هرچند آل سعود برای رهایی از انتقادات جامه جهانی که محصول گزارشهای حقوق بشری نهادهای بین‌المللی است بارها تعهد به رعایت حقوق بشر و از جمله آزادی عقیده داده است، با این حال آنچه در عمل رخ می‌دهد در تناقض مستقیم با وعده‌های سران این کشور

است چنانکه از سال ۲۰۰۵ به بعد به درخواستهای نهادهای حقوق بشری تحت نظر سازمان ملل برای تهیه گزارش اجازه ورود نداده است. (Annual Report to Congress, 2010, 132)

عربستان تحت مدیریت آل سعود کشوری اسلامی در جهان شناخته میشود که به پیروان سایر ادیان اجازه برخورداری از حق آزادی باور و اعتقاد را نداده و با پیروان سایر ادیان برخورد خشنی روا میدارد. برای نمونه پیروان سایر ادیان اجازه ورود به مکه و مدینه را ندارند و در صورت ارتکاب این امر با تبعید زندان و یا مجازات مرگ مواجه خواهند شد. در صورتی که شخصی از مسیح به عنوان پسر خدا طرفداری اشکار انجام دهد و غیر بومی باشد قطعاً با مجازاتی از تبعید و زندان گرفته تا کشته شدن شامل حالش میشود. این نگرش عربستان سعودی سبب انتقادهای بسیاری از سوی سایر کشورهای جهان شده است چنانکه در گزارشی که در سال ۲۰۰۴ منتشر شد آمده بود که عربستان کشوری است که در آن آزادی دینی جریان دارد چون تمامی ساکنان آن مسلمان هستند. (Terry, 2005, 30)

هرچند عربستان در برخی کمیته‌های سازمان ملل علت این مخالفت خود را پیشگیری از فعالیتهای تبشیری که موجب تغییر دین و نگرش افراد و در مرحله بعد خشونت و خونریزی بنام دین میشود، عنوان کرده است، (Tahzib, 1996, 74) با این حال فعالیتهای تبلیغاتی عربستان در حمایت از داعش، القاعده و سایر سازمانهای تروریستی تحت نام دین، پذیرش این ادعا از سوی ایشان را دشوار می‌کند چرا که صادرات اعتقادات و هابیت تکفیری و تشکیل گروههای چون طالبان، القاعده، داعش و... که به تخریب کلیسای مسیحی و مسجد شیعی و خانه‌های مخالفان روی آورده و اقدام به کشتار بسیاری از غیرهم کیشان خود

مینمایند، با حمایت مستقیم عربستان سعودی شکل می‌گیرد.^۱

1. International Religious Freedom (2010): Annual Report to Congress, Washington: DIANE Publishing, 2010.
2. Tahzib Bahiyih G. Freedom of Religion Or Belief: Ensuring Effective International Legal Protection, Martinus Nijhoff Publishers, 1996.
3. Terry Tom, Faith & Freedom, Xulon Press, 2005.

1-see: www.theguardian.com/commentisfree/2014/aug/31/combat-terror-end-support-saudi-arabia-dictatorships-fundamentalism;
www.theguardian.com/world/2014/sep/08/isis-jihadis-using-arms-troop-carriers-supplied-by-us-saudi-arabia;
www.independent.co.uk/voices/comment/iraq-crisis-how-saudi-arabia-helped-isis-take-over-the-north-of-the-country-9602312.html

روابط آل سعود و القاعده

احساسات دینی و روحیه جهادی در جوانان مسلمان در صورت هدایت صحیح منجر به براندازی رژیمهایی چون آل سعود میشوند که خادمان غرب در منطقه غرب اسیا بوده و پیش برنده منافع غرب در میان مسلمانان هستند. رژیم سعودی با همکاری سرویسهای اطلاعاتی غربی بدرستی متوجه این امر شد که در صورت جهت دهی نکردن نیروی جهادی اسلامی به سمت بیرون از مرزهای عربستان که روزی شوروی کمونیست بوده و روزی محور مقاومت علیه غرب و اسرائیل است، هر آینه ممکن است همین نیروها سبب سقوط این رژیم شوند. بنابر این با تشکیل، نظام بخشی و حمایت و پشتیبانی از این نیروهای جهادی با الگوگیری از کلیسای کاتولیک در قرون وسطی، توانست لشگریان اسلام را با باورهای انحرافی و جهت دهی غلط و دلخواه خود به سمت برادر کشی سوق دهد. سازمان القاعده یکی از بارزترین نموده‌های عملیاتی از این دست است که از سوی خاندان سعودی پشتیبانی و اجرا می‌شود.

القاعده در دهه هشتاد میلادی و در پی تقویت نیروهای طالبان برای مقابله با ارتش شوروی از کهنه سربازهای سعودی که به همراه طالبان در

حال جنگ بودند تشکیل شد. در اوایل دهه نود اسامه بن لادن سرمایه دار عرب و مخالف رژیم آل سعود که از روابط گرم میان آل سعود و غرب ناخرسند بود به رهبری القاعده رسید و تا پایان عمرش این سمت را بر عهده داشت. (Mosler & Catkey, 2007, 103)

علیرغم دشمنی‌های ظاهری که برخی در میان خاندان سعودی در پی تبلیغ و ترویج آن هستند، واقعیت امر حکایت از رابطه معکوس میان خاندان سعودی و نهضت‌های مرتجعی چون القاعده به رهبری اسامه بن لادن دارد. (Marshall, 2005, 26) روابط تجاری آشکار شرکت‌های تامین کننده القاعده در عربستان سعودی و فعالیت آزاد موسسات وابسته به خاندان بن لادن همگی حاکی از هماهنگی میان آل سعود و سازمانی تروریستی چون القاعده هستند. (Aubrey, 2004, 249)

در حالی که آل سعود برای پوشاندن روابط مستحکم خود با تروریسم تکفیری حاضر به حتی قربانی نمودن شهروندان کشور عربستان شده و در این مسیر چندین تبعه آمریکا را نیز قربانی نموده است، با این همه پشتیبانی و حمایت آل سعود از شبکه القاعده به رهبری بن لادن بر کسی پوشیده نیست. (Lennon, 2007, 22-35) آل سعود در پی انفجارهای فوریه ۲۰۰۵ ریاض که منجر به جان باختن ۳۴ نفر شد که نه نفر از ایشان آمریکایی بودند، بلافاصله کنفرانسی بین‌المللی و سه روزه را در ریاض برگزار نمود تا از این فرصت بدست آمده خود را از اتهاماتی که سابق بر این بدان متهم شده بود تبرئه نماید و البته با نمایش ضد تروریسم خود در ریاض سعی در قبولاندن این امر به جامعه جهانی داشت. ایالات متحده آمریکا نیز در کنفرانس از زبان نماینده اش اثبات کرد که با سران سعودی حاکم بر کشور عربستان همراه است. فراگوس، مشاور امنیت داخلی آمریکا در این کنفرانس تاکید کرد که

سران عربستان با برگزاری کنفرانس ثابت کردند که رویکرد مثبتی نسبت به ریشه کنی تروریسم دارند. (Lennon, 2007, 22)

در اعترافات اخیر برخی از بازداشت شدگان القاعده به اتهام هواپیمارمایی نام ترکی فیصل، بندر بن سلطان به عنوان قدرتمندترین سفیر عربستان سعودی در ایالات متحده و ولید بن طلال میلیاردر سعودی دیده میشود که برای پیشبرد برنامه‌های آمریکا و ال سعود القاعده را شکل داده و سپس مورد حمایت خویش قرار دادند.^۱ در این میان ترکی فیصل و بندر بن سلطان بیش از سایرین در جهت دهی به القاعده نقش دارند تا جایی که اواخر ۲۰۰۲ زمانی که قرار بود ترکی فیصل به عنوان سفیر عربستان در لندن معرفی شود، روابط گسترده او و اعتراضات از سوی خانواده‌های قربانیان یازده سپتامبر که در مقابل سویت او تجمع کرده بودند مانع از این امر شد. (Marshall, 2005, 26)

آل سعود به همراه ایالات متحده بیشترین منافع خویش را از تشکیل و حمایت از گروه‌های تندرو تکفیری چون القاعده بدست می‌آورند و از این رو همواره در حمایت از چنین گروه‌هایی در پشت پرده می‌کوشند. البته گاهی حمایت‌های ال سعود از القاعده آشکار میشود مانند پیشگیری ال سعود از دست یابی ایالات متحده به اسرار تجاری خانواه بن لادن برای مبارزه با القاعده و اموری از این دست. (The New Yorker, 2000, 36-38)

1. Marshall, Paul, *Radical Islam's Rules: The Worldwide Spread of Extreme Shari'a Law*, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.
2. Aubrey Stefan M. *The New Dimension of International Terrorism*, Zurich: vdf Hochschulverlag AG, 2004.
3. Lennon Alexander T.J. *The Epicenter of Crisis: The New Middle East*, Massachusetts: MIT Press, 2007.
4. Mosler David, Catley R, *The American Challenge: The World Resists US Liberalism*, Ashgate Publishing, Ltd., 2007.
5. The New Yorker, F-R Publishing Corporation, 2000 (2000/1/24).

آل سعود و داعش

در تحلیل ارتباط میان داعش و عربستان، میتوان از عوامل متعددی در رابطه با ارتباط میان آل سعود و داعش سخن گفت عواملی مانند ثبات نظام داخلی در اثر تهدیدات خارجی، انسجام خاندان سعودی با کشاندن بحران به بیرون از مرزهای عربستان، ایجاد خطر برای رقبای منطقه ای عربستان مانند ایران و... چنانکه برخی از بعد اقتصادی به تحلیل این ارتباط پرداخته و اقتصاد نفتی پس از ظهور داعش را که به سقوط بی سابقه قیمت نفت و عرضه خارج از چارچوب منجر شده است ملاک تحلیل قرار میدهند.^۱ در این میان برخی نیز به تقویت نیروهای جهادی ضد شیعی و مخالف با محور مقاومت با غرب سخن میگویند^۲ که آل سعود از تضعیف آن منافع بسیاری را در سبب حامیان بین‌المللی خویش قرار داده و در مرحله بعد برای خود حمایت بیشتری تامین می‌کند.

ارتباطات میان داعش و عربستان سعودی به قدری آشکار است که در

1-oilprice.com/Energy/Oil-Prices/Did-The-Saudis-And-The-US-Collude-In-Dropping-Oil-Prices.html

2-www.independent.co.uk/voices/comment/iraq-crisis-how-saudi-arabia-helped-isis-take-over-the-north-of-the-country-9602312.html

بریتانیا سفیر عربستان سعودی مجبور به پاسخگویی در این مورد شده و در برابر اتهاماتی که از حمایت و پشتیبانی پادشاهی عربستان از داعش می‌شود واکنش سختی نشان داده و به شدت آن را انکار می‌کند. (Kumar, 2015, 374)

در طرف دیگر برخی بر این باورند که آل سعود نه به صورت خودخواسته بلکه بخاطر وابستگی بیش از حد به غرب مجبور است در زمین بازی غرب نقش بازی کند و غرب صهیونیستی امروزه به داعش نیاز دارد. در واقع امروزه کشورهای غربی نیز به این واقعیت رسیده اند که با وجود تهدیدی به نام داعش عربستان رو به فروپاشی با فروش هر چه بیشتر نفت خود و خرید و تجهیز به سلاحهای مدرن غربی در یک معامله دو سر برد که نصیب غرب میکند، حمایت غرب را برای خود به ارمغان آورده و به خیال خود امنیت خاندان سعودی را نیز تامین میکند بنابر این عربستان سعود علی‌رغم آگاهی از این واقعیت با غرب همراهی نموده و داعش را تاجایی که حریم خاندان سعودی را مورد تهدید قرار ندهد مورد حمایت خویش قرار داده و با فروش نفت و خرید سلاح به غرب خوش خدمتی می‌کند. (See: Pedler, 2015, 100)

1. Kumar Satish, *India's National Security: Annual Review 2014*, New Delhi: Routledge, 2015.
2. Pedler John, *A Word Before Leaving: A Former Diplomat's Weltanschauung*, Troubador Publishing Ltd, 2015.

آل سعود و طالبان

رژیم سعودی برای مشروعیت بخشی به خود علاوه بر حمایت از وهابیت و سفارش دادن فتاوایی مبنی بر مشروعیت خویش، با صرف هزینه‌های گزاف در خارج از مرزها و تظاهر به داشتن دغدغه برای مسلمانان اقصی نقاط عالم سعی در اثبات سروری و قیمومیت بر عالم اسلام را دارد، امری که با چالشهای بسیاری از سوی کشورهای مسلمان منطقه همچون مصر و ترکیه و سوریه و عراق و ایران مواجه است. همین دغدغه سبب حمایت از شبه نظامیان طالبان در مبارزه با شوروی شد، امری که بیش از اسلام منافع غرب و آمریکا را تامین می‌کرد.

بسیاری معتقدند که علقه‌های میان آل سعود و طالبان از دوره مبارزات مجاهدین با ارتش شوروی شکل گرفته است بویژه زمانی که طالبان کنترل قسمتهای زیادی از افغانستان را در دست داشت و روابط نسبتاً گرمی با آژانس بین‌المللی انرژی داشت. در آن دوره عربستان از ملاعمر قول گرفت تا اسامه بن لادن را تسلیم نماید اما ملاعمر از این قول خود سرپیچی نمود و روابط کمی به چالش کشیده شد. با این همه یدک کشیدن عنوان خادم الحرمین از یک سو و روابط ویژه برخی ثروتمندان سبب بقا طالبان برای آتش افروزی

علیه القاعده و برخی کشورهای منطقه شد تا با هزینه ای که عربستان برای طالبان میکند از یک سو مخالفان آل سعود تضعیف شوند و از سوی دیگر متحدانی مانند پاکستان تقویت شوند. (Krause & Mallory, 2014, 163)

مخالفت ملاعمر با تحویل بن لادن نیز از روابط گرم میان این دو ناشی میشد چرا که القاعده فلسفه وجودی مشابهی با طالبان داشت و بنابر این طبیعی بود که طالبان پذیرای القاعده باشد. (See: Mosler & Catkey, 2007, 103)

صرف نظر از منافع سیاسی که طالبان برای آل سعود به همراه دارد، پشتیبانی فکری وهابیت تبلیغی توسط خاندان آل شیخ که حکم به تکفیر همه اعم از مسلمانان مخالف و غیر مسلمانان میدهد، طالبان را هر چه بیشتر به آل سعود نزدیک میکند و تئوریهای تکفیری وهابی را هر چه بیشتر در میان این گروهک توسعه داده و سبب نابودی سنن سایر ادیان میشود. برای نمونه تخریب بناهای سنتی و مقدس پیروان بودا در شرق افغانستان که منجر به اعتراضات جهانی به مسلمانان و اسلام جهادی شد، از این رویکرد تکفیری طالبان که متأثر از وهابیت سعودی بود نشأت میگرفت. (Lodi, 2011, 66-69)

پس از پایان جنگ با شوروی آل سعود بیش از هر چیز طالبان را به دو منظور دیگر هنوز نیاز داشت، از یک سو افکار ضد آل سعودی که در میان القاعده رشد کرده بود خاندان حاکم سعودی را نگران ساخته بود و طالبان ابزار بسیار خوبی برای مقابله با ایده‌های خشن القاعده بشمار میرفت و از سوی دیگر ایران پس از انقلاب ۱۳۵۷ از یک متحد تبدیل به مخالف خاندان سعودی حاکم در عربستان شده بود و طالبان میتواند برای ایران ایجاد خطر کند بنابر این آل سعود به حمایت‌های همه جانبه اش از طالبان ادامه داد و در این مسیر حتی از یاران خود چون امارات و پاکستان نیز درخواست نمود تا در کنار عربستان تنها کشورهایایی باشند که حکومت طالبان را به رسمیت

میشناسند. (Buyers, 2003, 212-213)

در مورد طالبان، آل سعود کاملاً متوجه تقویت تاج و تخت خویش و ثبات حاکمیت سعودی در عربستان بوده و داشتن روابط دیپلماتیک و یا قطع آن با طالبان کاملاً به منافع جناحی خاندان سعودی بستگی دارد خاندانی که به شدت از تفکیک میان عربستان و آل سعود وحشت داشته و روابطش با طالبان نیز تابع منافع اوست. (See: Buyers, 2003, 212-213)

1. Krause Joachim, Mallory Charles King, Afghanistan, Pakistan and Strategic Change: Adjusting Western Regional Policy, Oxon: Routledge, 2014.
2. Mosler David, Catley R, The American Challenge: The World Resists US Liberalism, Ashgate Publishing, Ltd., 2007.
3. Lodi Mushtaq K. Islam and the West: The Clash Between Islamism and Secularism, Durham: Strategic Book Publishing, 2011.
4. Buyers Lydia M. Central Asia in Focus: Political and Economic Issues, New York: Nova Publishers, 2003.

آل سعود دشمن جهان اسلام

وحدت جهان اسلام و تامین منافع آن چنانکه برای منادیان وحدت همچون سید جمال الدین اسدآبادی، محمد مدنی، حسن البناء، محمدتقی قمی و سایر منادیان تقریب اهمیت داشت، از منظر آل سعود فاقد ارزش است و آنچه تعیین کننده سیاستهای این رژیم در قبال جهان اسلام و مسلمانان است، منافع کوتاه مدت و یا بلند مدت شاهزادگان و سران رژیم سعودی است به گونه ای که حتی منافع ملت عربستان نیز برای این خاندان ارزشی ندارد.

آل سعود برای بقاء خاندان خود در حکومت بر کشور عربستان و تقویت این جایگاه با استفاده از جغرافیای خود که حرمین شریفین را در سلطه خود دارد، همواره مسلمانان جهان و همسایگان و مردم کشور خود را در سایه قرار داده و با تکیه بر غرب و بویژه ایالات متحده برای باقی ماندن در قدرت منافع خود را بر منافع مسلمانان جهان اسلام ترجیح داده است. با این همه آل سعود بخوبی میداند که آمریکا شریک قابل اطمینانی نیست و همانگونه که نتوانست شاه ایران در قدرت حفظ کند، از تضمین حفظ این رژیم نیز ناتوان است. با این همه با داد و ستدهایی که میان آل سعود و ایالات متحده واقع

شده است، آمریکا و جامعه جهانی چشمان خود را بر مطالبات و نیازهای مردم مسلمان کشور عربستان و همسایگان مسلمان عربستان بسته اند. (Aburish, 2005, 148)

این در حالی است که اسرائیل به عنوان بزرگترین دشمن جهان اسلام با استفاده از ابزارهایی که در اختیار دارد توانسته بخوبی در میان آل سعود نفوذ نموده و از ثروت و قدرت این رژیم در جهت منافع خود حرکت نماید. برای نمونه قرارداد پرداخت ماهانه صد هزار دلار که در پاییز سال ۱۹۸۲ میان طلال بن عبدالعزیز بیست و سومین فرزند ملک عبدالعزیز و گری منعقد شد در راستای تامین منافع اسرائیل بود. (Emerson, 1985, 346-347)

کارشناسان سیاسی بر این باورند که با توجه به همبستگی آل سعود با غرب دورنمای جدی از چالش و مواجهه میان آل سعود و اسرائیل دیده نمیشود و اردن نیز هم پیمان جدی اسرائیل است. عربستان سعودی در چالش میان اعراب و اسرائیل به عنوان یک راهکار و نقشه راه به رسمیت کامل شناختن اسرائیل را به عنوان گام نخست معرفی نموده است. (Cordesman, 2009, 42-43) البته نقش پررنگ ملک عبدالله دوم را بر اساس نسب مادری یهودی در قراردادهای بین‌المللی و چالشهای میان اعراب و اسرائیل و بازی خاص عبدالله در این روابط را نباید فراموش نمود که همگی در جهت تامین امنیت اسرائیل و تامین منافع آن و مشروعیت بخشیدن به آن است. (French, 2012, 26-54-243...)

از نظرگاه غرب به رهبری آمریکا نیز عربستان با توجه به نفتی که در اختیار دارد و کشورهای کوچک منطقه را نیز همواره به دنبال خود میکشد و بازار خوب این کشور که مشتری سلاح‌های غربی است، متحد خوبی است. در حالی که ایالات متحده عربستان را برای ثبات مورد نظر خویش در منطقه

نیاز دارد، آل سعود نیز به حمایت همه جانبه امریکا برای باقی ماندن در تخت حکومت نیاز دارند. (Miglietta, 2002, 21)

برای خاندان سعودی حاکم مهمترین مساله حفظ جایگاه حاکمیتی است و در این راستا از بی توجهی به خواسته‌های مسلمانان کشور عربستان و کشورهای همسایه گرفته تا دادن دست دوستی با اسرائیل غاصب و کودک کش از هیچ امری دریغ نمی‌کند.

1. Aburish, Saïd K. *The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface*, London: Bloomsbury, 2005.
2. Emerson Steven, *The American House of Saud: The Secret Petrodollar Connection*, New York: Franklin Watts, 1985.
3. French, Carole, Jordan, UK: Bradt Travel Guides, 2012.
4. Cordesman Anthony H. *Saudi Arabia: National Security in a Troubled Region*, Washington: Center for Strategic and International Studies, 2009.
5. Miglietta John P. *American Alliance Policy in the Middle East, 1945-1992: Iran, Israel, and Saudi Arabia*, Maryland: Lexington Books, 2002.

نژادپرستی

از آنجا که خاندان سعودی حاکم در عربستان بر اساس نظام نژادی و موروثی به کسب قدرت پرداخته و اجازه خروج قدرت از این خاندان را نمی‌دهد، ترویج نژادپرستی سبب نادیده گرفته شدن نژادپرستی موجود میان خاندان حاکم میشود. در نتیجه سران آل سعود به روشهای مختلف در صدد نهادینه کردن نژادپرستی در میان ملت عربستان هستند.

در عربستان تحت سلطه خاندان آل سعود چهار دسته از نژادپرستی را میتوان مشاهده نمود که همگی از پیوند آل سعود با وهابیت و حکومت سلطنتی و موروثی این خاندان نشأت می‌گیرد. در حقیقت نژادپرستی در عربستان به چهار شکل عمده دیده می‌شود: نژادپرستی در برخورد با کارگران خارجی اعم از پاکستانی و بنگلادشی و سریلانکایی و افغان و...، نژادپرستی در برخورد با برخی قبایل عرب، نژادپرستی در برخورد با مسلمانان رنگین پوست که غالباً از کشورهای آفریقایی نظیر سودان و تانزانیا و... به عربستان می‌روند و نژادپرستی در مواجهه با شیعیان بویژه در شرق و جنوب. این امر سبب شده تا عربستان تحت سلطه آل سعود پس از آفریقای جنوبی در صدر

کشورهای نژاد پرست دنیا قرار بگیرد.^۱

آمار فوق صرف نظر از تبعیضهای جنسی است که علیه زنان روا میشود به گونه ای که شدت این نژاد پرستی موجب حیرت ناظران بین‌المللی گشته است و برخی تبعیض را در تمامی سطوح تحت مدیریت رژیم سعودی جاری می‌دانند. (Thompson, 2014, 311)

نژاد پرستی علیه کارگران خارجی در کشور سعودی در حالی است که حدود سی درصد از جمعیت این کشور بدون کار مناسبی هستند و رسماً بی‌کار محاسبه می‌شوند و در همین حین هزاران شاهزاده سعودی غرق در انواع نعمات هستند. (See: Ekwo, 2010, 150) این امر سبب بروز اعتراضاتی علیه حضور خارجی‌ها در این کشور شده است چنانکه در مراسمات مختلفی خود را نشان داده است. (Wilson, 1994, 32)

عربستان سعودی به بهانه‌های مختلفی کارگران خارجی را با بدترین وضعی بازرسی پزشکی نموده و در صورت عدم تأیید پزشکی با خشونت از کشور اخراج میکند و در مواقعی نیز برخی از کارگران خارجی مبتلا به بیماریهایی نظیر اچ‌آی‌وی را به زندان افکنده و سپس اخراج میکند چنانکه در گزارشهای سال ۱۹۹۴ و ۲۰۰۵ به تصریح این مطلب قید شده که ۸۰ کارگر در سال ۲۰۰۴ اخراج شدند و در سال ۲۰۰۵ نیز یک مهاجر فلسطینی به جرم مشکوک بودن به ایدز در سلول انفرادی نگهداری شد و پس از چند ماه از عربستان اخراج شد. ماجراهای مشابه توسط رسانه‌ها در رابطه با کارگران فیلیپینی و سایر کشورها از این کشور گزارش شده است. (Todrys & Amon, 2009, 17-18)

در رابطه با نژاد پرستی در ارتباط با شیعیان بومی ساکن در عربستان سعودی نیز گزارش سازمانهای حقوق بشری حکایت از این امر دارد که در موارد بسیاری

1-listovative.com/top-12-most-racist-countries-in-the-world/

چون آزادی عقیده، کسب شغل مناسب، وجود احترام و... به شکلی سیستماتیک حقوق شهروندان شیعی در حکومت آل سعود نقض شده و توسط وهابیه‌های آل شیخ نیز مشروعیت می‌یابد. (Human Rights Watch, 2009, 1-27)

آل سعود برای تثبیت نظام وراثتی حاکم در کشور عربستان علاوه بر مشروعیت سفارشی که از سوی خاندان آل شیخ و مفتیه‌های وهابی کسب میکند، با ترویج نژادپرستی و تبعیض در سطح جامعه، فرقه فرقه شدن اجتماع و تفرق ملت را به عنوان ابزاری برای حکمرانی خود میبیند.

1. Ekwo Emmanuel M. Racism and Terrorism: Aftermath of 9/11, Bloomington: Author House, 2010.

2. Human Rights Watch, Denied Dignity: Systematic Discrimination and Hostility Toward Saudi Shia Citizens, New York: Human Rights Watch, 2009.

3. Thompson Mark, Saudi Arabia and the Path to Political Change: National Dialogue and Civil Society, New York: I.B.Tauris, 2014.

4. Todrys Katherine Wiltenburg, Amon Joseph, Discrimination, Denial, and Deportation: Human Rights Abuses Affecting Migrants Living with HIV, New York: Human Rights Watch, 2009.

5. Wilson Peter W. Saudi Arabia: The Coming Storm, New York: M.E. Sharpe, 1994.

آل سعود و بحرین

خاندان سعود برای حفظ تاج و تخت در میان آل سعود از حمایت خرده کشورهای حاشیه خلیج فارس تا سرکوب برخی از این کشورها و هجوم به برخی دیگر هر سیاستی را در راستای تامین منافعش بکار می‌بندد. از آنجا که خاندان سعودی سرایت انقلابها به شیخ نشینهای حاشیه خلیج فارس را خطری جدی برای حکومت وراثتی خود میدانست، به حمایت همه جانبه و سرکوب مردم بحرین روی آورد.^۱ بحرین که جمعیتی بیش از هفتاد درصد شیعه را در خود جای داده است (Rubin, 2015, 332) همواره سبب ترس خاندان سعودی بوده است. (Askari, 2013, 37)

بحرین جزیره کوچکی است که از همه جوانب با دریا احاطه شده و تنها از طریق راه مصنوعی که در سال ۱۹۸۶ و در زمان تصدی گری ملک فهد در عربستان ساخته شد به عربستان سعودی متصل است. طول این پل ۲۵ کیلومتر است و برای حمایت و پشتیبانی از خاندان حاکم در این کشور تاسیس شده است. پس از انقلابهایی که در کشورهای عربی اسلامی منطقه

غرب آسیا رخ داد، عربستان سعودی که با حکومت یک خاندان و تحت فشار گذاشتن مردم کشورش (Kassimyar, 2009, 109) از سقوط واهمه داشت برای پیشگیری از سقوط پادشاهی‌های هم پیمان پیشنهاد ادغام همه کشورهای حاشیه خلیج فارس را طرح نمود که پس از رد با توجه به قیمومتش بر جزیره بحرین این طرح را از سوی بحرین اعلان نموده و در پی رسمیت بخشیدن بدان شد.^۱ این طرح گرچه در سال ۲۰۱۱ برای یکپارچه شدن شش کشور شورای همکاری خلیج فارس مطرح شد اما با عدم استقبال امیران عرب شاهان سعودی را ناکام گذاشت.^۲

بنابر این رژیم سعودی برای جلوگیری از سرایت انقلاب ملت بحرین به ملت مظلوم عربستان علیه ال سعود، با خشن‌ترین وضعی به سرکوب چندین ساله ملت بحرین پرداختند.^۳ دولت‌های غربی نیز با ممنوعیت از پوشش خبری مظلومیت بیشتر مردم بحرین را نمایان کردند که در نتیجه دلارهای نفتی ال سعود بود.^۴

1. Kassimyar Akhtar, *The Truth of Terrorism*, iUniverse, 2009.
2. Rubin Barry, *The Middle East: A Guide to Politics, Economics, Society and Culture*, Routledge, 2015.
3. Askari Hossein, *Collaborative Colonialism: The Political Economy of Oil in the Persian Gulf*, Palgrave Macmillan, 2013.

1-www.globalresearch.ca/the-annexation-of-bahrain-to-saudi-arabia-the-plan-of-the-saudi-bahrain-merger/31215

2-www.pressestv.ir/detail/2012/05/13/240943/ksa-bahrian-merger-plan/

3-www.theworldreporter.com/2011/03/saudi-arabian-troops-enter-bahrain.html

4-www.theguardian.com/world/2012/sep/04/cnn-international-documentary-bahrain-arab-spring-repression; www.reuters.com/article/2011/04/14/oukwd-uk-mideast-protests-media-idAFTRE73D1HB20110414?sp=true;
www.rt.com/news/al-jazeera-loses-staff-335/

آل سعود و یمن

عربستان سعودی برای حمله وحشیانه خود علیه ملت مظلوم یمن بهانه‌های واهی را به اذهان عمومی ارائه نموده است چنانکه روزنامه الشرق الاوسط وابسته به خاندان آل سعود جلوگیری از جنگ داخلی و فروپاشی یمن،^۱ حمایت از رئیس جمهور به اصطلاح قانونی یمن و مسادلی از این دست را مستمسک خود قرار داده است و حال آنکه واقعیت حاکی از خلاف ادعاهای مقامات سعودی است. با هزینه‌های گزافی که آل سعود در دنیا صرف می‌کنند، رسانه‌های ظاهرا بی طرف را نیز به گزارش جهت دار به نفع ادعاهای آل سعود متمایل نموده‌اند.^۲

آل سعود برای بدست آوردن قدرت در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا و اجرای اهداف غرب هر صدایی که در مخالفت با او بلند شود را ساکت نموده و در این مسیر حتی به جنگ با مخالفان خود نیز می‌پردازد. از اقداماتی

1-english.aawsat.com/2015/10/article55345411/bahrain-fm-saudi-led-coalition-saved-yemen-from-civil-war

2-see: <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/07/jihadis-likely-winners-of-saudi-arabias-futile-war-on-yemens-houthi-rebels>;
https://en.wikipedia.org/wiki/Saudi_Arabian-led_intervention_in_Yemen#Infrastructure_damage_and_humanitarian_situation

که حکومت‌های منطقه همواره بابت آن از آل سعود نگران بوده اند اجرای کودتا و یا طرح براندازی نظام‌های مخالف با این خاندان بوده است. مخالفت با مصر و یمن از ترس براندازی رژیم سعودی توسط امیر طلال از همین موارد است. (Safran, 1988, 93-94)

جنگی که در نتیجه کودتای ۱۹۶۲ در یمن میان سلطنت طلبان و جمهوری خواهان رخ داد در حقیقت جنگی نیابتی بود که از سوی عربستان و علیه مصر به اجرا گذاشته شده بود تا منافع آل سعود به خطر نیفتد. (Bronson, 2006, 84-85) هرچند کودتای تغییر قدرت از سوی ناصر و مصر پشتیبانی میشد، اما آل سعود و ایالات متحده از این تغییر خرسند نبوده و در نتیجه به مقابله با آن پرداختند (Bronson, 2006, 85-86) تا حکومت ژنرال‌های طرفدار صالح را به نفع خود مصادره نمایند. در جنگ داخلی و شهری که پس از کودتا روی داد آل سعود با حمایت از نزاع‌های خیابانی به پشتیبانی از سلطنت طلبان پرداخت (Qasim, 2015, 59) تا از روی کار آمدن حکومت‌های جمهوری و تزلزل پایه‌های سلطنتش پیشگیری نماید.

با این همه در اقدامی مضحک و در تجاوزی آشکار پس از استعفای عبد ربه منصور هادی آل سعود به ادعای حمایت از او برخاسته و به جنگ دامنه دار یعلیه غیر نظامیان یمن و شبه نظامیان حامی مقاومت دست زد. استدلال آل سعود در این تجاوز حمایت از رئیس جمهور قانونی یمن بود، فردی که به منظور از بین بردن نظام داخلی و تسلیم مخالفانش استعفا کرد تا مخالفان را خانه نشین کند. اما مخالفان با استعفای او دولت جدید تشکیل دادند که آل سعود به منظور پیشگیری از ثبات داخلی به سرعت وارد جنگ شد تا از روی کار آمدن نظام مخالف با خود پیشگیری نماید.

1. Nadav Safran, Saudi Arabia: The Ceaseless Quest for Security, New York: Cornell University Press, 1988.
2. Rachel Bronson, Thicker than Oil: America's Uneasy Partnership with Saudi Arabia, Oxford University Press, USA, 2006.
3. Islam Yasin Qasem, Oil and Security Policies: Saudi Arabia, 1950-2012, Leiden: BRILL, 2015.

روابط آل سعود و بریتانیا

ارتباط ال سعود با انگلستان ریشه در جنگ جهانی اول و قرار داد سایکس پیکو دارد که طی قراردادی محرمانه که میان فرانسه و انگلستان به امضا رسید خاورمیانه به کشورهای کوچکی تقسیم شده و هر یک حوزه نفوذ یکی از این قدرتهای استعماری می شدند. اهمیت آل سعود برای بریتانیا تا جایی است که معمولا کمیته امور خارجی مجلس عوام بریتانیا که مهمترین قسمت پارلمان انگلستان به شمار میرود غالبا به بحث و بررسی در رابطه با روابط میان انگلستان و ال سعود پرداخته و گزارش آن را در اختیار دولت قرار میدهد.^۱

اما روابط دامنه دار انگلستان با آل سعود به سالهای پیش از معاهده سایکس پیکو بازمیگردد زمانی که عبدالعزیز از تبعید بازنگشته بود. پس از بازگشت عبدالعزیز از تبعید و جنگ برای تصاحب ریاض بریتانیا در سال ۱۹۱۱ نخستین معاهده با وی را به امضا رسانید که این پشتیبانی تا سال ۱۹۲۰ ادامه یافت. بنا بر گزارش کمیته خارجی مجلس عوام بریتانیا در سال

1-see:

www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/foreign-affairs-committee/publications/?type=36&session=2&sort=false&inquiry=796.

۱۹۲۷ یعنی پنج سال پیش از تسخیر کامل شبه جزیره توسط ملک عبدالعزیز، انگلستان در معاهده ریاض قیمومیت آل سعود را بر تمامی منطقه شبه جزیره عربستان به رسمیت شناخت. (Great Britain: Parliament: House of Commons: Foreign Affairs Committee, 2013, 28)

علیرغم تنشهای موقتی که در دوره کشف نفت و اعطای امتیاز به ایالات متحده و جنگ اعراب و اسرائیل میان آل سعود و بریتانیا ظاهر شد، پیوندهای تاریخی این دو به قدری بالاست که در غالب اوقات روابط مستحکمی میان آل سعود و بریتانیا برقرار بوده و بریتانیا بر نفوذ منطقه ای، نفوذ مذهبی جهانی، همکاری مبارزه با تروریسم، نقش حیاتی در بازار جهانی انرژی، بازار بزرگ خدماتی و صادراتی برای بریتانیا و دست آخر هدف گردشگری اهالی بریتانیا تاکید کرده و مقامات انگلستانی خواهان ارتقاء روابط از سطح دولتی به سطح مردم و تقویت وابستگیهای دو کشور هستند. (Great Britain: Parliament: House of Commons: Foreign Affairs Committee, 2013, 28-29)

دولت انگلستان هر ساله در پاسخ به توصیه‌های کمیته روابط خارجی مجلس عوام پاسخ مناسب مبنی بر اهمیت منطقه خلیج فارس و غرب آسیا برای دولت بریتانیا را گوشزد نموده و اطمینان خاطر مبنی بر توجه به توصیه‌های کمیته می‌دهد.^۱ (Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs, 2014, 3-5)

روابط پنهان میان آل سعود با مقامات و سیاستمداران بریتانیایی تا جایی است که با مرگ یکی از شاهان خودکامه سعودی پرچم ملی کشور بریتانیا

1- www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/282518/8780.pdf

علیرغم انتقادات دمکراسی خواهان انگلیسی به حالت نیمه افراشته در می‌آید تا اظهار ارادت انگلستان به خوش خدمتیهای این خاندان روشن شود.^۱ جالب اینجاست که گاهی با کمترین بی توجهی مقامات بریتانیایی برای حفظ ادعاهای دمکراسی طلبانه و حقوق بشری، شاهزاده‌های سعودی به تهدید سران بریتانیا اقدام می‌کنند.^۲

1. Britain: Parliament: House of Commons: Foreign Affairs Committee, House of Commons - Foreign Affairs Committee: The UK's Relations with Saudi Arabia and Bahrain - HC 88: Fifth Report of Session 2013-14, Vol. 1: Report, Together with Formal Minutes, Oral and Written Evidence, Volume 1, The Stationery Office, ۲۰۱۳.

2. The Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs, Government Response to the House of Commons Foreign Affairs Committee's Fifth Report of session 2013-2014, The Stationery Office, 2014.

1-www.theguardian.com/world/2015/jan/23/king-abdullah-half-mast-flag-tribute-mps

2See: www.theguardian.com/world/2015/oct/26/saudis-want-britains-respect-but-it-must-be-earned-not-bought;
www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/11954146/How-Saudi-Arabia-helps-Britain-keep-the-peace.html

آل سعود و ایالات متحده

بسیاری کشور و ملت عربستان را بردگان خاندان سعودی حاکم میدانند که با مشقت باید نیازهای خاندان حاکم را برآورده نمایند. ملت عربستان ملتی است که روز ملی و مقدسش روز بیست و سوم سپتامبر است مقارن با روزی که پادشاهی عربستان سعودی در سال ۱۹۳۲ بنیانگذاری شد.^۱

نگاهی به حجم معاملات اسلحه و جنگ افزاری که از سوی ایالات متحده به حکومت سعودی طی اکتبر ۲۰۱۰ تا جولای ۲۰۱۵ فروخته شده است، اهمیت روابط راهبردی میان ایالات متحده و آل سعود را نشان می‌دهد. (Blanchard, 2015, 13) وابستگی سران سعودی به حکومت‌های غربی بویژه ایالات متحده به قدری است که ملک سلمان در سپتامبر ۲۰۱۵ نگرانی خود را از تغییر سیاست‌های آمریکا و چرخش به سمت ایران که آن را وصلت راهبردی قرن بیست و یکم نامیده بود، ابراز کرد. (Ibid, 3) با این همه با توجه به تضمین امنیتی امریکا به عربستان برای تامین امنیت عربستان سعودی، (Tollitz, 2005, 1) خاطر شاهان آل سعود از بابت تامین امنیتشان اسوده است. زیرا با توجه به همین منافع دو طرفه است که ایالات متحده

همواره ثروت نفتی خاندان سعودی را تامین نموده و در مناقشات به نفع رژیم حاکم در عربستان فعالیت میکند. (Almadhagi, 1996, 9)

در جنگ جهانی دوم و با توجه به نیاز روزافزون کمپانیهای ایالات متحده به نفت عربستان، ایالات متحده به ریاست فرانکلین روزولت در سال ۱۹۴۳ اعلان داشت که دفاع از عربستان مساله حیاتی ایالات متحده است و ماموریت اول ارتش امریکا پاسداشت پادشاهی سعودی است.^۱ در اوایل سال ۱۹۴۵ نیز پیمانی روی عرشه ناو جنگی ایالات متحده در ملاقاتی که میان روزولت و ملک عبدالعزیز روی داد بسته شد تا آمریکا از ال سعود محافظت نماید و پس از عبدالعزیز نیز فرزندانش همان شیوه پدر را در پیش گرفتند.^۲

از زمان اتحاد امنیتی میان ال سعود و ایالات متحده، میزان تسلط امریکا بر نفت عربستان همواره رو به افزایش بوده است و در سوی مقابل ال سعود نیز به خریداران پر و پاقرص تسلیحات و جنگ افزارهای امریکایی بدل شده اند چنانکه گاه کنگره نیز بر حجم معاملات تسلیحاتی میان امریکا و عربستان انتقاداتی را طرح کرده است.^۳

1. Blanchard Christopher M., Saudi Arabia: Background and U.S. Relations, Congressional Research Service, 2015.

2. Nino P. Tollitz, Saudi Arabia: Terrorism, U.S. Relations and Oil, New York: Nova Publishers, 2005.

3. Ahmed Noman Almadhagi, Yemen and the USA: A Super-Power and a Small-state Relationship, 1962-1992, London New York: I.B.Tauris, 1996.

آل سعود و سرمایه‌گذاری در غرب

از آنجا که خاندان سعودی حاکم بر کشور عربستان از ثبات و پایگاه مردمی برخوردار نیستند، همواره برای تامین منافع اقتصادی بلندمدت خود به بیرون از مرزهای عربستان چشم دوخته و سرمایه‌های ملت عربستان را به کشورهای غربی جهت افزایش بازدهی و سرمایه‌گذاری مطمئن انتقال می‌دهند.

به گزارش وال استریت ژورنال آل سعود در تازه‌ترین فعالیت اقتصادی از این دست، اقدام به سرمایه‌گذاری ده میلیارد دلاری در روسیه نموده است تا منافع خود را توسعه دهد.^۱ شاهزادگان سعودی به منظور جلب حمایت لابی‌های اسرائیلی در ایالات متحده، بیش از شانزده میلیارد دلار در سرزمینهای اشغالی سرمایه‌گذاری نموده‌اند.^۲ این در حالی است که آل سعود همواره خود را حامی ملت مظلوم فلسطین و از دشمنان یهود معرفی نموده و مدعی رهبری حرکت‌های ضد صهیونیستی در جهان اسلام هستند. ترکیه که در صدد ایفای نقش به عنوان قدرت منطقه‌ای است با دریافت سرمایه‌های

1- www.wsj.com/articles/saudi-arabia-to-invest-up-to-10-billion-in-russia-1436198674

2- consortiumnews.com/2015/04/15/did-money-seal-israeli-saudi-alliance/

عربستانی سعودی^۱ حاضر به همکاری با طرحهای منطقه ای و حمایت از تروریسم شده است.

سرمایه گذاریهای بی حد و حساب ال سعود در کشورهای خارجی و بعضاً دشمن جهان اسلام تا جایی است که مسئولان ارشد کشورهای اروپایی چون نخست وزیر فرانسه به عربستان رفته و صراحتاً از سعودیها درخواست سرمایه گذاری بیشتر در کشورشان را طرح میکنند.^۲

ولخرجی‌های شاهزادگان سعودی در کشورهای غربی صرفاً به تجارتهای حقیقی منحصر نشده و در فضای مجازی و رسانه نیز هزینه میشود چنانکه ولید بن طلال ثروتمندترین عرب در دنیا که فرزند طلال بن عبدالعزیز است، با خرید پنج درصد از سهام توئیتر هم اجازه جهت دهی به این شبکه پرمخاطب پیدا کرد و هم سود حاصل از فعالیتهای اقتصادی و فرهنگی این شبکه اجتماعی را از آن خود نمود.^۳ این صرف نظر از فعالیتهای این شاهزاده در زمینه رسانه‌های دیداری و شنیداری عمومی است.^۴

پنج درصد از سهام نیوز کروپوریشن که به عنوان دومین گروه رسانه بزرگ جهان پس از والت دیزنی و سومین گروه بزرگ سرگرمی جهان شناخته میشود، متعلق به ولید بن طلال است که در سال ۱۹۹۷ خریداری نمود.^۵

ولید بن طلال علاوه بر مالکیت روتانا گروپ که بزرگترین گروه رسانه‌ای سرگرمی عرب زبان بشمار میرود، در سیتی بانک آمریکا و سیتی

1-see: www.trt.net.tr

2-www.iribnews.ir/NewsText.aspx?ID=758200

3-www.theguardian.com/technology/2015/oct/07/saudi-princes-investment-stake-twitter-alwaleed-bin-talal-kingdom-holding

4-www.theguardian.com/media/2014/dec/15/alarab-news-channel-bahrain-prince-alwaleed-bin-talal

5-content.time.com/time/magazine/article/0,9171,987451,00.html

کورپوریشن نیز سهام دارد و میزان سهم او تا جایی است که به اعتقاد برخی
نیمی از سرمایه او در سیتی بانک و سیتی کورپوریشن قرار دارد.

صرف نظر از ولید بن طلال سایر شاهزاده‌های سعودی نیز اوضاع
مشابهی داشته و سرمایه‌های نفتی ملت عربستان را در خدمت منافع شهوانی
شخصی و منافع غرب هزینه و سرمایه گذاری میکنند در حالی که در حومه
ریاض و سایر شهرهای عربستان فقر موج میزند. (Thompson, 2014, 214;)

(Zuhur, 2011, 212-258)

1. Thompson, Mark, Saudi Arabia and the Path to Political Change: National Dialogue and Civil Society, London: I.B.Tauris, 2014.
2. Zuhur, Sherifa, Saudi Arabia, California: ABC-CLIO, 2011.

آل سعود و تروریسم

خاندان سعودی برای حفظ قدرت موروثی خویش پذیرش مردمسالاری را نداشته و سعی در بی ثبات نمودن اوضاع جهان و بویژه جهان اسلام و سپس هدایت بحران به منظور ایفای نقش ناجی برای مسلمانان را دارد تا بتواند از این رهگذر موقعیت خود را تثبیت نماید.

امروزه علیرغم تبلیغات و هجمه فراوان در تأیید رفتار آل سعود و آل شیخ وهابی، برای بسیاری از روزنامه نگاران و مردم کشورهای غرب نیز حمایت آل سعود و وهابیت مورد تأیید ایشان از حرکت‌های تروریستی در سرتاسر دنیا به امری واضح و بدیهی تبدیل شده است. (Friedmann, 2005, 192)^۱

با این همه وجود هرگونه ارتباطی میان تروریسم و آل سعود همواره نفی شده و برخی مدعی شده اند که بعضی از این گروه‌های تروریستی در پی بدنام نمودن خاندان سعودی هستند، (Aubrey, 2004, 249) اما واقعیت امر حکایت از رابطه معکوس میان خاندان سعودی و نهضت‌های مرتجع تروریستی دارد. (Marshall, 2005, 26) روابط تجاری آشکار شرکت‌های تامین کننده

1-see:

www.huffingtonpost.com/dr-yousaf-butt-/saudi-wahhabism-islam-terrorism_b_6501916.html

تروریستهای تکفیری در عربستان سعودی و فعالیت آزاد موسسات ایشان همگی حاکی از هماهنگی میان آل سعود و سازمانهای تروریستی هستند. (Aubrey, 2004, 249)

در حالی که آل سعود برای پوشاندن روابط مستحکم خود با تروریسم تکفیری حاضر به حتی قربانی نمودن شهروندان کشور عربستان شده و در این مسیر چندین تبعه آمریکا را نیز قربانی نموده است، با این همه پشتیبانی و حمایت آل سعود از شبکه‌های تروریستی بر کسی پوشیده نیست. (Lennon, 2007, 22-35)

در اعترافات اخیر برخی از بازداشت شدگان القاعده به اتهام هواپیماربابی نام ترکی فیصل، بندر بن سلطان به عنوان قدرتمندترین سفیر عربستان سعودی در ایالات متحده و ولید بن طلال میلیاردر سعودی دیده میشود که برای پیشبرد برنامه‌های آمریکا و آل سعود القاعده را شکل داده و سپس مورد حمایت خویش قرار دادند.^۱ در این میان ترکی فیصل و بندر بن سلطان بیش از سایرین در جهت دهی به القاعده نقش دارند تا جایی که اواخر ۲۰۰۲ زمانی که قرار بود ترکی فیصل به عنوان سفیر عربستان در لندن معرفی شود، روابط گسترده او و اعتراضات از سوی خانواده‌های قربانیان یازده سپتامبر که در مقابل سویت او تجمع کرده بودند مانع از این امر شد. (Marshall, 26, 2005) آل سعود به همراه ایالات متحده بیشترین منافع خویش را از تشکیل و حمایت از گروه‌های تندرو تکفیری و تروریستی بدست میاورند و از این رو همواره در حمایت از چنین گروه‌هایی در پشت پرده می‌کوشند.

1. Marshall, Paul, Radical Islam's Rules: The Worldwide Spread of Extreme Shari'a Law, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.
2. Aubrey Stefan M. The New Dimension of International Terrorism, Zurich: vdf Hochschulverlag AG, 2004.
3. Lennon Alexander T.J. The Epicenter of Crisis: The New Middle East, Massachusetts: MIT Press, 2007.
4. Robert R. Friedmann, A Diary of Four Years of Terrorism and Anti-semitism 2000-2004, Volume 2, iUniverse, 2005.

جاسوسی آل سعود برای غرب

روابط جاسوسی که میان خاندان سعودی و هیئت حاکمه ایالات متحده برای دستیابی به اهداف راهبردی بلند مدت غرب مانند اسلام هراسی واضحتر از آن است که بخواهد نادیده گرفته شود. روشن ترین مثال در این زمینه مفقود شدن اسناد همکاری عربستان در واقعه یازده سپتامبر و وجود ارتباط میان آل سعود و هواپیمارباها میباشد. گزارشی ۲۸ صفحه ای که از گزارش هیئت تحقیق و تفحص کنگره آمریکا مفقود شده و دال بر روابط معنادار آل سعود و نمایندگان سعودی مقیم امریکا با این حادثه میباشد.^۱ علت اینکه اف بی آی گزارش خود را در رابطه با دست داشتن آل سعود در هواپیمارمایی سن دیگو منتشر نکرد جلسه مشترک با سیا و اطاعت از دستور شخص جرج بوش مبنی بر پنهان داشتن دست آل سعود در این حادثه بود.

(Theoharis&Immerman, 2006, 223)

در همین راستا گروهک تروریستی القاعده نیز که بعدها در مواردی از غرب پرستی خارج از حد آل سعود شگفت زده شده و در مقابل خاندان سلطنتی آل سعود قرار گرفته بود، جاسوسهای آل سعود که برای ایالات

متحده آمریکا جاسوسی می‌کردند را اعدام نمود.^۱

علاوه بر ماموریت‌های خاص افشا شده فوق، سازمان‌های اطلاعاتی امریکا بر اساس توافقی که با خاندان سلطنتی ال سعود دست یافتند، همکاری‌های گسترده تری را در سایر زمینه‌ها با استفاده از سازمان اطلاعات عربستان (GID) با ایالات متحده طراحی کردند. (Theoharis&Immerman, 2006, 65)

همکاری اطلاعاتی و جاسوسی سیستم اطلاعاتی عربستان که معمولاً مستقیماً در اختیار شاهزادگان با نفوذ و مورد تأیید شخص شاه قرار دارد، با سیستم اطلاعاتی کشورهای غربی چنان اهمیت دارد که زمانی که ال سعود تصمیم به ترک همکاری اطلاعاتی با سرویس امنیت خارجی بریتانیا گرفته بود، تمامی مقامات ارشد بریتانیایی از این امر اظهار نگرانی نموده و خواستار باقی ماندن ال سعود در نظام همکاری‌های اطلاعاتی با انگلستان شدند.^۲

برای نمونه بمب گذاری معروف ۲۰۰۵/۷/۷ لندن که سبب انتقادات بسیاری از حاکمیت عربستان شد، به ادعای مقامات سعودی پیش از انجام به اطلاع سرویس اطلاعاتی انگلستان رسیده بود و ایشان اقدام مقتضی را انجام نداده بودند. شاهزاده ترکی الفیصل که خود متهم به همکاری با القاعده بود (Marshall, 2005, 26) در یک مصاحبه مدعی شد که سوریس‌های اطلاعاتی ال سعود چهار ماه پیش از این عملیات، خبر آن را به سرویس‌های بریتانیایی داده بود.^۳

1. Athan G. Theoharis, Richard H. Immerman, *The Central Intelligence Agency: Security Under Scrutiny*, Greenwood Publishing Group, 2006.
2. Marshall, Paul, *Radical Islam's Rules: The Worldwide Spread of Extreme Shari'a Law*, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.

1-www.dailymail.co.uk/news/article-3128773/Al-Qaeda-militants-publicly-execute-Saudi-men-accused-spying-U-S-just-one-day-group-s-leader-killed-American-drone-strike.html

2-www.theguardian.com/politics/2007/jan/16/uk.topstories3

3-www.telegraph.co.uk/news/uknews/1495688/UK-terrorists-got-cash-from-Saudi-Arabia-before-77.html

ثروت شاهزادگان آل سعود

دلارهای نفتی که رهاورد اکتشاف شاه‌های نفت در دهه سی و چهل برای شاهزادگان آل سعود میباشد، سبب واريز ثروتهای بی‌حسابی به شاهزادگان سعودی گشته است. (see: Murawiec, 2005, 191) جالب اینجاست که در میان ثروتمندترین اعراب جهان در پنجاه نفر ابتدایی لیست به استثناء ۱۸ نفر نام سایر افراد به خاندان سعودی و شاهزاده‌های آن تعلق دارد.^۱ شاهزاده‌هایی که برخی از قسمتهای قصرشان طلا اندود است و برخی جت اختصاصی نیز دارند. (Larson, 2012, 33) شاهزادگان سعودی پسته‌های مهم اقتصادی و سیاسی را در اختیار گرفته و از حاصل دسترنج مردم عربستان و منابع طبیعی و رانتهای حاصل از مدیریت ارتزاق میکنند چنانکه بندر بن سلطان برای مدت بیست و دو سال سفیر عربستان در ایالات متحده آمریکا بود و از این رهگذر روابط نزدیکی با مقامات غربی برای خود فراهم آورد به گونه ای که با تبلیغات در جراید آمریکایی ارتباط ال سعود با انگلستان و فرانسه و قرار داد سایکس پیکو را نفی نموده و درصدد بود تا استقلال ال سعود و عربستان را به اثبات رساند. (Vitalis, 2007, 3) بندر بن سلطان که مدتی ریاست اداره اطلاعات

عربستان سعودی را عهده دار بود، در دوره سفارتش با جت اختصاصی به ویلایش در اسپن کلورادو رفت و آمد میکرد. (Murawiec, 2005, 228)

ثروتمندترین سعودی دنیا ولید بن طلال بن عبدالعزیز نواده ملک عبدالعزیز است که گروه روتانا که بزرگترین گروه سرگرمی و رسانه ای جهان عرب است به او تعلق دارد و در سهام نیوز کورپوریشن و سیتی بانک آمریکا نیز سهام عمده ای را به خود اختصاص داده است. شراکت در شبکه اجتماعی توئیتر و سرمایه گذاری‌هایی از این دست قسمتی از فعالیتهای اقتصادی اوست که اصل آن را از پدر خود به ارث برده است.^۱

جالب اینجاست که ثروت سرشار شاهان و شاهزادگان ال سعود سبب کرنش بلندپایه ترین مقامات دنیا همچون ریاست جمهور ایالات متحده امریکا و نادیده گرفتن قوانین بنخاطر ایشان شده است چنانکه مامور فرودگاه روایت میکند که در ملاقات دوره ولیعهدی عبدالله با رئیس جمهور امریکا خلبان از بازرسی عمومی و عادی زنان خاندان سعودی ممانعت به عمل می‌آورد و قوانین ایالات متحده نیز در برابر دلارهای نفتی سر تسلیم فرو می‌آوردند. (Murawiec, 2005, 228)

1. Jayne Amelia Larson, *Driving the Saudis: A Chauffeur's Tale of the World's Richest Princesses (plus their servants, nannies, and one royal hairdresser)* Simon and Schuster, 2012.
2. Robert Vitalis, *America's Kingdom: Mythmaking on the Saudi Oil Frontier*, Stanford University Press, 2007.
3. Laurent Murawiec, *Princes of Darkness: The Saudi Assault on the West*, Rowman & Littlefield, 2005.

تنش میان ال سعود و سران قطر

ال سعود با استفاده از عنوان خادم حرمین شریفین که پیشتر توسط سلاطین مصر و شاهان عثمانی استفاده میشد، مشروعیت خود را با استفاده از این عنوان کسب نموده و به فعالیت‌هایشان در راستای توسعه اسلام با قرائت دلخواه خویش در سطح جهان ادامه می‌دهند. (Cooper&Yue, 2008, 198)

هرچند ادعای خادمی حرمین شریفین و ادعای رهبری جهان اسلام به لطف پولهای بادآورده نفتی و ارتباط مستحکم با ایالات متحده آمریکا توسط ال سعود تبلیغ میشود اما بسیاری از کشورهای از پذیرش این ادعا سرباز میزنند. (Hinnebusch & Ehteshami, 2002, 193; 194; 203)

صرف نظر از چالشهای سرزمینی که میان عربستان و قطر وجود داشته (Gause, 1994, 131) و ال سعود سعی در پنهان نمودن آن دارند، (Cordesman, 2008, 14) با توجه به نفوذ روزافزون قطر که تقریباً در حال نزدیک نمودن نفوذ این کشور به سطح نفوذ عربستان است (see: Colombo, 2013, 63) عربستان همواره از رفتارهای سران قطری نگران و ناخرسند است. به همین علت سران قطر برخلاف میل ال سعود بارها به انعقاد قراردادهای و معاملاتی با ایران و عراق دست زده اند چنانکه در سال ۱۹۹۲

دوحه بیش از سایر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به ایران نزدیک شد و در اکتبر همان سال سفیرش را به بغداد گسیل داشت تا در برابر خطر آل سعود از سران قطری حمایت نظامی به عمل آورد. (Gause, 1994, 131)

قطر در پی رهبری برای جهان اسلام است تا روابط نوینی برای نظام جهاناسلام تعریف کند که قطر در آن نقش مثبت و سازنده داشته باشد و در تعامل با جهان و غرب از یک سو تعامل با جهان اسلام از سوی دیگر قطر را نادیده نگیرد. ہماری با طالبان و تاسیس دفتر ایشان در قطر که به مخالفت با آمریکا و ناتو برخواسته اند نیز به منظور توسعه همین نقش مثبت و رهبری قطر انجام شده است. (Israeli, 2013, 163)

آل سعود به منظور مقابله با رویکرد نوین قطر بویژه در سالهای پس از جنگ اعراب و نیز جنگ عراق و کویت، همواره روابط پر چالشی را با قطر داشته تا اینکه در مساله مدیریت جهان اسلام مجبور با بازی دادن قطر و پذیرفتن نقش این کشور کوچک شده و در ماجرای داعش و تکفیر اسلامی با این کشور همصدا شده است. با این همه تنش در روابط مرزی میان دو کشور همچنان ادامه دارد و مرزهای دریایی و استخراج نفت و گاز یکی از چالشهای میان قطر و ال سعود است.

1. William Wager Cooper, Piyu Yue, *Challenges of the Muslim World: Present, Future and Past*, Emerald Group Publishing, 2008.
2. Raymond A. Hinnebusch, Anoushiravan Ehteshami, *The Foreign Policies of Middle East States*, Lynne Rienner Publishers, 2002.
3. Anthony H. Cordesman, *Bahrain, Oman, Qatar, And The Uae: Challenges Of Security*, Westview Press, 2008.
4. Silvia Colombo, *Italy and Saudi Arabia confronting the challenges of the XXI century*, Edizioni Nuova Cultura, 2013.
5. F. Gregory Gause, *Oil Monarchies: Domestic and Security Challenges in the Arab Gulf States*, Council on Foreign Relations, 1994.
6. Raphael Israeli, *From Arab Spring to Islamic Winter*, Transaction Publishers, 2013.

تنش‌های میان آل سعود و مصر

ال سعود با استفاده از عنوان خادم حرمین شریفین که پیشتر توسط سلاطین مصر و شاهان عثمانی استفاده میشد، مشروعیت خود را با استفاده از این عنوان کسب نموده و به فعالیت‌هایشان در راستای توسعه اسلام با قرائت دلخواه خویش در سطح جهان ادامه می‌دهند. (Cooper&Yue, 2008, 198)

هرچند ادعای خادمی حرمین شریفین و ادعای رهبری جهان اسلام به لطف پولهای بادآورده نفتی و ارتباط مستحکم با ایالات متحده آمریکا توسط ال سعود تبلیغ میشود اما بسیاری از کشورهای از پذیرش این ادعا سرباز میزنند. (Hinnebusch & Ehteshami, 2002, 193; 194; 203)

عربستان سعودی که شیوخ ثروتمند آل سعود را در راس خود میبیند همواره از مصر به عنوان رقیب منطقه ای خود در جهان عرب بیم داشته و به همین علت روابط این کشور با مصر دچار فراز و نشیبهای فراوانی بوده است. ال سعود از سالهای گذشته مصر را دشمن خود دانسته و در دوره ناصر و دوره بعدی در یمن جنگ نیابتی خود با مصر را به نمایش گذاشته است. (Cordesman, 2008, 98)

تنها در دوره مبارک و روابط مستحکم مبارک با امریکا و در زمان حمایت مبارک از طرح صلح عربی اسرائیلی ملک عبدالله بود

که روابط میان آل سعود و مصر کمی بهبود یافت. (Cordesman, 2008, 98-99) با این همه دغدغه سران سعودی بیهوده نبوده و در مواقع بسیاری مصر از سوی کشورهای کوچک جهان عرب به عنوان کشور نخست جهان عرب و رهبر آن در فرهنگ، دین، سیاست و نظامیگری شناخته شده است. فعالیتهای اجتماعی و سیاسی و فرهنگی مصر در جهان عرب سبب شد تا شاهان سعودی به فکر حفظ موقعیت و منافع خود افتاده و پان عربیسم مورد علاقه مصر را به پان اسلامیسیم تغییر دهند. (Green & Neusner, 1996, 133) و از آنجا که در ترویج اسلام مورد نظر خود را خادم حرمین شریفین میخوانند، موقعیت خود را از مصر بالاتر ببینند. به همین منظور سران سعودی مراکز و سازمانهای بزرگ بین‌المللی تاسیس نمودند تا اسلام دلخواه خویش را توسعه داده و خود را به عنوان رهبر جهان اسلام معرفی نمایند. (see: Green & Neusner, 1996, 133) خوشحالی زاید الوصف ال سعود از سقوط دولت مرسی و جایگزینی کودتای نظامی که سبب نامیدی و یاس و مرگ نظریه مردمسالاری در کشورهای عرب شد و جایگاه نظام پادشاهی را در جهان عرب تقویت نمود، (Sadiki, 2015, 265) نشانه دشمنی سعودیها با مصر و مردم مصر است.

آل سعود با هر خوانشی از اسلام که با رویکردهای ایشان در تضاد باشد مخالفت نموده و فقط درصدد اثبات رهبری جهان اسلام توسط خاندان خود و تامین منافع امریکا و غرب در منطقه غرب آسیا هستند.

1. William Wager Cooper, Piyu Yue, Challenges of the Muslim World: Present, Future and Past, Emerald Group Publishing, 2008.
2. Raymond A. Hinnebusch, Anoushiravan Ehteshami, The Foreign Policies of Middle East States, Lynne Rienner Publishers, 2002.
3. Anthony H. Cordesman, Bahrain, Oman, Qatar, And The Uae: Challenges Of Security, Westview Press, 2008.
4. William Scott Green, Jacob Neusner, The Religion Factor: An Introduction to how Religion Matters, Westminster John Knox Press, 1996.
5. Larbi Sadiki, Routledge Handbook of the Arab Spring: Rethinking Democratization, Oxon: Routledge, 2015.

آل سعود و ترکیه

آل سعود از بدو شکل گیری در پی ضربه زدن به عظم و مجد اسلام برآمد و با دادن دست یاری به وهابیت و ایجاد تفرقه در جهان اسلام و دامن زدن به مسائل قومیتی پیکره امت واحده اسلامی را که در امپراتوری عثمانی و صفوی با اقتدار در برابر غرب مسیحی مقاومت مینمود متلاشی نمود.

خروج حاکم نجد ملک عبدالعزيز و از میان بردن کامل بقایای امپراتور عثمانی که تکمیل پازل تجزیه ملل مسلمان از سوی دول استعماری غربی بود، همواره تحت عنوان متحد نمودن خرده حکومت‌های شبه جزیره خوانده می‌شود. (Alharithi, 2004, 162) این در حالی است که با شورش ملک عبدالعزيز، او و به طور خاص فرزند ارشدش در چندین نبرد حاکمان مسلمان و ولات منصوب از طرف امپراتوری عثمانی را شکست داده با نبردهای مداومی که بر ترکها تحمیل نمودند زمینه توسعه حکومت خودخوانده خویش را فراهم کردند. (Haroon, 2014, 177) وهابیت سعودی بجای پرداختن به مصالح امت اسلامی و تقویت آن، با دامن زدن به تفرقه و مباحث قومیتی از ابتدای شکل گیری توانست بذر نفاق و تفرقه را در میان بخشی از امت اسلام پرورش دهد و مسلمانان را بر علیه حاکمیت امپراتوری

عثمانی تهییج نماید. (Vincent, 2008, 35) این مساله سبب ایجاد کینه و نفرتی پایدار در میان ترکهای مسلمان و آل سعود گشت که از نظر سایر مسلمانان نمایندگان غرب مسیحی در پیشبرد اهداف غیر مسلمانان بشمار میامدند.

ال سعود در دوره‌های بعدی که هنوز قدرت ترکها در برابر غرب موجب وحشت غرب از قدرت امت اسلام شده بود، با هماهنگی مستقیم دربار بریتانیا به مقابله با ترکیه مسلمان برآمده و در نهایت موفق به تضعیف این اپراتوری شدند. توماس ادوارد لورنس که مستشار نظامی انگلستان در دربار شریف حسین بشمار می‌آمد با کمکهای خود موجبات تضعیف ترکها را فراهم آورد و در چندین عملیات به ال سعود در مقابل ترکها کمک نمود. (Vincent, 2008, 15)

در سالهای ۱۹۱۴ و ۱۵ نیز آل سعود با حمایت شرقی و غربی انگلستان از سوی حاکمان بریتانیایی هند و انگلستان بر علیه دولت اسلامی عثمانی تحریک و حمایت میشد (Safran, 1988, 37) تا اینکه سرانجام در ۱۹۲۲ عثمانی سقوط نمود و در ده سال بعدی ال سعود پاداش خود را با تاسیس عربستان جدید دریافت داشت.

ال سعود امروزه نیز همانند ابتدای شکل‌گیری با تضعیف امت اسلامی پرداخته و با تحریک مقامات ترکیه به تشکیل دوباره و احیاء اپراتوری عثمانی دست همکاری با ایشان داده و خود را به عنوان دوست و هم‌پیمان ترکیه معرفی مینماید، این در حالی است که ال سعود از بدو شکل‌گیری تا به امروز همواره مخالف قدرت گرفتن و پیشروی ترکهای مسلمان در سطح جهان اسلام بوده‌اند.

1. Sa' id Khadher Al-Orabi Al-Harithi, King Abdul Aziz: an international perspective, al-Qimam Multimedia, 2004.
2. Anwar Haroon, History of Saudi Arabia & Wahabism, Xlibris Corporation, 2014.
3. Peter Vincent, Saudi Arabia: An Environmental Overview, CRC Press, 2008.
4. Nadav Safran, Saudi Arabia: The Ceaseless Quest for Security, Cornell University Press, 1988.

حقوق کودک و آل سعود

اسلام برای کودکان حقوق بنیادینی را در نظر گرفته است که علاوه بر ابعاد جسمانی، سطوح روحانی و فرهنگی تربیت و رشد ایشان را نیز در نظر گرفته است. (حسینی جلالی، ۱۴۱۸، ۲۹۳/۱) در کنار این حقوق اسلامی، پیمان نامه حقوق کودک نیز در سال ۱۹۹۰ در سازمان ملل به اتفاق اکثر آراء تصویب شده که شامل ۵۴ ماده و دو پروتکل اختیاری است و چهار اصل بنیادین دارد: هیچ کودکی نباید از تبعیض رنج ببرد، زمانی که در رابطه با کودکان تصمیم گیری می شود، باید منافع عالیه آنان در راس قرار گیرد، کودکان حق حیات داشته و باید رشد کنند، کودکان حق دارند آزادانه عقاید و نظرات خود را ابراز کنند و این نظرات در تمامی اموری که به آنها مربوط می شود، باید مورد توجه قرار گیرد.^۱

با این همه رژیم آل سعود بدون توجه به کنوانسیونهای بین المللی و بدون کمترین توجهی به تعالیم اسلامی به نقض حقوق اولیه کودکان در کشور تحت حاکمیت خود و سایر کشورهای منطقه میپردازد. کودک کشی در حمله های این رژیم به کشور یمن و پشتیبانی از جنایات تکفریها که زنان و

کودکان مسلمان را نیز میکشند،^۱ به علاوه نقض حقوق کودک در داخل کشور عربستان^۲ از جمله مهمترین اقدامات منفی این رژیم در تجاوز به حقوق کودکان است.

در سال ۲۰۱۳ ناگهان خبری از جنایتی هولناک در عربستان سعودی در سرتاسر جهان پخش شد که طی آن یک روحانی وهابی سرشناس سعودی پس از تجاوز و شکنجه به دختر پنج ساله خود او را به قتل رسانده است. بنابر این گزارش فیهان القمدی علاوه بر تجاوز جنسی به دخترش او را شکنجه نمود به این شکل که جمجه، دنده‌ها و بازوی چپش شکسته شده بود. جالب اینجاست که قاضی وهابی با پرداخت خونبها این روحانی وهابی را آزاد کردند.^۳ رفتارهایی از این دست در حکومت ال سعود زیاد مشاهده می‌شود^۴ و جالب اینجاست که ال سعود اقدامی در جهت زدودن این چهره خشن و بی منطق از اسلام نمیکوشد و بیشتر درصدد ترویج خشونت علیه کودکان برمیاید.

در همین راستا گزارشگران بین‌المللی از شکنجه دانش آموزان در مدارس

1-edition.cnn.com/2015/09/27/world/saudi-airstrikes-yemen/; www.rt.com/news/317473-yemen-children-deaths-malnutrition/; sputniknews.com/middleeast/20151028/1029232784/saudi-bombing-yemen-children.html; www.presstv.ir/Video/2015/10/09/432632/Yemen-alHudaydah-Saudi-airstrike-civilian-deaths

2-www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-preacher-who-raped-and-tortured-his-five-year-old-daughter-to-death-is-released-after-paying-8480440.html; www.independent.co.uk/news/world/middle-east/father-beats-seven-year-old-daughter-to-death-in-saudi-arabia-after-she-says-she-doesnt-love-him-a6693786.html

3-www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-preacher-who-raped-and-tortured-his-five-year-old-daughter-to-death-is-released-after-paying-8480440.html

4-see” www.independent.co.uk/news/world/middle-east/father-beats-seven-year-old-daughter-to-death-in-saudi-arabia-after-she-says-she-doesnt-love-him-a6693786.html

عربستان سخن میگویند (Defence for Children International, 2000, 47) و مسئولان سعودی در کمال خونسردی و بی تفاوتی و با اتکا به فتاوی مفتیان وهابی آل شیخ با نقض حقوق کودکان و ترویج خشونت علیه ایشان ابروی اسلام و کشورهای اسلامی را میبرند.

۱. محمدرضا حسینی جلالی، جهاد الامام السجاد زین العابدین علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام، (قم) ۱۴۱۸، رسالة الحقوق، جلد ۱.

1. Defence for Children International, International Children's Rights Monitor, Volumes 13-15, Defence for Children International, 2000.
2. www.independent.co.uk.
3. edition.cnn.com.
4. www.rt.com.

وهابیت و کشتار مسلمانان

خانندان حاکم سعودی بر عربستان سالانه میلیونها دلار درآمد حاصل از فروش نفت را صرف هزینه برای تبلیغ و رساندن پیام وهابیت به مسلمانان و پیروان سایر ادیان در سرتاسر جهان میکنند. این امر بویژه در پنج دهه گذشته که با رشد قیمت نفت توأم شده است، بیشتر خود را نشان داده و صدها میلیون دلار صرف هزینه آموزش و تعلیم تعالیم وهابیت شده است. (Farmer, 2007, 79) نتیجه این حمایت بدون قید و شرط تبدیل هشتاد درصد از دانشگاه‌های عربستان به دانشگاه‌های وهابی است. خروجی این امر در وقایع تروریستی سطح دنیا خود را نشان میدهد برای مثال ۱۵ نفر از نوزده هواپیماربای ماجرای یازده سپتامبر از وهابی‌های عربستان سعودی بودند. به همین قیاس رهبران بسیاری از گروه‌های تکفیری که براحتی اقدام به قتل سایر مسلمانان میکنند در کشورهای عراق و افغانستان و اندونزی و... دنباله رو مکتب وهابیت هستند، مکتبی که با اعتقاد به تکفیر قتل و کشتار هر آنکس که از نظر ایشان کافر است روا میشمارد. (Farmer, 2007, 79)

از نظر بسیاری از محققان بزرگترین تهدید وهابیت برای جهان باور به همین ایده است که صرفا تفسیر ایشان از شریعت و دین بر صواب است و

هر فردی که با تفسیر ایشان مخالفت نموده و آن را انکار نماید، اعم از اینکه مسلمان باشد یا خیر، کافر و یا مرتد لحاظ شده و جنگ، شکنجه و قتل او به عنوان دشمن دین خدا مجاز خواهد بود. (Baran, 2010, 21)

در سالهای ۱۸۰۱ تا ۱۸۰۴ رژیم آل سعود با حمایت‌های وهابیت تکفیری کنترل کربلا نجف مدینه و مکه را بدست گرفته و هر کسی که به مقابله با ایشان برخاسته و در برابرشان ایستادگی کرده بود را ازدم تیغ گذراندند و سپس به تخریب بناهای مقدس در این شهرها پرداختند. (Axworthy, 2013, 265)

در سال ۱۹۲۴ زمانی که هنوز ملک عبدالعزیز سرتاسر شبه جزیره را اشغال نکرده بود با تمسک به فتوای وهابیت به طائف رسید و زمانی که با مقاومت مردم آن ناحیه مواجه شد، کشتار وحشتناک و بی رحمانه ای را رقم زد. (Commins, 2009, 76)

وهابیت هر پیروی که معتقد به دشمنی آمریکا و غرب باشد را همانند بن لادن به بیرون از مرزهای تحت حمایت آل سعود هدایت میکند تا از این ناحیه خطری متوجه ایشان نباشد، و در برخورد با سایر مسلمانان همانند مسلمانان مظلوم و بی گناه شهر کربلا چنان قتل عامی راه میاندازد طی آن مردان و زنان و کودکان کربلا و برخی نقاط دیگر از عراق بکلی نابود شده و انقراض نسلی رخ میدهد. (Codevilla, 2005, 185)

جنایتهای امروز وهابیت در سرتاسر دنیا اعم از الشباب سومالی، بوکوحرام نیجریه، داعش در غرب اسیا و لیبی و تونس و القاعده در یمن و افغانستان و طالبان و... همگی حاکی از خوی خونخوار و بی رحم وهابیت است که توسط آل سعود تبلیغ میشود.

1. Brian R. Farmer, Understanding Radical Islam: Medieval Ideology in the Twenty-first Century, New York: Peter Lang, 2007.
2. Zeyno Baran, The Other Muslims: Moderate and Secular, New York: Palgrave Macmillan, 2010.
3. Michael Axworthy, Revolutionary Iran: A History of the Islamic Republic, Oxford University Press, 2013.
4. David Commins, The Wahhabi Mission and Saudi Arabia, I.B.Tauris, 2009.
5. Angelo Codevilla, No Victory, No Peace, New York: Rowman & Littlefield, 2005.

کودتا در آل سعود

عبدالعزیز پس از تصرف شبه جزیره و گره زدن نام آن به خاندان و نام خانوادگی خود و نامیدن شبه جزیره به نام عربستان سعودی به فرزندانش وصیت کرد که در رابطه با حکومت به نزاع و دعوا نپرداخته و حکومت را تثبیت نمایند. با این همه کودتاهای مکرر درون این خاندان نشان از ضعف نظام تعیین شده توسط ملک عبدالعزیز دارد و به همین علت سعودیها رغبتی به مطالعاتی که منجر به توسعه سیاسی درونی شود ندارند. (Kechichian, 2001, 19)

ملک عبدالعزیز در اقدامی کم سابقه نظام تعیین جانشین را از نظام پدر و فرزندی به برادری تغییر داد به این معنا که پس از مرگ برادر بزرگتر، برای تصدی خلافت نوبت به برادر کوچکتر میرسد و همین امر سبب پشت در ماندن بسیاری از نوادگان و نسل سومیهای خاندان آل سعود شده است، امری که نزاعهای پیدا و پنهان زیادی را برانگیخته است. دستور ملک عبدالله که ولیعهدی غیرسردیری بود مبنی بر اینکه توانایی اداره کشور مهمتر از ارشدیت و بزرگزادگی است نیز بر همین اساس اجرایی شده است. (Marshall, 2005, 26)

با به قدرت رسیدن ملک سلمان و کنار زدن فرزندان ملک عبدالله مشاوران و منصوبین او از قدرت و وقوع کودتایی که از سوی ملک سلمان

مدیریت میشد،^۱ سایر فرزندان و نوادگان عبدالعزیز نیز به اقدام متقابل روی آوردند برای نمونه هشت فرزند از دوازده فرزند باقیمانده ملک عبدالعزیز موافق برکناری ملک سلمان از قدرت و روی کار آمدن فردی جدید هستند. شاهزاده‌ها نیز مدعی هستند که علاوه بر خاندان سعودی، ۷۵ درصد از علمای وهابی و وهابی‌های متدین در عربستان نیز موافق کناره‌گیری و یا کودتا علیه ملک سلمان و روی کار آمدن احمد بن عبدالعزیز هستند.^۲

از نظر کارشناسان سیاسی یکی از علل ضعف ارتش و نیروی نظامی در عربستان ترس از ارتش قدرتمند و ایفای نقش در کودتا علیه خاندان حاکم است چه آنکه در صورت حضور ارتشی قوی در این کشور هر آن امکان کودتا علیه آل سعود و براندازی خاندان حاکم وجود دارد. (Qasim, 2015, 77)

شاهزاده بندر بن سلطان که نواده سدیری ملک عبدالعزیز است، در اواخر سال ۱۹۹۶ نظام جانشینی که در آن افراد از کار افتاده و فلج به پادشاهی عربستان میرسند را زیر سوال برد و پیشنهاد داد که جانشینی برای اداره بهتر مملکت منصوب شوند. (Kechichian, 2001, 19) از سوی دیگر همین هفت سدیری نیز به چیزی شبیه کودتا متهم شده اند مبنی بر اینکه تلاشهای طولانی مدت و پیداو پنهانی را برای قبضه کردن قدرت انجام داده اند. (Aburish, 2005, 57)

صرف نظر از کودتاهایی که از درون این خاندان طرح ریزی میشود بسیاری از فعالان در شبه جزیره همواره از طرح کودتا علیه خاندان سعودی حاکم حمایت نموده اند چنانکه در سالهای دهه هفتاد میلادی و قدرت

1-www.newyorker.com/news/news-desk/the-saudi-royal-family-shakeup
2-www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-arabia-power-struggle-between-king-salman-and-mohammed-bin-salman-could-bring-down-the-a6706801.html

گرفتن جریانهای اصلاح طلب از یک سو و سرزیر شدن ثروت حاصل از فروش نفت این امکان را برای فعالان فراهم آورد اما با سرکوب خاندان سعودی همراه شد. (Abir, 1993, 55)

با روی دادن اتفاقاتی از این دست، بزرگترین سوالی که اذهان مردم ساکن شبه جزیره را به خود مشغول داشته است، پرسش از سلامت و صحت نظام سیاسی حاکم بر جامعه و لزوم تحول به سمت نظام سیاسی مطلوب است.

1. Kechichian, Joseph A. Succession In Saudi Arabia, New York: Palgrave Macmillan, 2001.
2. Marshall, Paul, Radical Islam's Rules: The Worldwide Spread of Extreme Shari'a Law, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.
3. Aburish, Saïd K. The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface, London: Bloomsbury, 2005.
4. Mordechai Abir, Saudi Arabia: Society, Government and the Gulf Crisis, Oxon: Routledge, 1993.
5. Islam Yasin Qasem, Oil and Security Policies: Saudi Arabia, 1950-2012, Leiden: BRILL, 2015.

منافع اقتصادی آل سعود برای ایالات متحده

پیمان امنیتی که آل سعود با ایالات متحده پس از دوران کشف نفت منعقد نموده است، سبب توسعه همکاریهای دو جانبه در همه سطوح گشته به گونه ای که جز در تنشهایی مانند نبرد اعراب و اسرائیل و موارد مشابه در تمامی سالهای بنیانگذاری این پادشاهی، آل سعود همواره از حمایتهای ایالات متحده آمریکا بهره برده است.

با بررسی مختصر روابط تجاری میان آل سعود و ایالات متحده آمریکا به خوبی علت این حمایتهای بی چون و چرای مقامات کاخ سفید از سران سعودی روشن میشود چرا که منافع عظیم اقتصادی از حسن روابط با سران سعود نصیب دولت ایالات متحده میشود.

با ایجاد بحران نفتی در ایالات متحده در سال ۱۹۷۳ فیصل به واشنگتن تضمین داد که بحران نفتی را برایش حل کند و به این ترتیب در سال ماه مارس ۱۹۷۴ عربستان با تهدید اوپک به خروج از عضویت این گروه در نشست وین در مقر این گروه اقتصادی و نفتی، توانست قیمت نفت را به سود ایالات متحده پایین نگه دارد و با تولید اضافه بر نیاز یک میلیون بشکه ای قیمت را حتی از آنچه بر آن توافق کرده بود نیز پایین تر آورد.

(Alrasheed, 2002, 141)

این خوش خدمتی سران آل سعود به آمریکا سبب شد تا ایالات متحده خدماتی را در زمینه اقتصادی و نظامی برای ارتش عربستان تامین نمایند تا پاداش ایشان را داده باشند. البته همین پاداش نیز منافع فراوان دیگری را برای ایالات متحده در بر داشت چنانکه در آوریل ۱۹۷۴ وزیر دفاع عربستان شاهزاده سلطان، پدر بندر بن سلطان، قراردادی نظامی برای خرید موشک و سایر لوازم نظامی را به ارزش ۲۷۰ میلیون دلار با ایالات متحده به امضا رساند (Alrasheed, 2002, 141) و در کمتر از یک ماه بعد شاهزاده عبدالله که ریاست گارد ملی را بر عهده داشت، قرار دادی سنگین تر و بزرگتر را با ایالات متحده به امضا رساند که طی آن آمریکا موظف میشد در ازای دریافت ۳۳۵ میلیون دلار ارتش را مدرن کند. دو ماه شاهزاده فهد به واشنگتن رفت تا قراردادی برای تاسیس کمیته ای دو قسمتی را امضا کند که در بخش نخست توسعه همکاریهای مشترک و دوطرفه اقتصادی مد نظر بود و در بخش دوم توسعه نظامی. این کمیته بعدها بار مالی ۶۵۰ میلیون دلاری را برای حکومت سعودی به همراه داشت. این روند موجب شد که در سال ۱۹۷۸ هفتمین قرارداد بزرگ صادرات تاریخ ایالات متحده توسط مشتریهای خوش حساب سعودی رقم بخورد به این صورت که عربستان سعودی چهار میلیارد و چهارصد میلیون دلار اجناس مصرفی خویش را از ایالات متحده وارد کرد. (Alrasheed, 2002, 142)

روند معاملات سنگین ال سعود با ایالات متحده هر روز عمق بیشتری یافت به گونه ای که در سال ۲۰۱۰ رقم معاملات نظامی این دو کشور در یک معامله به بیش از شصت میلیارد دلار رسید که طی آن ال سعود ۸۴ بویینگ جنگی اف ۱ و ۱۰۰ هلیکوپتر جنگی از ایالات متحده تحویل

گرفت.^۱ جالب اینجاست که ایران هراسی مهمترین بهانه فروش این جنگ افزارهای گران قیمت به شاهان آل سعود تلقی میشد.^۲

1. Madawi al-Rasheed, A History of Saudi Arabia, Cambridge University Press, 2002.

آل سعود و سوریه

آل سعود در دوران پس از جنگ سرد همواره رویکردی در جهت مخالف با رویکرد سوریه داشته است و این مساله مختص سوریه نبوده است. این نزاع به دعوی شاهان غریبگرا و بعضی‌های جمهوری خواه باز میگردد که در این میان سوریه و آل سعود در دو سر این نزاع قرار میگیرند. (Zuhur, 2011, 124)

همین مساله سبب جدایی میان آل سعود و کشورهای است که درصدد سرنگونی حکومت بشار اسد میباشند. برای نمونه جدایی مصر از عربستان سعودی در مبارزه با حکومت بشار اسد در سوریه از همین رو میباشد. البته نزاع و تنش میان ال سعود و سوریه زمینه برخی مناقشات دیگری نیز برای ال سعود شده است چنانکه در مواقعی تیرگی روابط میان ال سعود و قطر تحت تاثیر روابط ال سعود و سوریه قرار داشته است. (Alrasheed, 2010, 239)

این رو ال سعود به شکل جدی به روابط خود با سوریه نظر دارد.

ال سعود که پیشتر و در جریان آزادسازی کویت در سال ۱۹۹۰ با سوریه همکاری کرده بود، پس از ترور رفیق حریری در سال ۲۰۰۵ و جنگ ۲۰۰۶ میان اسرائیل و لبنان رابطه خصمانه ای با سوریه پیدا کرد. علت این مخالفت ال سعود با سوریه حمایت‌های بی وقفه بشار اسد و نظام سوریه از حزب الله و

محور مقاومت است و بالاتر از این پیوند سوریه با حزب الله لبنان و ایران به عنوان محور مقاومت و مقابله با اسرائیل موجب دشمنی آل سعود با سوریه شده است. (Alrasheed, 2010, 239)

با نگاهی به وقایع و حوادث فرامنطقه‌ای شاید بتوان عامل خشم ال سعود از حکومت سوریه را در راهبردهای نظام سلطه و ایالات متحده آمریکا در برابر سوریه دانست. از آنجا که سیاست کشور سوریه مقاومت در برابر طرح‌های غربی برای استعمار دول اسلامی است، و مقامات آل سعود نیز تن به همین راهبرد مقامات غربی داده اند، طبیعتاً موضع گیریهای سوریه خوشایند مقامات ال سعود نخواهد بود. (see: Moubayed, 2012, X)

در کنار فعالیتهای سیاسی که از سوی ال سعود دنبال میشود، تلاشهای وهابیت تکفیری نیز به تقابل هر چه بیشتر با نظام سوریه کمک کرده است چنانکه فتواها و بیانیه‌هایی که از سوی سران تکفیری وهابیت سعودی منتشر میشود همگی درصدد شیطان‌ی جلوه دادن حکومت بشار اسد و نظام حاکم بر سوریه هستند (Wehrey, 2014, 275) تا از این طریق عواطف و احساسات جوانان مسلمان را بر علیه محور مقاومت بشورانند.

1. Zuhur Sherifa, Saudi Arabia, California: ABC-CLIO, 2011.
2. Madawi al-Rasheed, A History of Saudi Arabia, London: Cambridge University Press, 2010.
3. Sami Moubayed, Syria and the USA: Washington's Relations with Damascus from Wilson to Eisenhower, London: I.B.Tauris, 2012.
4. Frederic M. Wehrey, Sectarian Politics in the Gulf: From the Iraq War to the Arab Uprisings, New York: Columbia University Press, 2014.

وهابیت و زیارت

وهابیت نام خود را از بنیانگذارش محمد بن عبدالوهاب اخذ کرده است. او در مکه مدینه و بصره دانش آموخته بود و پیش از سکونت در شبه جزیره در درعیه تحت حاکمیت محمد بن سعود میزیست. با ازدواج امیر با یکی از دختران عبدالوهاب قرائت او از اسلام به یک مکتب تبدیل شد و با سرنوشت خاندان سعودی پیوند خورد. پیروان عبدالوهاب که خود را موحدون میخوانند بر توحید و یکتاپرستی تاکید داشته و از مظهري دال بر شرک و بت پرستی بیزاری میجویند. ملاک عمل ایشان فهم عبدالوهاب از سنت صحیح بود که مراد از آن سلف صالح و یاران پیامبر ﷺ بودند. (Young, Latham, Serjeant, 1990, 12)

زیارت مزار انبیا و پیامبر اسلام ﷺ و امامان از جمله موارد ممنوعه در اندیشه وهابیت به شمار میرود چرا که زیارت را نشانه شرک و بت پرستی و در تضاد با توحید فهم میکنند. این در حالی است که مقبره بزرگان مورد احترام قاطبه مسلمانان جهان بوده و مطابق با سنت صحیح اسلامی زیارت در میان مومنان رواج دارد. پیروان احمد بن حنبل به استناد به روایتی که از ابوبکر بن مکارم از شیوخ اهل سنت که ابن جوزی از او به عنوان شیخ صالح

یاد میکند زیارت قبر احمد بن حنبل را جایز و مستحب عنوان نموده و بوسیدن آن را توصیه میکنند. (ن.ک: محمد بن عبدالرحمان، ۱۱۹/۱-۱۲۰) علاوه بر این برخی دیگر از بزرگان اهل سنت نیز در راهگشا بودن زیارت قبر بزرگان و واسطه قرار دادن ایشان برای طلب حاجات از خواند مطالبی نقل کرده اند که در کتب تاریخی و روایی مسلمانان بوفور دیده می شود.

محمد بن عبدالرحمن العلیمی المقدسی الحنبلی، المنهج الاحمد فی تراجم اصحاب الامام احمد، تحقیق عبدالقادر الرنادوط، جزء الاول، دار صادر، بیروت.

I. M. J. L. Young, J. D. Latham, R. B. Serjeant, Religion, Learning and Science in the 'Abbasid Period, Cambridge University Press, 1990.

وهابیت و شفاعت

وهابیت توسط محمد بن عبدالوهاب که با ال سعود پیوند فامیلی برقرار کرده بود در قرن هجدهم میلادی در شبه جزیره عربستان ظهور کرد. عبدالوهاب به شدت تحت تاثیر نوشته‌های تقی الدین ابن تیمیه که در قرون سیزدهم و چهاردهم میلادی می‌زیست، بود. (Amineh, 2007, 213)

یکی از مسائل رایجی که در میان قاطبه مسلمانان پذیرفته شده و از سنت‌های اسلامی بشمار میرود شفاعت از اولیاء دین و شخص پیامبر است تا بواسطه جایگاه و منزلت این بزرگان خدای متعال حاجات مومنان را برآورده سازد. علاوه بر مسلمانان قاطبه مسیحیان نیز شفاعت قدیسین را باور داشته و آن را تأیید میکنند. با این حال وهابیت شفاعت را به علت آنچه آن را شرک میخواند ممنوع نموده و با آن برخورد میکند.

محمد بن عبدالوهاب دو مشکل بزرگ با شفاعت و واسطه قرار دادن بندگان صالح خدا طرح میکرد، نخست اینکه از نظر او وقتی از کسی درخواست شفاعت نموده و او را واسطه میکنیم به این معناست که او توانایی اعطاء حاجت بندگان را دارد و دوم اینکه شفاعت و قرار دادن واسطه دال بر عدم تمایل خدا به اعطاء حاجات بندگان و یا فقدان توانایی او برای اعطای

حاجات ایشان است. (Delong-Bas, 2004, 69)

تخریب قبور اولیاء الهی در مدینه، مکه، کربلا و سایر بلاد اسلامی در نتیجه همین باور و هابیت بود چرا که این قبور و زیارتگاه‌ها را محلی برای تجلی شرک به خداوند متعال میدیدند و به زعم خود در پی زدودن نشانه‌های شرک از بلاد مسلمین بودند. (Axworthy, 2013, 265)

این فتواهای عجیب و خلاف سنت اسلامی از وهابیت در حالی است که به باور اهل سنت و شیعیان شفاعت و توسل به بزرگان سنت مشروع و الهی دین اسلام است چنانکه در کتب معتبر و پذیرفته شده از بزرگان اهل سنت و شیعه بدان تصریح شده است. (ن.ک: ابن حجر عسقلانی، ۱۳۲۶، ۳۸۸/۷؛ خطیب بغدادی، ۱۴۱۷، ۱/۱۳۳؛ حاکم نیشابوری، ۱۴۱۱، ۳/۵۱۸؛ ذهبی، ۱۴۰۵، ۱۲/۴۶۹)

1. Mehdi Parvizi Amineh, *The Greater Middle East in Global Politics: Social Science Perspectives on the Changing Geography of the World Politics*, Leiden: BRILL, 2007.

2. Natana J. DeLong-Bas, *Wahhabi Islam: From Revival and Reform to Global Jihad*, Oxford University Press, USA, 2004.

3. Michael Axworthy, *Revolutionary Iran: A History of the Islamic Republic*, Oxford University Press, 2013.

۴. أبو الفضل أحمد بن علی بن محمد بن أحمد بن حجر العسقلانی (المتوفی: ۸۵۲هـ)، تهذیب التهذیب، الهند: مطبعة دائرة المعارف النظامية، الهند، الطبعة: الطبعة الأولى، ۱۳۲۶هـ عدد الأجزاء: ۱۲.

۵. أبو بكر أحمد بن علی بن ثابت بن أحمد بن مهدی الخطیب البغدادی (المتوفی: ۴۶۳هـ)، تاریخ بغداد، بیروت: دار الکتب العلمیة، دراسة و تحقیق: مصطفی عبد القادر عطا، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۷ هـ عدد الأجزاء: ۲۴.

۶. أبو عبد الله الحاکم محمد بن عبد الله بن محمد بن حمدويه بن نُعیم بن الحکم الضبی الطهمانی النیسابوری المعروف بابن البیع (المتوفی: ۴۰۵هـ)، المستدرک علی الصحیحین، تحقیق: مصطفی عبد القادر عطا، بیروت: دار الکتب العلمیة، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۱ - ۱۹۹۰، عدد الأجزاء: ۴.

شمس الدين أبو عبد الله محمد بن أحمد بن عثمان بن قَائِمَاز الذهبى (المتوفى :
١٧٤٨هـ)، سير اعلام النبلاء، المحقق : مجموعة من المحققين بإشراف الشيخ شعيب
الأرنؤوط، مؤسسة الرسالة؛ الطبعة : الثالثة ، ١٤٠٥ هـ / ١٩٨٥ م، عدد الأجزاء : ٢٥
(٢٣ ومجلدان فهارس).

وهابیت و مردم عربستان

وهابیت نظام دینی مورد علاقه خاندان سعودی است و صرف نظر از اینکه مردم شبه جزیره علاقه ای به این روش فهم از دین اسلام داشته باشند یا خیر، حمایت‌های بی حد و حصر آل سعود از وهابیت موجب رشد و توسعه این شیوه از فهم دین در سرتاسر شبه جزیره و کشورهای اسلامی شده است. آل سعود برای اینکه بتواند بر جهان اسلام حکومت نماید از وهابیت حمایت میکند تا بدین وسیله نفوذ خود را در جهان اسلام افزایش داده و سپس عالم اسلام را آن گونه که میخواهد کنترل کند. (Rabasa, 2004, 103)

وهابیت همانگونه که از بدو پیدایش به کمک شمشیر محمد بن سعود توانست بر قسمت‌های عمده ای از شبه جزیره عربستان حاکم شده و تعداد زیادی از مردم شبه جزیره یا به جرم بدعت و به جرم فهم متفاوت از اسلام با خود همگرا کند، (Wilson, 1994, 16) امروزه نیز در خدمت منافع آل سعود حرکت میکند چرا که توسعه قدرت آل سعود از ابتدا تا به امروز در گرو همکاری نزدیک با وهابیت بوده است. ایشان پیش از انجام مجازات نخست بر مبنای فقه محمد ابن تیمیه حکم تکفیر فردی مجرم و بی اعتقاد به شریعت را صادر نموده و سپس او را مجازات میکنند. (Commins, 2006, 101-103) برای

پیشگیری از وقوع جرم و نیز دستگیری متخلفان، در نیمه دوم قرن بیستم پلیس اخلاقی در عربستان توسط وهابیت تشکیل شد تا ناظر بر انجام شریعت باشند و با متخلفان نیز برخورد نمایند. (Kostiner, 2009, 202)

وهابیت با برداشت خشک از شریعت هر کسی که حتی به نوشیدن قهوه تمایل داشته باشد را غیر مومن اعلان نموده (Baran, 2010, 20) و استعمال تنباکو را نیز از اوصاف مسلمانان نمیدانند. (Kostiner, 2009, 202) در نتیجه مردم ساکن شبه جزیره به جرمی مختلف از نظر وهابیت تکفیر شده و مستحق مجازات میشوند که در موارد زیادی این مجازاتها عملی میشود برای نمونه اعدام به شیوه قطع سر، سنگسار با دفن انسان محکوم در زیر خاک و بیرون ماندن سر و سپس پرتاب سنگ به سمت سر مجرم تا مردن او، قطع اندام و اعضاء بدن انسان و... توسط وهابیهای مجری شریعت در شبه جزیره روی مجرمینی که از عربستان هستند اجرا میشود. (Kostiner, 2009, 202)

1. Angel Rabasa, *The Muslim World After 9/11*, Rand Corporation, 2004.
2. Peter W. Wilson, *Saudi Arabia: The Coming Storm*, New York: M.E. Sharpe, 1994.
3. David Commins, *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, New York: I.B.Tauris, 2006.
4. Zeyno Baran, *The Other Muslims: Moderate and Secular*, New York: Palgrave Macmillan, 2010.
5. Joseph Kostiner, *Conflict and Cooperation in the Gulf Region*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2009.

وهابیت و تحریف اسلام

وهابیت نام جنبشی است که پس از ظهور محمد بن عبدالوهاب در قرن هجدهم ظهور نمود. وهابیت با پیوند با ال سعود و غلبه ال سعود بر تمام قسمتهای شبه جزیره بیه دین رسمی عربستان تبدیل شد. عبدالوهاب بر این باور بود که سایر قرائتهای از اسلام که در جهان معاصر حضور دارند از توحید انحراف پیدا نموده و به بدعت و شرک الوده شده اند. (Kostiner, 2009, 202) وی سپس برای تحکیم مبانی اعتقادی خود به قدرت ال سعود توسل جست و با خشن‌ترین شیوه به اجرای شریعت مقدس همت گمارد. (Kostiner, 2009, 202) ظهور القاعده و سایر سازمانهای تروریستی که در پی نهادینه کردن شریعت مقدس اسلامی و مبارزه با شرک و کفر هستند نیز به اشاعه و گسترش اندیشه وهابیت توسط ال سعود و دلارهای نفتی ایشان باز میگردد (Leary, 2013, 164) که ظاهراً در پی تصفیه اعتقادات سایر مسلمانان هستند.

وهابیت از یک سو با اعتقاد به تشبیه و تجسیم برای خدای متعال و ذکر روایاتی که بر اساس آنها خداوند را دارای دست و پا و ساق و چشم و... تصویر میکنند و فهم ناصحیح آیات قرآن و از سوی دیگر با حکم به تکفیر و قتل و کشتار مسلمانانی که با ایشان همفکر نیستند. (ن.ک: سقاف، بی تا، ۵۹-۹۹)

با توجه به بدعتگذاری و هابیت به سرکردی محمد بن عبدالوهاب بسیاری از بزرگان و علما از اهل تسنن و تشیع به مخالفت با تحریفات و مبانی فکری و هابیت بر آمدند. برای نمونه زینی دحلان شیخ الاسلام مسجد الحرام و مفتی مکه نقل میکند که بسیاری از اساتید عبدالوهاب بر این باور بودند که وی گمراه خواهد شد و همینگونه نیز شد. (دحلان، ۲۰۰۱، ۴) سلیمان بن عبدالوهاب برادر محمد نیز به عنوان نخستین ردیه نویس بر انحرافات برادرش لازمه نظریات او را کفر تمامی مسلمانان عالم عنوان نمود. (سلیمان بن عبدالوهاب، ۱۹۷۹، ۳۸؛ ۵۲) احمد الطیب شیخ الازهر نیز وهابیت را خوارج زمانه فعلی توصیف نموده و در رابطه با مخدوش شدن چهره اسلام توسط ایشان هشدار داده است.

۱. دحلان، احمد بن زینی، فتنه الوهابیه، استانبول، دارالشفقه، ۲۰۰۱.
۲. سلیمان بن عبدالوهاب النجدی، الصواعق الالهیه فی الرد علی الوهابیه، استانبول، دارالشفقه، الطبع الثالث، ۱۹۷۹.
۳. سقاف اردنی، سید حسن بن علی، السلفیه الوهابیه؛ أفكارها الأساسية وجذورها التاريخية، بیروت، دار الامام الرواس، بی تا.

4. Joseph Kostiner, Conflict and Cooperation in the Gulf Region, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2009.

5. Raymond J. Leary, Ruminations on the Distortion of Oil Prices and Crony Capitalism: Selected Writings, Bloomington: iUniverse, 2013.

وهابیت و علم

وهابیت که بر اساس تعالیم محمد بن عبدالوهاب و ابن تیمیه شکل گرفته و با تبلیغات وسیع آل سعود در نیمه دوم قرن بیستم رونق گرفت، با برداشت ظاهری از دین یادآور باورهای کلیسای کاتولیک در سالهای پایانی قرون وسطی است که با بدیهی ترین مبانی علمی روز مخالفت نموده و مخالفان خویش را تکفیر مینمود. وهابیت امروزه با صرف هزینه‌های گزاف توسط آل سعود به تربیت بسیاری از مسلمان در دامان این برداشت انحرافی از دین منجر شده به گونه ای که بیش از هشتاد درصد از دانشگاه‌های عربستان تحت نفوذ این جریان فکری هستند. (Farmer, 2007, 79)

وهابیت نه تنها با مبانی روشن علمی به مخالفت برمیخیزد بلکه حتی از انجام امور روزمره و منطقی مانند مصرف قهوه و یا استعمال دخانیات نیز به بهانه مخالفت با شرع مقدس اسلام مخالفت میکنند. برخی از وهابیهای افراطی تر هر کسی را که به استعمال دخانیات پرداخته و یا قهوه بنوشد را بی ایمان تلقی میکنند. (Baran, 2010, 20) از این فراتر بن باز به عنوان یکی از بزرگترین عالمان وهابی بر این باور بود که غرب با نادانی و جهالت اینگونه میپندارد که زمین مدور است و حال آنکه زمین مسطح و صاف است نه

کروی! تنها در سال ۱۹۸۵ که یکی از ستاره شناسان وهابی سعودی سوار بر شاتل به فضا رفته و کروی بودن زمین را مشاهده نمود بن باز از این فتوای خویش بازگشت. (Baran, 2010, 21)

وهابی‌ها عموماً به دلیل آنچه مخالفت با شریعت و قوانین الهی می‌خوانندش، از پذیرش علوم جدید و تکنولوژی غربی سرباز زده و به مخالفت و مبارزه با آن بر می‌خیزند. جالب اینجاست که غالب این وهابی‌های ضد علم نیز توسط آل سعود حمایت میشوند. (Nasr, 1993, 138)

رویکردهای منفی و بعضاً قرون وسطایی شیوخ وهابی نسبت به علم مانند آنچه در رابطه با کیهان شناسی قرون وسطایی بن باز نقل شد، به همراه حمایت تمام قد از این شیوخ توسط آل سعود، سبب شده که عربستان در سال ۲۰۰۷ در میان ۴۷ کشور در زمینه علم و ریاضیات رتبه پائینی کسب نماید. (Commins, 2015, 55) مخالفت وهابیت با علم صرفاً در زمینه علوم سکولار و ریاضیات نیست بلکه در زمینه‌های علوم انسانی نیز عربستان در رتبه‌های پائینی قرار دارد چرا که آل سعود از توسعه علوم انسانی بویژه حقوق و علوم سیاسی که به نقد قدرتهای موروثنی و شیوه حکومت شاهنشاهی و انحصاری میپردازد واهمه دارند. (Kechichian, 2001, 19)

1. Brian R. Farmer, *Understanding Radical Islam: Medieval Ideology in the Twenty-first Century*, New York: Peter Lang, 2007.
2. Zeyno Baran, *The Other Muslims: Moderate and Secular*, New York: Palgrave Macmillan, 2010.
3. Seyyed Hossein Nasr, *The Need for a Sacred Science*, SUNY Press, ۱۹۹۳.
4. David Commins, *Islam in Saudi Arabia*, I.B.Tauris, 2015.
5. Kechichian, Joseph A. *Succession In Saudi Arabia*, New York: Palgrave Macmillan, 2001.

وهابیت و تخریب

ریشه شکل گیری وهابیت تکفیری به دوره‌ای کمتر از سه قرن پیش بازمیگردد، زمانی که خاندان آل سعود به همکاری با محمد ابن عبدالوهاب روی آورد تا قرائتی از اسلام که از اضافات پیراسته شده است به عالم اسلام ارائه شود و از طرف دیگر منافع این همکاری در بعد سیاسی عاید خاندان سعودی شود. در این قرائت از اسلام هر آنچه در قرآن و زندگی پیامبر و صحابه یافت نشود بدعت و شرک بشمار رفته و باید از میان برود. (Axworthy, 2013, 265)

وهابیت تاکید زیادی بر توحید دارد و برداشتش از توحید نیز تفسیری است که با تفسیر تمام فرق اسلامی و غیر اسلامی نیر مسیحیت و یهودیت تفاوت دارد. این امر سبب مبارزه بی امان وهابیت با بت پرستی و مبارزه با شرک شده است و با توجه به اینکه ایشان بناهای سنتی، اماکن مقدس باستانی، حرم امامان، کلیساهای مسیحی و... را به عنوان مظاهر شرک و بت پرستی تلقی میکند در نخستین گام پس از قدرت یافتن اقدام به تخریب این اماکن میکند. (Axworthy, 2013, 265)

در سال ۲۰۰۱ سلفی‌های وهابی در افغانستان دو مجسمه بی قیمت و

مقدس بودا که قدمتش به قرن سوم میلادی بازمیگشت را به بهانه مبارزه با شرک و بت پرستی تخریب نموده و جهان را در بهت و حیرت بردند. (Baran, 2010, 21)

وهابیت پس از تسخیر مدینه در سال ۱۹۲۵ در نخستین اقدام خود به تخریب قبرستان بقیع بویژه مقبره چهار امام معصوم شیعیان که از خاندان رسول گرامی اسلام ﷺ بودند، پرداخت. پس از این وهابیان تصمیم به تخریب بارگاه شخص پیامبر اسلام ﷺ گرفتند، اما از ترس فشارهای عمومی مسلمانان از این کار صرف نظر نمودند. از آن تاریخ تا به امروز نگرهبانانی از سوی وهابیت سعودی در داخل حرم پیامبر حضور دارند از هرگونه احترام مسلمانان به حرم و مقبره پیامبر ولو با تعظیم سر پیشگیری نمایند. (Cawley, 2015, 162-163)

تخریب آثار باستانی در عراق و عربستان و سرویه و سایر بلاد اسلامی که در اختیار وهابیت قرار میگیرد نیز ریشه در این رویکر وهابیت به مقابر و آثار مقدس اسلامی دارد چرا که از نظر ایشان این آثار مقدس محلی برا بت پرستی و اظهار شرک مسلمانان است و از این روی با تخریب این مقابر و اماکن باستانی سعی در تاکید بر توحید دارند.

1. Zeyno Baran, *The Other Muslims: Moderate and Secular*, New York: Palgrave Macmillan, 2010.
2. Michael Axworthy, *Revolutionary Iran: A History of the Islamic Republic*, Oxford University Press, 2013.
3. Jamie Cawley, *Beliefs: and the world they have created*, Troubador Publishing Ltd, 2015.

کودتای آل سعود در سایر کشورها

آل سعود برای بدست آوردن قدرت در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا و اجرای اهداف غرب هر صدایی که در مخالفت با او بلند شود را ساکت نموده و در این مسیر حتی به جنگ با مخالفان خود نیز میپردازد. از اقداماتی که حکومت‌های منطقه همواره بابت آن از آل سعود نگران بوده اند اجرای کودتا و یا طرح براندازی نظام‌های مخالف با این خاندان بوده است. مخالفت با مصر و یمن از ترس براندازی رژیم سعودی توسط امیر طلال از همین موارد است. (Safran, 1988, 93-94)

جنگی که در نتیجه کودتای ۱۹۶۲ در یمن میان سلطنت طلبان و جمهوری خواهان رخ داد در حقیقت جنگی نیابتی بود که از سوی عربستان و علیه مصر به اجرا گذاشته شده بود تا منافع آل سعود به خطر نیفتد. (Bronson, 2006, 84-85) هرچند کودتای تغییر قدرت از سوی ناصر و مصر پشتیبانی میشد، اما آل سعود و ایالات متحده از این تغییر خرسند نبوده و در نتیجه به مقابله با آن پرداختند (Bronson, 2006, 85-86) تا حکومت ژنرال‌های طرفدار صالح را به نفع خود مصادره نمایند. در جنگ داخلی و شهری که پس از کودتا روی داد آل سعود با حمایت از نزاع‌های خیابانی به

پشتیبانی از سلطنت طلبان پرداخت (Qasim, 2015, 59) تا از روی کار آمدن حکومت‌های جمهوری و تزلزل پایه‌های سلطنتش پیشگیری نماید.

ال سعود در کودتا حتی به همسایگان و متحدان روزهای گذشته خود نیز رحم نداشته و پیمانهای خود را در راستای منافع آمریکا تنظیم میکنند. برای نمونه در شورای همکاری خلیج فارس همواره اعتراضاتی در رابطه با نحوه مدیریت عربستان و دخالت‌های این کشور وجود دارد چنانکه شاه پیشین قطر خلیفه بن حمد ال ثانی از امارات، بحرین و ال سعود ناخرسند بود چرا که پسرش حمد بن خلیفه را برای انجام کودتا یاری نموده و حتی به او اجازه این امر را دادند. جالب اینجاست که آل سعود بیشترین بهره را از به ثمر رسیدن این کودتا نصیب خود نمود. (Cordesman, 2003, 73)

سقوط مرسی و نظام حاکم در مصر پس از انقلاب، بیش از همه آل سعود و نظام حاکم در عربستان را خشنود ساخت. خشنودی ال سعود از سقوط نظام مرسی دو علت داشت از یکسو اسلامگرایانی چون مرسی منتقد سیاست‌های غرب گرای ال سعد بودند و از این مهمتر مصر که همواره مدعی رهبری جهان عرب بوده (Green & Neusner, 1996, 133) و از این حیث تهدیدی جدی برای ال سعود به شمار می‌آمد در صورت پیروزی دمکراسی و مردمسالاری در این کشور به الگویی برای مردم شبه جزیره عربستان تبدیل میشد. اما با سقوط این نظام و کودتای ژنرال السیسی تجربه مردمسالاری در مصر مرده و هرگز زنده نخواهد شد. (Sadiki, 2015, 265)

ال سعود تنها در یمن و مصر و قطر و سوریه در فکر کودتا و براندازی نبوده و هر نظامی که در منطقه بر خلاف امیال ایشان و ایالات متحده رفتار نماید به سرعت در معرض دلارهای نفتی ال سعود و سقوط قرار خواهد گرفت.

1. Nadav Safran, Saudi Arabia: The Ceaseless Quest for Security, New York: Cornell University Press, 1988.
2. Rachel Bronson, Thicker than Oil: America's Uneasy Partnership with Saudi Arabia, Oxford University Press, USA, 2006.
3. Anthony H. Cordesman, Saudi Arabia Enters the Twenty-first Century: The political, foreign policy, economic, and energy dimensions, Volume 2, Washington, D.C.: Center for strategic and International Studies, 2003.
4. Islam Yasin Qasem, Oil and Security Policies: Saudi Arabia, 1950-2012, Leiden: BRILL, 2015.
5. Larbi Sadiki, Routledge Handbook of the Arab Spring: Rethinking Democratization, Oxon: Routledge, 2015.
6. William Scott Green, Jacob Neusner, The Religion Factor: An Introduction to how Religion Matters, Westminster John Knox Press, 1996.

نفت شبه جزیره در اختیار شاهان و شاهزادگان سعودی

پس از پیدایش نفت در شبه جزیره عربستان در دهه چهل میلادی و سرریز ثروت هنگفت از شرکتهای خریدار نفت و گاز به سمت عربستان، آل سعود با اختصاص چاههای نفت به شاه و شاهزادگان سعودی عملاً اختیار این ثروت خدادادی را در دست گرفته و هر کدام از شاهزادگان بواسطه ثروتی که از این مسیر کسب نموده است به مجری اهداف غرب در منطقه تبدیل شده است. شرکت ارامکو سعودی به عنوان بزرگترین شرکت نفت و گاز جهان نیز نمونه روشنی از تصاحب نفت مردم عربستان به دست خاندان سعودی است. (see: Vitalis, 2007, 32) خاندان آل سعود پس از اکتشاف نخستین چاه نفت در مارس ۱۹۳۸ و بستن قراردادهای تجاری بلند مدت و پربازده صرفاً دامنه حکمرانی خود را از رهبری قبیله ای به رهبری تمامی منطقه حجاز توسعه داده و از ظرفیت نفت و تجارت حج سود کلانی برای خود فراهم آوردند. (Sabri, 2001, 7-9)

از نظر بسیاری از محققان خاندان سعودی که همه اعضای آن متعلق به فرقه وهابیت هستند، با اعطای نفت از سوی دولت ایالات متحده مجری سیاستهای

ایشان در منطقه و مامور سرکوب مخالفتها هستند. (Burnett, 2006, 16) ماجرای این توطئه از این قرار است که نخست در سال ۱۹۳۳ حق نفت عربستان در ازای ۲۵۰۰۰۰ دلار به امریکا واگذار شده و در این مدت با ادواتی نظیر هفتصد شتر عملیات اکتشاف انجام شد تا در سال ۱۹۳۹ نفت کشف شد. در این زمان شرکت نفت سعودی امریکایی آرامکو تاسیس شد و تا پس از جنگ جهانی روزی بیش از ۳۰۰۰۰۰ بشکه نفت در روز استحصال میکرد. (Burnett, 2006, 16) پس از به سود رسیدن و توسعه بیش از پیش شرکت نفت آرامکو، در دهه نود میلادی ال سعود توانست با پرداختن مبالغ هنگفت تمام امتیاز شرکت را از آن خود نماید.

واقعیت این است که در اختیار داشتن نفت و ثروت حاصل از آن در میان خاندان سعودی سبب تامین منافع غرب خواهد شد چرا که پایین نگه داشتن قیمت نفت در بحرانهای زیادی که تا کنون برای غرب ایجاد شده است همواره در راستای تامین منافع غرب بوده است. (Aburish, 2005, 1)

ثروتهایی که پس از سالهای دهه ۱۹۵۰ در اثر تجارت نفت نصیب خاندان سعودی شد، سبب تغییر نگرش در میان شاهزادگان شد به گونه‌ای که قراردادهای جدید برای ساختن کاخهای شاهانه با پیمانکاران غربی بسته شد. (Commins, 2009, 101) این انحصار اقتصادی سبب ظهور نسلی از شاهزاده‌هایی شد که هرکدام در مسابقه برای همسرگزینی و تکثیر نسل بوده و هر شاهزاده و همسران و فرزندانش دارای دستمزد و حقوق ماهانه هستند. (Unger, 2004, 151)

شرکت نفتی آرامکو بیشترین تولید نفت و گاز در میان کمپانی‌های نفتی دنیا را داراست و بیشترین منابع نفتی اثبات شده را در اختیار دارد. مالک اصلی آرامکو مجلس وزیران عربستان سعودی به ریاست شاه عربستان

است.^١

1. Robert Vitalis, *America's Kingdom: Mythmaking on the Saudi Oil Frontier*, California: Stanford University Press, 2007.
2. Thom Burnett, *Conspiracy Encyclopedia*, Franz Steiner Verlag, 2006.
3. Saïd K. Aburish, *The Rise, Corruption and Coming Fall of the House of Saud: With an Updated Preface*, Bloomsbury: A&C Black, 2005.
4. Sabri Sharaf, *the House of Saud in Commerce: A Study of Royal Entrepreneurship in Saudi Arabia*, New Delhi: I.S. Publications, 2001.
5. Commins, David, *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, I.B.Tauris, 2009.
6. Unger, Craig, *House of Bush, House of Saud: The Secret Relationship Between the World's Two Most Powerful Dynasties*, NY: Scribner, 2004.

وهابیت و حقوق زنان

وهابیت در خدماتی که به غرب ارائه میکند تا موجب گسترش موج اسلام هراسی شود، خشونت و ابعاد غیر منطقی از دین را به اسلام نسبت داده و موجه جلوه میدهد و با پررنگ نمودن تفسیر ناقص خود از اسلام و با کمک دستگاه‌های تبلیغاتی آل سعود اسلام را غیر معقول و ناموجه جلوه میدهند تا خوراک تبلیغاتی اسلام هراسی فراهم شود.

وهابیت بویژه در دوره معاصر زنان را از حقوق اولیه شان منع نموده و برای ایشان شان انسانی درجه دوم قائلند گرچه برخی بر این باورند که از نظر وهابیت زنان بسان برده‌ها بوده و حتی جنس درجه دوم نیز به شمار نمی‌روند. قوانین وهابیت برای زنان ممنوعیتهای پوششی و شهروندی بسیار سختی را وضع نموده به گونه ای در مناطق عمومی بایستی از روبنده کامل استفاده نموده و از سر تا نوک انگشتان پای ایشان پوشیده باشد. در رابطه با ممنوعیت حق رانندگی، ممکن نبودن رسیدن به ریاست خاندان برای ایشان، کار در بیرون از منزل، مدرسه رفتن و سایر امور اجتماعی نیز وهابیت ممنوعیتهای سنگینی برای زنان وضع کرده است. (DeLong-Bas, 2004, 123)

در وهابیت سعودی زنان حتی حق دادن رای ندارند (Researcher,)

216, 2010) به این علت که رأی دادن زنان موجب فساد و خلاف عفت پنداشته میشود. رییس دولت عربستان سعودی اعلام کرد که زنان فاقد صلاحیت لازم برای قضاوت درباره نامزدهای انتخاباتی هستند. هر چند برخی دیگر از نمایندگان اظهار کردند که ممنوعیت رأی در عربستان سعودی به این دلیل است که اکثر زنان این کشور شناسنامه ندارند.^۱

گزارشهایی که در نشریات پرمخاطب غربی در رابطه با چگونگی کتک زدن زنان بنابر سفارشات شرع مقدس اسلام درج شده است، یا گزارشاتی که از حقوق مردان برای زدن زنان در شریعت اسلام سخن میگویند، همچنین گزارشاتی که زدن زنان را از نظر اسلام مجاز میپندارند چرا که زنان همچون حیوانات فهم درستی نداشته و باید با کتک ایشان را به انجام کارها و خواسته‌های مردان وادار نمود،^۲ در کنار برنامه‌های تلویزیونی که در سرتاسر جهان پخش میشود همگی قرائتی از اسلام را به نمایش عمومی میگذارند که اسلام را دینی زن ستیز جلوه داده و غرب را در تقابل با این رویکرد اسلام منجی زن نشان دهند. نکته جالب اینجاست که تمامی این قرائتها که در تیراژ بالا و در کستره جغرافیایی گسترده‌ای پخش میشود، از ناحیه وهابیت مورد حمایت آل سعود تولید می‌شوند.

1. Natana J. DeLong-Bas, *Wahhabi Islam: From Revival and Reform to Global Jihad*, I.B.Tauris, 2004.

2. Cq Researcher, *International Issues in Social Work and Social Welfare: Selections From CQ Researcher*, SAGE, 2010.

3. BBC

4. Foxnews.

5. Telegraph.

1-news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3734420.stm

2-http://www.foxnews.com/story/2007/11/02/saudi-marriage-expert-advises-men-in-right-way-to-beat-their-wives.html;

http://blogs.telegraph.co.uk/news/damianthompson/3683071/Lessons_in_how_to_beat_your_wife/

فتوهای وهابیت

وهابیت که برخی آن را با نام سعودیسم معرفی میکنند فرقه ای در خدمت خاندان آل سعود است که منافع این خاندان سلطنتی را تامین نموده و مردم را از حقوق اولیه شان محروم نموده و از وقوع دموکراسی و مردم سالاری دینی در کشورهای مسلمان بویژه شبه جزیره عربستان پیشگیری میکند. (Prwani, 2012, XII)

وهابیت از ابتدای ظهورش توسط محمد بن عبدالوهاب که با توجه به فتوهای خلاف مشهور و عجیبش مسلمانان را شوکه کرده بود، با مخالفت بسیاری از بزرگان شیعه و سنی مواجه شده بود. برای نمونه زینی دحلان شیخ الاسلام مسجد الحرام و مفتی مکه نقل میکند که بسیاری از اساتید عبدالوهاب بر این باور بودند که وی گمراه خواهد شد و همینگونه نیز شد. (دحلان، ۲۰۰۱، ۴) سلیمان بن عبدالوهاب برادر محمد نیز به عنوان نخستین ردیه نویس بر انحرافات برادرش لازمه نظریات او را کفر تمامی مسلمانان عالم عنوان نمود. (سلیمان بن عبدالوهاب، ۱۹۷۹، ۳۸؛ ۵۲) احمد الطیب شیخ الازهر نیز وهابیت را خوارج زمانه فعلی توصیف نموده و در رابطه با مخدوش شدن چهره اسلام توسط ایشان هشدار داده است.

وهابیت با مصرف قهوه و یا استعمال دخانیات نیز به بهانه مخالفت با شرع مقدس اسلام مخالفت میکند. برخی از وهابیهای افراطی تر هر کسی را که به استعمال دخانیات پرداخته و یا قهوه بنوشد را بی ایمان تلقی میکنند. (Baran, 2010, 20) از این فراتر بن باز به عنوان یکی از بزرگترین عالمان وهابی بر این باور بود که غرب با نادانی و جهالت اینگونه میبندارد که زمین مدور است و حال آنکه زمین مسطح و صاف است نه کروی! تنها در سال ۱۹۸۵ که یکی از ستاره شناسان وهابی سعودی سوار بر شاتل به فضا رفته و کروی بودن زمین را مشاهده نمود بن باز از این فتوای خویش بازگشت. (Baran, 2010, 21)

فتوهای سفارشی در تاریخ وهابیت بی سابقه نبوده و در مراحل مختلفی از تاریخ همبستگی میان ال سعود و وهابیت به کرات ارائه فتوهای سفارشی برای رفع مشکلاتی که خاندان سعودی با آن دست به گریبان بوده اند مشاهده شده است. (see: Commins, 2006, 121) پس از حادثه تلخ منا و سقوط جرثقیل در مسجدالحرام نیز خاندان ال سعود با سفارش فتوا به وهابیت حمایت ایشان را بدست آوردند. چنانکه پس از حادثه دلخراش سقوط جرثقیل در مسجدالحرام مفتیان وهابی مدعی شدند که این حادثه قضا و قدر الهی بوده است و ربطی به بی کفایتی خاندان سعودی ندارد. از این سخت تر فتوای عادل الکلبانی بود که مدعی شده بود این جرثقیل سجده نموده و دیگر جرثقیلها نیز میبایست به خداوند سجده میکردند!

١. دحلان، احمد بن زینی، فتنہ الوہابیہ، استانبول، دارالشفقہ، ٢٠٠١.
٢. سلیمان بن عبدالوہاب النجدی، الصواعق الالہیہ فی الرد علی الوہابیہ، استانبول، دارالشفقہ، الطبع الثالث، ١٩٧٩.
3. Zeyno Baran, *The Other Muslims: Moderate and Secular*, New York: Palgrave Macmillan, 2010.
4. Arif Parwani, *Cry of Angels: The Wrath of War*, Bloomington: iUniverse, 2012.
5. David Commins, *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, I.B.Tauris, 2006.

ابعاد حقوقی فاجعه منا

با توجه به اینکه آل سعود خود را به تقلید از شاهان عثمانی (Houtsma, 1993, 861) با عنوان خدام الحرمین میخوانند، این امر سبب ایجاد مسئولیتهایی بموجب این عنوان خودخوانده برای سران سعودی میشود. زیرا کسی که وظیفه خدمت به زائران حرمین شریفین را به عهده گرفته است در صورت قصور و تقصیر باید به قربانیان پاسخگو باشد. از سوی دیگر در عرف رسمی و قوانین بین‌المللی کشوری که به مسافران ویزای ورود بدهد در قبال تمام حوادثی که برایشان رخ دهد مسئول است. این در حالی است که آل سعود در این مورد به علت حجم بالای کشته شدگان از مسئولیت خود شانه خالی نموده و پذیرای مسئولیت خود و جبران خسارات وارده نیست. این در حالی است که مسئولان کشورهای اسلامی نظیر ایران اندونزی و سایر کشورها مدیریت ضعیف آل سعود را به صراحت و یا با اشاره زیر سوال بردند.^۱

شاهدان نیز تقصیر در رخ دادن این فاجعه را مستقیماً به مقامات رسمی

سعودی نسبت می‌دهند. ۱. حاجیان از ملتهای مختلف مقامات سعودی را در تدبیر اوضاع نابسامان حج مقصر میدانند چرا که همه خروجی‌ها را بسته و صرفاً یک خروجی را باز گذراندند و چندین ورودی را رهسپار این مسیر کردند تا در تقاطعی که زوار بهم رسیدند موجب تلفات انسانی بالا و جان باختن زائران شد.^۲

مسئولان عربستان سعودی بیش از اینکه در فکر مدیریت مراسم حج باشند، به عمق بخشیدن به فرهنگ تروریسم و اسلام افراطی در مناطقی چون پاکستان مبادرت می‌ورزند^۳ و همین امر در کنار هجوم به ملت یمن و کشتار مردم بی دفاع و تخریب زیرساختهای این کشور صرفاً به علت مخالفت با نظام حاکم در این کشور، در کنار سایر خوش خدمتیهای ال سعود به غرب نتیجه ای جز بروز فاجعه در منا را به دنبال نداشت.

در بعد بین‌المللی از آنجا که حرمین شریفین یک میراث مهم برای امت اسلامی بشمار می‌رود و از آنجا که آل سعود خود را خادم حرمین و زوار بشمار می‌آورد، بایستی در دادگاه‌های امت اسلام و یا بین‌الملل پاسخگوی افراد و کشورهای آسیب دیده باشد.^۴

بنابر این خاندان سعودی به لحاظ حقوقی هم از این جهت که خود را حاکمان کشور عربستان می‌خوانند و ویزای ورود حجاج به این کشور با اجازه

1-www.dailymail.co.uk/news/article-3248647/Saudi-health-minister-blames-PILGRIMS-Hajj-stampede-left-700-people-dead-saying-followed-instructions-avoided.html

2-

www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/11890212/Mecca-stampede-Witnesses-blame-Saudi-officials-for-hajj-horror-and-describe-seeing-dead-bodies.html

3-www.pakistantoday.com.pk/2014/10/25/comment/saudi-arabia-the-mainspring-of-islamic-extremism/

4-www.aljazeera.com/news/2015/09/iran-slams-saudi-arabia-hajj-stampede-150924140959859.html

ایشان صادر میشود می‌بایست نسبت به فاجعه منا پاسخگو باشد و هم از این جهت که خود را خادم خودخوانده حرمین شریفین میخوانند باید پاسخگوی احساسات آسیب دیده خانواده‌های آسیب دیدگان مسلمان در سرتاسر جهان اسلام باشند.

I. M. Th. Houtsma, E. J. Brill's First Encyclopaedia of Islam, 1913-1936, Volume 4, BRILL, 1993.

تعداد کشته‌شدگان فاجعه منا

دهم ذی الحجه سال ۱۴۳۶ قمری مقارن با عید قربان که از بزرگترین اعیاد تمامی مسلمانان در سرتاسر جهان به شمار میرود، در مراسم حج پس از رمی جمرات فاجعه ای رخ داد که در نوع خود در تاریخ برگزاری مراسم حج بی سابقه بشمار می‌آید. در این فاجعه که تقصیر مقامات سعودی به روایت شاهدان عینی بسیار روشن بود^۱ حدود هشت هزار نفر از حجاج سرزمینهای مختلف اسلامی در روز روشن و در حضور مقامات عربستانی جان باختند.

این حادثه که در بیست و پنج سال اخیر بدترین و خونبارترین حادثه به شمار میرود، دست کم نهمین فاجعه ای است که در این سه دهه گذشته و در تولیت ال سعود روی میدهد. خاندان سعودی برای سرپوش گذاشتن بر ابعاد فاجعه، با استفاده از امکانات رسانه ای گسترده خود سعی در دروغ سازی و دروغ پراکنی در رابطه با تعداد کشته شدگان در این فاجعه به منظور کنترل

1-

www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/11890212/Mecca-stampede-Witnesses-blame-Saudi-officials-for-hajj-horror-and-describe-seeing-dead-bodies.html

احساسات مسلمانان سرتاسر جهان داشت. در حالی که رسانه‌های سعودی تعداد جان باختگان را ۷۶۹ نفر اعلان کرده بودند^۱ سایر خبرگزاریهای همسو با آل سعود تعدادی بیش از رقم اعلام شده توسط آل سعود را روی خروجی‌های خود قرار دادند. در این میان آسوشیتد پرس از کشته شدن ۲۱۷۷ نفر در جریان این فاجعه خبر داد^۲ و رویترز تعداد جان باختگان را ۲۰۷۰ نفر اعلان نمود.^۳ خبرگزاری فرانسه در میان همکاران غربی خود بیشترین تعداد تلفات را ۲۲۲۳ نفر گزارش کرد و گوی سبقت را از همکاران خود ربود.^۴

با مناقشه در رابطه با تعداد کشته‌شدگان فاجعه منا طرفهای ایرانی و مصری مدعی بودند که تعداد جان باختگان نزدیک به هشت هزار نفر است و این امار پس از افشا سندی از وزارت بهداشت عربستان که امار قربانیان این فاجعه را ۷۴۷۷ نفر اعلان داشته بود قوت بیشتری یافت.^۵

تاریخ بارها سابقه کشتار مسلمانان توسط آل سعود را به نمایش گذاشته است، آل سعود که خود را خادم حریم شریفین خوانده و خدمت به زوار را به اهر افتخار خود میداند عملاً در طول تاریخ ثابت نموده که جز رسیدن به منافع خود به مساله دیگری نمی‌اندیشد و در این مسیر کشته شدن هزاران

1-bigstory.ap.org/article/17f8651eb0334589afac73489fe182af/ap-exclusive-saudi-hajj-disaster-deadliest-ever-strike

2-bigstory.ap.org/article/578f12d781d04f82a7ccf14f818e9280/saudi-arabia-hajj-disaster-death-toll-least-2110

3-www.reuters.com/article/2015/10/29/us-saudi-haj-idUSKCN0SN2F020151029

4-news.yahoo.com/hajj-stampede-death-toll-tops-2-000-foreign-085108389.html

5-

alkhabarpres.com/%D8%A5%D8%AD%D8%B5%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D8%A9-%D8%AC%D8%AF%D9%8A%D8%AF%D8%A9-%D9%84%D8%B6%D8%AD%D8%A7%D9%8A%D8%A7-%D9%83%D8%A7%D8%B1%D8%AB%D8%A9-%D9%85%D9%86%D9%89-7477-%D9%82%D8%AA%D9%8A%D9%84%D8%A7/

نفر در مراسم حج واجب، کشتار مردم مظلوم سوریه و یمن در مناطق مسکونی، حمایت از رژیم کودک کش اسرائیلی در برابر برداران فلسطینی، حمایت از منافع آمریکا و سرکوب مطالبات ملت مسلمان عربستان، درگیری با کشورهای منطقه از جمله یمن، مصر، قطر، عراق، کویت و مسائلی از این دست اهمیتی برای او ندارد.

علل وقوع فاجعه منا

از آنجا که حج عرصه ای سیاسی اجتماعی برای بروز تبلور اجتماعی مسلمانان و انسجام امت واحده و تبادل افکار است، آل سعود همواره از نفوذ اندیشه‌هایی که در روی مخالف با اندیشه هایش هستند پیشگیری میکند. این مساله بوضوح در ترس ال سعود از گسترش روحیه غرب ستیزی و ضد استکباری که از انقلاب ایران به سایر کشورهای مسلمان در حال سرایت بود قابل مشاهده است. (Mandaville, 2007, 291)

همین امر موجب شده تا ال سعود بجای توجه بیشتر به برگزاری مراسم باشکوه و در شان امت واحده اسلامی همواره در فکر حفظ تاج و تخت شاهان سعودی و ثبات منافع ایالات متحده آمریکا در منطقه غرب آسیا باشد. از ابتدای تاسیس عربستان جدید در سال ۱۹۳۲ دغدغه آل سعود پیشگیری از احیا روحیه مقاومت و نیز خاموش نمودن رقیبانی چون هاشمیان بود که پیشتر خادمان و محافظان حرمین شریفین بودند. (Shahi, 2013, 83)

در نتیجه علیرغم تلاشهای فرهنگی و تبلیغاتی خاندان سعودی برای اثبات جایگاه خود به عنوان خادمین خریمین شریفین و زوار حرم که در پی مشروعیت بخشی و قداست بخشی به این خاندان آلوده و فاسد

است (Champion, 2003, 125) منویات حقیقی این خاندان برای همگان روشن است و در فجایی مانند منا خود را بروز میدهد.

از نظر کارشناسان عمده علل سیاسی که سبب غفلت ال سعود از برگزاری منطقی و باشکوه حج و بروز فاجعه منا شده است را در این چهار دلیل عمده پی میگیرند:

۱. دخالت نظامی ال سعود در سوریه و حمایت از جنگ داخلی سوریه به منظور براندازی بشار اسد و جایگزینی نظام دلخواه و همسو علی‌رغم اینکه در انتخابات داخلی مردم با رای چشمگیری بشار اسد را به عنوان گزینه برای ثبات داخلی و منطقه ای سوریه انتخاب کرده بودند.

۲. دخالت ال سعود در مساله حق حاکمیت سرزمینی یمن به بهانه حمایت از رئیس جمهور این کشور در حالی که عبد ربه منصور هادی علی‌رغم مخالفت‌های مردم یمن برای از بین رفتن نظام داخلی اقدام به استعفا نمود و با اصرار مخالفان خود نیز استعفایش را بازپس نگرفت.

۳. بحران جانشینی و قدرت درون خاندان سعودی که منجر به دخالت‌های بی مورد در امور حج و بی کفایت نشان دادن طرف‌های نزاع در خاندان سعودی بود. از یک سو جناح محافظه کار که طرفدار محمد بن نایف بود به نقد تصمیم‌های غیر عاقلانه محمد بن سلمان و حمایت از مدیریت محمد بن نایف پرداخته و از سوی دیگر جناح تازه قدرت طلب که در حکومت سلمان به قدرت رسیده بودند به حمایت از محمد بن سلمان پرداخته و سعی در بی کفایت نشان دادن محمد بن نایف داشتند.

۴. تولید نفت و گاز با استفاده از حداکثر توان برای ضربه زدن به کشورهای مخالف با آمریکا همچون ایران و روسیه تمرکز مسولان سعودی را از مشکلات داخلی و مساله مهمی چون برگزاری حج سلب نمود و موجب

بروز این فاجعه شد. این در حالی که خاندان سعودی مدعی هستند وظیفه اصلی ایشان خدمت به حرم و زوار است.

1. Peter Mandaville, *Global Political Islam*, Routledge, 2007.
2. Afshin Shahi, *The Politics of Truth Management in Saudi Arabia*, Routledge, 2013.
3. Daryl Champion, *The Paradoxical Kingdom: Saudi Arabia and the Momentum of Reform*, London: C. Hurst & Co. Publishers, 2003.

تنش در مدیریت حج

پس از به قدرت رسیدن محمد بن سلمان در ابتدای سال ۲۰۱۵ میلادی، او که نخست قول داده بود تا به تصمیمات ملک عبدالله احترام بگذارد در چرخشی آشکار و در کمتر از چند ماه بسیاری از پستهای کلیدی را از منسوبین به شاه وفات یافته اخذ نموده افراد جدیدی را در این پستها منصوب نمود.^۱ تحریک آمیزترین اقدام سلمان در این میان نصب محمد بن سلمان به عنوان وزیر دفاع و جانشین ولیعهد و نیز عزل دو تن از فرزندان شاه عبدالله بود. شرکت نکردن گارد ملی عربستان به رهبری متعب فرزند عبدالله در تجازو به یمن نیز نشانه آشکار ناخرسندی فرزندان عبدالله و جناح سنتی ال سعود از اقدامات شاه سلمان و فرزندش محمد بن سلمان بود. با این همه میان محمد بن نایف و محمد بن سلمان نیز اختلافات جدی وجود داشت چرا که محمد بن نایف دلبستگی بیتشری به جناح سنتی و فرزندان عبدالله داشت تا فرزند تازه به دوران رسیده شاه سلمان. علاوه بر این باید دشمنی بندر بن سلطان و تویریج که پیش از این دارای پستهای مهمی بودند

1- www.counterpunch.org/2015/05/05/why-things-are-going-to-get-much-worse-in-the-arab-world-before-they-get-better/

را نیز به موارد پیشین افزود که سبب داغ‌تر شدن شعله آتش میان بن سلمان و بن نایف شده بود.^۱

مدیریت حج و زیارت در عربستان سعودی در سال ۱۴۳۶ همانند بسیاری از سالهای پیش از آن بر عهده ولیعهد شاه بوده و در این سال نیز محمد بن نایف به شکلی طبیعی مدیریتی برنامه حج را عهده دار بود اما توطئه ای که وی گمان آن را نمیکرد دخالت محمد بن سلمان در برگزاری مراسم حج به منظور زیر سوال بردن مدیریت محمد بن نایف بود.^۲

این مساله از آن رو برای محمد بن سلمان اهمیت پیدا کرده بود که جناح مخالف که محمد بن نایف نیز با آن هم‌منظر بود حمله به یمن را به صلاح سیاست خارجی و داخلی عربستان میدانست و تصمیمات وی را لحظه ای و ناشی از جنون جوانی میدانست. در پاسخ محمد بن سلمان که در جنگ یمن (که مدیریتش بر عهده او بود) ۳ هیچ گونه موفقیتی کسب نکرده بود و در سوریه نیز به دنبال راهکاری برای خارج کردن عربستان از بحران بود^۴ و حتی سرزنش برخی از نهادهای بین‌المللی را نیز پشت تصمیم و اقدام خود مشاهده میکرد، تصمیم به گرفتن انتقام از محمد بن نایف گرفت و با انجام توطئه موجب کشتار بسیاری از مردم مسلمان از سرتاسر جهان شد تا بدین وسیله بی لیاقتی و بی کفایتی محمد بن نایف را اثبات نموده و با امر پدرش شاه سلمان وی را از ولیعهدی عزل نماید.^۵

1-www.wsj.com/articles/mohammed-bin-nayef-appointed-deputy-crown-prince-of-saudi-arabia-1422005549

2-english.farsnews.com/newstext.aspx?nn=13940702000614

3-foreignpolicy.com/2015/08/10/who-is-steering-house-of-saud-saudi-arabia-islamic-state-yemen-iran/

4-www.theguardian.com/world/2015/oct/11/vladimir-putin-saudi-defence-minister-syria-talks

5-english.farsnews.com/newstext.aspx?nn=13940702000614

گرچه ال سعود وجود چنین اختلافی و وجود هرگونه اختلافی میان فاجعه منا و اختلاف داخلی بر سر قدرت و تصفیه حساب داخلی میان خاندان سعودی رد کرده اند، اما منابع آگاه با توجه به موضع گیریهای اخیر ان دو طیف و این دو فرد و تنشهای موجود^۱ احتمال چنین فرضی را تأیید می کنند.

1-www.washingtonpost.com/opinions/a-storm-breeds-in-saudi-arabia/2015/10/13/886328c0-71e1-11e5-9cbb-790369643cf9_story.html

تعداد کل کشته‌شدگان در مراسم حج تحت مدیریت آل سعود

آل سعود خود را خادمین حرمین شریفین میخواند تا بدین وسیله بتواند اسبابی برای مشروعیت خویش کسب نموده (Cooper&Yue, 2008, 198) و به کمک دستگاه فتواسازی آل شیخ و وهابیت همچنان بر مردم شبه جزیره عربستان و قسمتی از جهان اسلام حکمرانی کند. با این همه دقت در رفتارهای حاکمان سعودی شبه جزیره نشان از کذب این ادعا و اهمیت تاج و تخت برای این خاندان دارد.

صرف نظر از موضع گیریهای این خاندان در سالهای مختلف از دهه ۴۰ میلادی تا دهه ۲۰ قرن بیست و یکم در: ۱. فروش نفت و گاز به غرب و تولید مازاد بر نیاز به منظور پایین نگاه داشتن قیمت نفت و گاز و ضربه زدن به کشورهای اسلامی، (Alrasheed, 2002, 141)

۲. توطئه علیه کشورهای اسلامی منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا به منظور اسقاط حکومتهای مخالف و روی کار آوردن حکومتهای همسو با آل سعود و منافع غرب، (see: Vincent, 2008, 15-35; Safran, 1988, 37;)

۳. حمایت از فرقه گرایسی در میان امت واحده اسلامی و ترویج

خشونت و منسوب نمودن خشونت و احکام خشن و ضد انسانی به اسلام، (e.g. Wehrey, 2014, 275)

۴. خرید کالا از غرب و تأمین سرمایه بازار کشورهای غیراسلامی و سرمایه‌گذاری در شرکتهای ضد اسلامی در اروپا و ایالات متحده، (see: Alrasheed, 2002, 142)

...و

دقت در تعداد کشته‌شدگان در مراسم حج در سنوات مختلف در سالهایی که مدیریت این مراسم عظیم در اختیار این خاندان بوده است، برای اثبات بی‌کفایتی این خاندان در اداره حج که مراسمی عبادی سیاسی و متعلق به تمام عالم اسلام است کفایت میکند.

نگاهی به کشته‌شدگان در مراسم حج فقط در بیست و پنج سال اخیر یعنی از سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۱۵ نشان از بی‌کفایتی مضمّن و دامنه دار در مدیران خاندان سعودی دارد، مدیریتی که در پی درمان مشکلات نیست و ریشه‌کنی معضلاتی از این دست برایش اهمیتی ندارد.

۱. در سال ۱۹۹۰ بر اثر دستکاری سیستم تهویه ۱۴۲۶ حاجی بر اثر خفگی جان باختند.

۲. در سال ۱۹۹۴ در ازدحام رمی جمرات ۲۷۰ حاجی جان خود را از دست دادند.

۳. در مراسم رمی جمرات سال ۱۹۹۸ بیش از ۱۱۸ حاجی کشته و بیش از ۱۸۰ نفر مجروح شدند.

۴. ۳۵ حاجی در رمی جمرات سال ۲۰۰۱ درگذشتند.

۵. ۱۴ حاجی در شلوغی رمی جمرات سال ۲۰۰۳ جان باختند.

۶. ۲۵۱ حاجی در رمی جمرات سال ۲۰۰۴ جان خود را از دست دادند.

۷. در سال ۲۰۰۵ سه حاجی در مراسم رمی جمرات فوت کردند.
 ۸. در سال ۲۰۰۶ در رمی جمرات در منی ۳۶۴ حاجی جان خود را از دست دادند.

۹. در سال ۲۰۱۵ بیش از هفت هزار حاجی در اثر بی‌تدبیری ال سعود در فاجعه منی جان خود را از دست دادند.

مرور کشته شدگان در مراسم حج طی همین ربع قرن که قریب به ده هزار نفر از نفوس مسلمانان را شامل میشود، اخیر علی‌رغم وفور امکانات و مدرن شدن شهرهای عربستان و بروز شدن تمامی سیستمهای این کشور با تکنولوژی غرب، نشان از میزان کفایت خاندان سعودی برای خادمی حرمین شریفین و زوار این حرمین دارد که به امید ورود به حرم امن الهی از شهرهای مختلف عالم اسلام رهسپار کعبه عشق می‌شوند و هرساله بر اثر بی‌کفایتی این خاندان بی‌دین جان بسیاری از آنها گرفته میشود.

1. William Wager Cooper, Piyu Yue, Challenges of the Muslim World: Present, Future and Past, Emerald Group Publishing, 2008.
2. Madawi al-Rasheed, A History of Saudi Arabia, Cambridge University Press, 2002.
3. Anwar Haroon, History of Saudi Arabia & Wahabism, Xlibris Corporation, 2014.
4. Peter Vincent, Saudi Arabia: An Environmental Overview, CRC Press, 2008.
5. Frederic M. Wehrey, Sectarian Politics in the Gulf: From the Iraq War to the Arab Uprisings, New York: Columbia University Press, 2014.